

Strategia de Dezvoltare Durabila a Oraşului

Viseu de Sus 2021-2027

Datele de contact ale autoritatilor locale:

Orașul Vișeu de Sus

Str. 22 Decembrie 1989, nr. 19

jud. Maramureș, cod poștal: 435700

Telefon : 0262 / 352.880

Fax : 0262 / 352.990

Material realizat de SC Business Concept SRL

Str. Cloșca nr. 7, ap. 22, cod 400036 Cluj-Napoca

Tel: 0364-888751

Fax: 0264-487048

Email: office@b-concept.ro

Site: www.b-concept.ro

Echipa de elaborare a strategiei:

Echipa de elaborare a strategiei:

Sandu HOTIMA – director general

Alexandra Tarta – director executiv

Radu Rujan – consultant senior

Antonia Irimia – consultant

Diana Potra – consultant

Alex Robciuc - fotograf

PREAMBUL

Strategia de Dezvoltare Durabila a Oraşului Viseu de Sus, reprezintă un instrument de planificare de importanţa primordială în prioritizarea investiţiilor și alocarea resurselor pentru perioada 2021-2027.

În procesul de elaborare al acesteia, factorii implicaţi au identificat o oportunitate deosebită în a se exprima în legătura cu viitorul comunităţii lor, în a genera idei și proiecte justificate pentru dezvoltarea comunităţii și a crea împreună viziunea de dezvoltare pentru următorii 7 ani.

Astfel, strategia nu a reprezentat doar un scop în sine, ci și o oportunitate de dezbateră majoră privind viitorul comunităţii viseuane, o excelentă platformă de analiză și integrare a diverselor opțiuni venite din partea cetățenilor și factorii de decizie, o zonă de mediere eficientă pentru identificarea priorităților reale pe termen scurt și mai ales pentru identificarea direcției de dezvoltare pe termen mediu și lung.

Auditul teritorial, ca parte componentă a strategiei, reprezintă o zonă de fundamentare principală a direcțiilor de acțiune, fiind zona de analiză tehnică a argumentelor care au stat la baza prioritizării proiectelor.

Fiind o zonă de date și interpretare a lor, echipa de implementare a încercat să obțină cele mai recente și mai corecte date disponibile, astfel încât auditul teritorial să reprezinte o oglindă cât mai fidelă a realității, iar analiza SWOT să pună în evidență într-un mod precis avantajele și dezavantajele, amenințările și mai ales oportunitățile privind dezvoltarea comunității.

Mulțumim administrației și echipei primăriei Viseu de Sus pentru suportul acordat în colectarea datelor, dar și celorlalte instituții care au contribuit cu informații utile în realizarea acestei etape de fundamentare a Strategiei de Dezvoltare Durabile.

Noțiuni introductive

Începând cu Al Doilea Război Mondial, **noțiunea de dezvoltare** devine un concept larg utilizat în diverse contexte ale modernizării. Există multe teorii care se concentrează asupra celei mai bune metode de a realiza dezvoltarea, însă cheia dezvoltării durabile constă în satisfacerea necesităților pe care cetățenii le percep și în soluționarea problemelor care le afectează direct sau indirect viața. Ca atare, dacă prin definiție **dezvoltarea durabilă este aceea care face legătura între generații**, înseamnă că **generațiile de azi vor hotărî viitorul celor ce urmează**, iar ceea ce doresc oamenii pentru urmașii lor nu putem realiza decât cu consultarea lor, cu colaborarea lor și mai ales cu acceptul lor.

În anul 1987 Comisia Mondială de Dezvoltare Economică și Mediu Ambient a Națiunilor Unite, reprezentată prin **Comisia Brundtland**, atrage atenția pentru prima dată că, adesea, creșterea economică duce în mod paradoxal la o deteriorare a calității vieții oamenilor, și nu la o îmbunătățire a acesteia, considerând că a devenit impetuos necesară „**o formă de dezvoltare durabilă care să îndeplinească nevoile prezente fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și îndeplini propriile nevoi**”. La doar 5 ani de la această atitudine, în cadrul **Summitului Mondial de la Rio de Janeiro din 1992** a fost elaborată și adoptată **Agenda Locală 21**, document identificat ca un instrument de promovare a dezvoltării durabile, care caută să stabilească un echilibru între creșterea economică, echitatea socială și protecția mediului.

Toate acestea au condus la conturarea, în timp, a unor principii de referință în planificarea strategică și alcătuirea strategiilor de dezvoltare durabilă. Astfel, în cadrul celei de-a **12-a sesiuni a Conferinței Europene a Ministerelor Responsabile pentru Planificare Regională**, organizate în **anul 2000 la Hanovra**, au fost adoptate de către țările EU15 politicile de dezvoltare spațială ce își propun atingerea obiectivelor de coeziune socio - economică la nivel comunitar, între țările membre. Aceste politici înglobează cele **9 principii ale dezvoltării strategice durabile**, principii ce fac referire la:

- 1 cunoașterea profundă a teritoriului de administrat și a contextului general, macro-economic, politic și social;

- 2 alocarea optimă de resurse (financiare, umane și instituționale) și a instrumentelor de implementare și evaluare necesare;
- 3 implicarea actorilor locali și a comunității în dezvoltarea lor urbană;
- 4 orientarea acțiunilor de management către piață, astfel încât strategiile să dezvolte și să mențină o corespondență reală între obiectivele și resursele unei comunități; și
- 5 orientarea acțiunilor către posibilitățile rentabile de specializare și oportunitățile din mediul înconjurător, astfel încât să se creeze un mediu atractiv și de calitate pentru locuitori, prin intermediul unor servicii corespunzătoare care să conducă la o forță de muncă calificată, la dezvoltarea sectorului privat și îmbunătățirea productivității, la creșterea standardului de viață și protecția identității culturale.

Fiind un concept care trebuie să se regăsească în toate acțiunile de dezvoltare ale unei comunități, nu doar în relația dezvoltare - mediu, planificarea strategică a generat o serie de noi considerente ale managementul strategic: modelul și principiile managementul urban, aflate în strânsă legătură cu principiile directe ale Uniunii Europene pentru realizarea coeziunii teritoriale și principiile și metodologia planificării spațiale, respectiv a documentației de amenajare a teritoriului și urbanism.

Experiența internațională a arătat că proiectele și programele operaționale funcționează cel mai bine atunci când fac parte dintr-un cadru coerent și când există o coordonare la nivel strategic. Astfel că, orice comunitate modernă trebuie să asimileze și să promoveze o viziune strategică în ceea ce privește dezvoltarea sa viitoare. Lipsa unei asemenea viziuni duce la o activitate administrativă descentralizată și ineficientă, în cadrul căreia se pot rata oportunități și se pot consuma irațional resurse prețioase.

Considerente metodologice

Principiile ce stau la baza procesului de planificare strategică sunt asigurarea validității științifice, implicarea comunității, transparența, obiectivitatea, coerența și continuitatea demersului. Acestea sunt totodată elementele esențiale ale operaționalizării Fondurilor Structurale, fiind incluse în pregătirea planurilor multianuale de dezvoltare, care se realizează pe baza deciziilor luate în parteneriat cu Statele Membre UE printr-o serie de etape succesive,

în urma cărora, planurile se realizează de jos în sus pentru a cuprinde necesitățile reale, identificate obiectiv.

Procesul de planificare strategică vizează în general **definirea reperelor strategice de dezvoltare a comunității pe o perioadă de 5 până la 10 ani**, având ca etape metodologice principale: *realizarea unei analize preliminare, stabilirea viziunii asupra dezvoltării strategice a comunității, analiza sectorială a domeniilor strategice principale și articularea documentului strategic în maniera evidențierii planului de acțiune și a proiectelor prioritare ce se impun a fi derulate.*

Pentru a da roade, însă, planificarea strategică trebuie însoțită de promovarea, la nivelul administrației publice, a unui management strategic integrat, performant la toate nivelurile, capabil să identifice și să fructifice oportunitățile apărute pentru beneficiul comunității.

Analiza realităților și evoluțiilor la nivel zonal, regional, național și european arată, fără dubiu, că supraviețuirea și dezvoltarea colectivităților locale, mai ales ale celor mici și medii cum este și cazul orașului Vișeu de Sus, depinde aproape exclusiv și în egală măsură de capacitatea Primăriei și a Consiliului Local:

- 1 de a înțelege contextele economic, legislativ și cel privind fenomenul de globalizare;
- 2 de a identifica obiectivele și prioritățile de acțiune și dezvoltare;
- 3 de a implementa proiecte concrete și de a angaja reformele necesare;
- 4 de a atrage și a motiva societatea civilă;
- 5 de a reabilita și a dezvolta infrastructurile publice;
- 6 de a crea un cadru instituțional și un mediu de afaceri stimulant pentru întreprinzătorii și investitorii privați,
- 7 de a proteja și a valoriza mediul și resursele locale și zonale;
- 8 de a amenaja spațiul comunitar pentru a-i spori calității ambientale; și
- 9 de a se integra în structuri asociative intercomunitare (între consilii locale limitrofe).

Responsabilitatea de a elabora, adopta și, respectiv, de a aplica o strategie de dezvoltare orașului Vișeu de Sus revine Consiliului Local, respectiv Primarului, ca instituție executivă, în conformitate cu atribuțiile lor legale.

Ca urmare a procesului de descentralizare, creșterea nivelului de autonomie locală mărește atât libertatea de decizie a Consiliului Local, cât și responsabilitățile sale de mediator și catalizator al vieții economice și sociale în care este chemat să joace un rol esențial, în strâns parteneriat cu societatea civilă și cu mediul antreprenorial.

Procesul de elaborare a strategiei de dezvoltare durabilă a orașului Vișeu de Sus a fost inițiat ca răspuns la interesul exprimat de către Consiliul Local al orașului pentru elaborarea unui demers strategic. În cadrul acestui proces au fost luate în calcul toate dimensiunile și caracteristicile factorilor cu care comunitatea se află în relații de interdependență, au fost efectuate analize ale teritoriului și s-au consultat documente strategice sectoriale, iar rezultatele obținute au fost corelate cu date statistice, sondaje de opinie și analize efectuate în teren.

Instrumentele de cercetare folosite în procesul metodologic au fost:

- *Interviuri*, desfășurate în teren, care au vizat în principal lideri ai comunității, susceptibili de a influența în sens pozitiv bunul mers al acesteia, respectiv șefii direcțiilor aparatului administrativ, precum și lideri informali ai comunității, cunoscuți pentru implicarea, motivarea și gradul de multiplicare al ideilor în comunitate;
- *Date și documente relevante* (detaliate sub titlul „surse documentare”).

De asemenea, după identificarea *factorilor interesați* și a *partenerilor* din cadrul comunității, pe parcursul procesului de elaborare a strategiei de dezvoltare, s-au organizat o serie de întâlniri cu aceștia, având ca scop sprijinirea procesului de planificare, validarea și acceptarea rezultatelor acestuia și multiplicarea lor în comunitate.

Capitolul 1. AUDIT TERITORIAL

1. PREZENTARE GENERALĂ

Vișeu de Sus este un oraș montan din partea de nord a județului (Maramureșul Voievdal, situat a poalele Munților Maramureșului, la o altitudine medie de 427 m.

Orașul Vișeu de Sus se remarcă ca una dintre cele 4 zone de influență a Țării Maramureșului, alături de zonele de influență Sighetu Marmației, Borșa și Dragomirești – Săliștea de Sus. Zona de influență a orașului Vișeu de Sus, este situată în partea centrală a teritoriului, are o formă de „L” și cuprinde inclusiv zona Săcel (PATJ Maramureș 2008);

Similar centrelor urbane din județul Maramureș, așezate în areale montane cu posibilități de extindere limitată orașul Vișeu de Sus se întinde de-a lungul râului Vișeu, la confluența cu porțiunea inferioară a Văii Vaserului.

Orașul are o locație prolifică, între văile a două râuri, fiind înconjurat de munți cu păduri bogate, de o frumusețe rară, reprezentând perfect cele două elemente care definesc atât de bine Maramureșul: „lemn” și „apă”.

Dezvoltându-se pe cursul râului și pe văile formate de afluenții râului Vișeu cum sunt Valea Scradei, Valea Peștilor, Valea Vinului, nucleele de locuire rurală s-au întins pe văi și în timp au fuzionat formând orașul actual. Așezările rurale muntenești de pe văile afluate Vaserului și ale Vișeului fuseseră odinioară sate aparținătoare comunei Vișeu, declarată în anul 1956 oraș. Astfel pe lângă vatra veche a Vișeului cu nemțescul Țișterai, centrul și Valea Poieniței orașul cuprinde satul Vișeu de Mijloc, așezările de pe văile Botoaia, Arșița și Rădeasa.

Prima mențiune documentară a localității apare în lucrarea „Diplome maramureșene din sec. XIV-XV”, de Ioan Mihaly de Apsa, 1900, sub forma „ambele Visae” (Vișeu de Jos și Vișeu de Mijloc), dăruite de regele Ludovic voievodului Balk de Maramureș. Denumirea comună a celor 2 localități se datorează faptului că sunt întemeiate de către aceleași familii. Denumirea Vișeu de Sus apare prima dată în anul 1385 într-o diplomă menționată de Mihaly

de Apsa, iar conform „Istoriei Maramureşului” de Alexandru Filipaşcu, Vişeu de Sus a fost numit şi „Între Râuri” (1594), şi a fost proprietatea descendenţilor lui Ştefan Vodă.

Evoluţia ulterioară a aşezării are loc după anul 1770, odată cu înfiinţarea centrelor forestiere unde sunt aduşi, din ordinul împăratului Iosif al II-lea, colonişti ţipteri, din Zips, pentru a lucra ca muncitori. Primele construcţii importante se realizează în 1780: moara din partea de est a oraşului şi digul de la Macârlău. Prima şcoală elementară a Visteriei din Vişeu de Sus se înfiinţează în anul 1788, urmând ca în 1790 să se realizeze stăvilarul de la Făina, şi parohia Romano-Catolică Vişeu. În 1789 are loc inaugurarea primei şcoli generale, iar în 1809 se construieşte prima fabrică de cherestea. Între anii 1809 - 1810 se populează şi se formează cartierul Ţipterai.

Zona centrală a Vişeuului aminteşte prin clădirile sale monumentale de un mic şi cochet burg occidental deşi până în debutul sec. al XVIII-lea Vişeuul fusese locuit preponderent de români. Industrializarea zonei s-a profilat îndeosebi pe exploatarea şi prelucrarea lemnului., Astfel, 25 de localităţi rurale constituiseră Iarăşul des Sus cu reşedinţa în Vişeu apoi, după anul 1700, acesta a devenit centru de plasă până între cele două războaie, centru raional după 1918 (cu spital, câteva şcoli şi judecătorie).

Un centru de convieţuire multiculturală Vişeuul este locuit de o populaţie diversă etnic şi religios (români, germani, unguri, evrei, ruteni. Localitatea Vişeu de Sus a avut o evoluţie relativ diferită de restul Maramureşului, având, după sosirea minerilor saxoni, şi apoi, a coloniştilor din Zips din perioada anilor 1770, o explozie economică ieşită din comun. Această dezvoltare înfloritoare a atras alţi colonişti, din Salzburg, Tirol, Salzkommengut şi Gurunden, care a dus la consolidarea unei comunităţi multietnice, regăsindu-se, la un moment dat, 18 etnii în oraş, o bază solidă pentru ţeserea unor poveşti care ţin acum de mitologia locului. Influenţa comunităţii evreieşti s-a făcut simţită prin deschiderea legăturilor comerciale cu întreaga Europă, şi dezvoltarea activităţilor comerciale cu aceasta, transformând oraşul într-o urbe cosmopolită, unde se regăseau magazine de artă şi bodegi, cu străduţe care îndemneau la plimbare.

Localizarea în centura de munţi, relativ izolată de restul ţării, prin condiţiile de relief tipic montan, zona a păstrat unele aspecte tradiţionale ale vieţii maramureşene, influenţele dezvoltării modern resimţindu-se mai târziu decât în alte zone. Ocupaţiile specifice în

localitate, precum creșterea vitelor și păcurăritul, au rămas și astăzi importante ramuri ale activității țăranilor, în vreme ce muncitorii sunt specializați în prelucrarea lemnului.

Evoluția pe care orașul a avut-o după anul 1990, s-a încadrat în tendința națională din această perioadă, fiind marcată de sistarea activităților miniere și reorganizarea industriei de prelucrare a lemnului prin scăderea numărului de angajați și sistarea prelucrării superioare a lemnului în cadrul fostului combinat, desființarea sectorului zootehnic și de procesare (îngrășătoaria bovine, abatorul, fabrica de brânzeturi fermentate), stagnarea producției la fabrica de medicamente, creșterea numărului de șomeri, deprecierea aspectului cartierelor de locuințe prin ocuparea spațiilor verzi cu depozite de lemn, degradarea temporară a factorilor de mediu prin depozitarea necontrolată a rumegușului pe malurile Râului Vișeu determinând declinul vieții acvatice, producerea de viituri în zone construite de pe Valea Vaserului, datorate ploilor abundente, creșterea numărul de autovehicule, și a punctelor de aprovizionare și desfacere precum și aglomerarea centrului orașului.

Aspectele pozitive care au marcat această perioadă au fost realizarea primilor pași către promovarea localității ca zonă de recreere și viitoare stațiune turistică (inclusiv demersuri pentru înființarea Satului de vacanță de la Poiana Novăț), reabilitarea căii ferate forestiere, importantă pentru continuarea activității silvice, dar și dezvoltarea turistică în jurul acestei atracții, și nominalizarea Parcului Natural Munții Maramureșului – din care orașul Vișeu face parte în întregime, inclusiv definitivarea în mare parte a planului de management și declararea unei însemnate părți a UAT Vișeu sit Natura 2000.

2. CARACTERIZARE TERITORIALĂ

2.1. Localizare geografică

Vișeu de Sus este situat în partea de Nord - Vest a Depresiunii Transilvaniei, în județul Maramureș, la o distanță de 125 km față de reședința de județ Baia Mare și la o distanță de 61 de km de Sighetul Marmației, pol urban regional de gradul II al județului.

UAT Vișeu de Sus se învecinează cu:

- Comuna Poienile de Sub Munte la Nord;

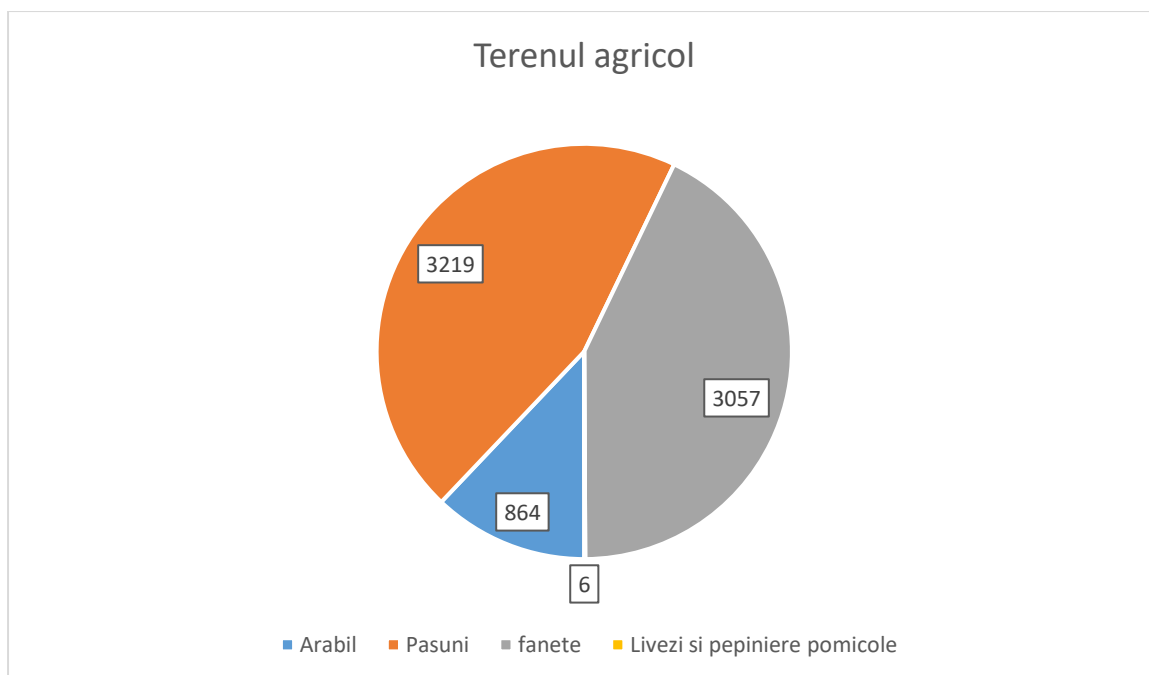
- Granița cu Ucraina la Est și Nord-Est;
- Orașul Borșa la Sud- Est;
- Comunele Moisei și Săcel la Sud;
- Orașul Săliștea de Sus la Sud-Vest;
- Comuna Vișeu de Jos la Vest.

Din punct de vedere al coordonatelor geografice, orașul Vișeu de Sus se găsește pe coordonatele 47°42'58.8" latitudine Nordică și 24°26'14.5" longitudine Estică.

2.2. Caracterizare administrativ-teritorială

Suprafața totală a orașului Vișeu de Sus este de 44.306 ha, reprezentând 7,03 % din suprafața totală de 630436 ha a județului Maramureș. După modul de folosință, fondul funciar se divide în Suprafața agricolă – 10013 ha, Suprafața arabilă – 867 ha, Pășuni – 5952 ha, Fânețe – 3135 ha și Livezi și pepiniere pomicole – 59 ha. Conform INS, aprox 129000 de ha se afla în proprietate privată. Terenul agricol reprezintă 7146 adică 16,13%, majoritatea, aflându-se în proprietate privată (6811 ha), iar cel neagricol de 37160 ha din care doar 6097 ha în proprietate privata.

Terenul agricol, după modul de folosință:

Sursa: Institutul Național de Statistică

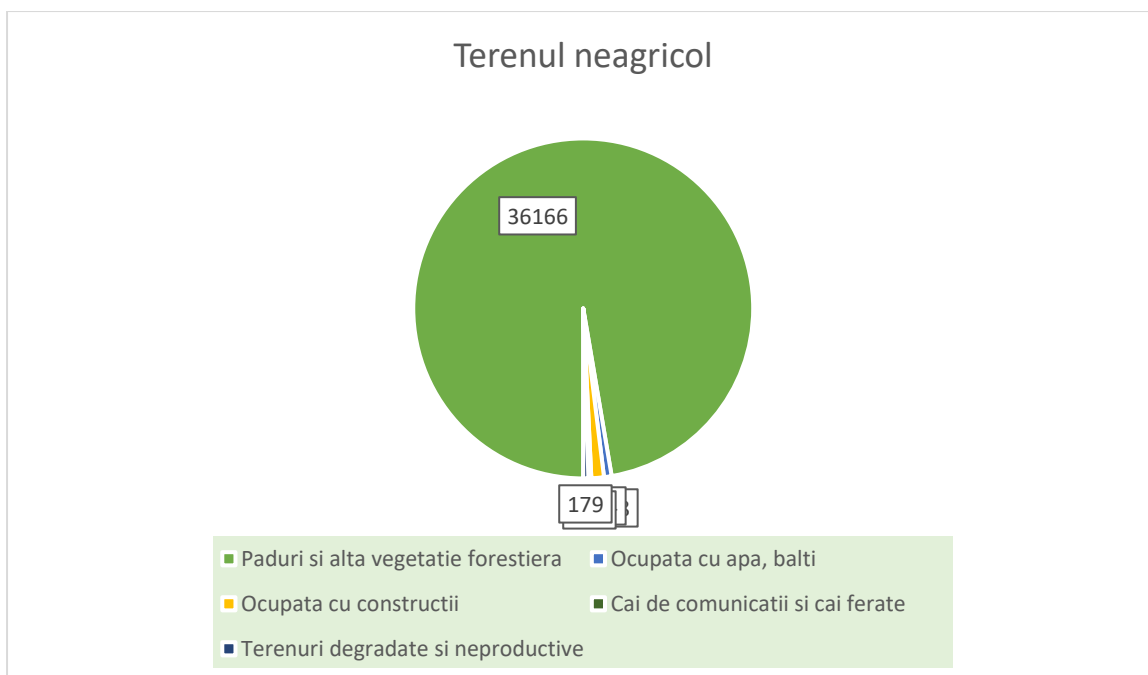
Din totalul terenului agricol 95,31%, respectiv 6811 ha se află în proprietate privată, arabil – 861 ha, pășuni – 2990 ha, fânețe – 2954 ha, livezi și pepiniere pomicole – 6 ha.

Tabel nr. 1 Terenul agricol după forma de proprietate

Mod de folosință	Total ha	Propietate privată
Arabil	864	861
Pășuni	3219	2990
Fânețe	3057	2954
Livezi și pepiniere pomicole	6	6

Sursa: Institutul Național de Statistică

În ceea ce privește **terenurile neagricole**, acestea se întind pe 37.160 ha și ocupă aproape 84% din suprafața orașului, fiind reprezentate preponderent de păduri și vegetație forestieră (81,63% din suprafața orașului), ceea ce situează Vișeu de Sus pe primul loc în județul Maramureș.

Mod de folosință	Total ha	Propietate privată
Păduri și altă vegetație forestieră	36166	5836
Ocupată cu apă, bălți	268	0
Ocupată cu construcții	444	261
Căi de comunicații și căi ferate	103	0
Terenuri degradate și neproductive	179	0

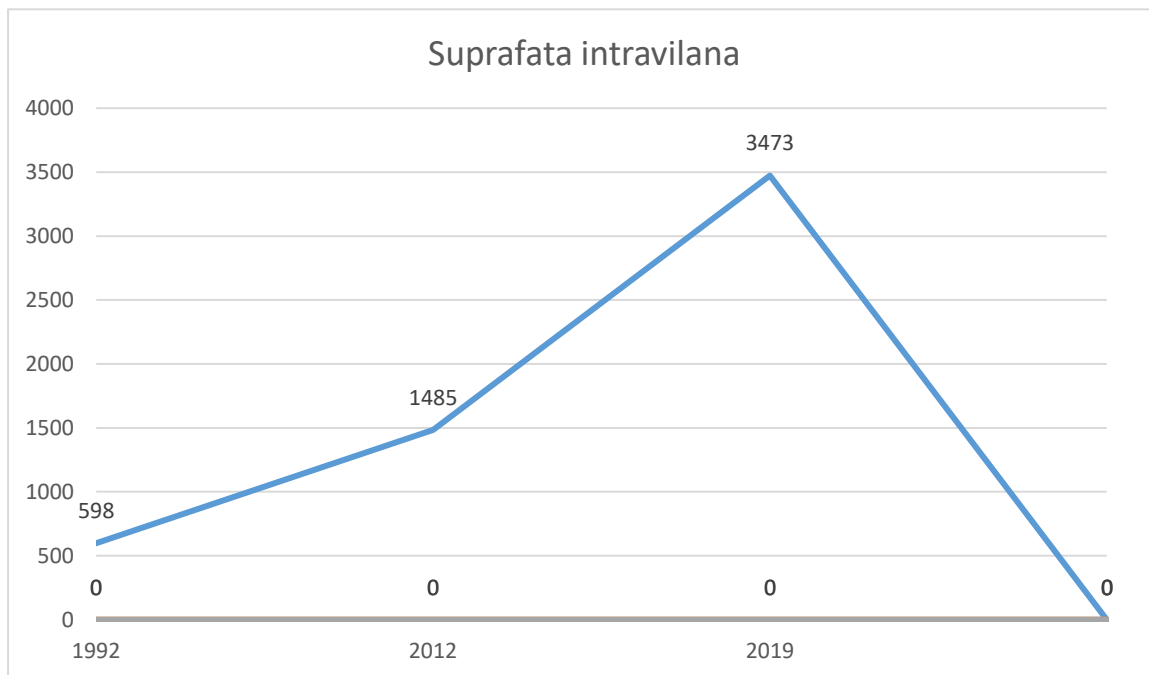
Sursa: Institutul Național de Statistică

Din totalul terenului agricol proprietatea privată reprezintă 95,31%, iar pentru terenul neagricol procentul este de doar 16,41%. Astfel, în cadrul UAT Vișeu de Sus, terenurile neagricole, în special pădurile și altă vegetație forestieră se află în proprietate publică.

Această structură a terenurilor relevă potențialul dezvoltării unor avantaje competitive în ceea ce privește exploatarea și prelucrarea lemnului, dar și creșterea animalelor, ca factori de înzestrare naturală a orașului.

Suprafața intravilană inclusă în perimetrul constructibil al orașului Vișeu de Sus, conform planului de sistematizare aprobat a fost în anul 1993 de 598 ha. În fiecare an suprafața

intravilană a înregistrat un trend pozitiv, acesta crescând până în anul 2012 cu 148,33%, ajungând la 1485 ha, iar până în anul 2019 cu 133,87% ajungând la 3473 ha teren intravilan.

Sursa: Institutul Național de Statistică

În privința **organizării administrative a orașului Vișeu de Sus**, acesta este format dintr-o singură localitate, fără a avea sate aparținătoare. Orașul este așezat în partea de vest a teritoriului, întreaga populație a unității administrativ teritoriale fiind concentrată în această zonă, în timp ce partea centrală și de est a UAT este zonă montană ocupată mai ales de păduri și vegetație forestieră.

2.3. Patrimoniul natural

2.3.1. Relieful

Pe teritoriul unității administrativ-teritoriale se găsesc mai multe trepte de relief, de la dealuri joase la treapta munților înalți. Două unități de relief predomină în UAT Vișeu de Sus: Depresiunea Maramureșului și Munții Maramureșului, conturând și cele două trepte de relief predominante ale zonei. Situat într-o depresiune intramontană, la poalele munților Maramureșului, teritoriul UAT Vișeu de Sus este marcat de un relief predominant muntos, cu o altitudine cuprinsă între 450 m în vatra orașului și până la 1.950 m în Vârful Toroiaga.

Lanțul muntos MARAMUREȘ – RODNA aparținând CARPAȚILOR ORIENTALI este alcătuit în cea mai mare parte din șisturi cristaline, ceea ce le conferă o formă masivă. Munții MARAMUREȘULUI sunt situați în nord-estul județului și au altitudini medii de 1600 – 1900 m. Afluenții râului VIȘEU au fragmentat Munții Maramureșului în mai multe masive: Farcău (1957 m), Pietrosul Bârdului (1850 m), Toroiaga (1930 m) și Cearcănu (1847 m).

Depresiunea intramontană a MARAMUREȘULUI este fragmentată de dealuri și muncei, drenate de râurile Vișeu și Iza care au creat două culoare relativ paralele. Depresiunea are un plafon ondulat și ridicat la 700-800 m și este cea mai vastă depresiune din țară, lungă de circa 75 km și lată de 20 km. Parte integrantă din aceasta sunt Dealurile Maramureșului și Culoarul Vișeuului. Tot aici regăsim trecătoarea - VIȘEU DE SUS – IACOBENI (prin Pasul PRISLOP – 1414 m) – 100 km, șosea asfaltată care leagă Ardealul de Moldova, respectiv județele Maramureș și Suceava.

Depresiunea îngustă pe care se află orașul este astfel o zonă de trecere de la munții vulcanici și sedimentari ai Țibleșului la munții de încrețire ai Maramureșului și Rodnei, constituiți din șisturi cristaline. Izvoarele minerale bogate din oraș reflectă activitatea vulcanică din trecut din zonă, iar zăcămintele polimetalice de pe Valea Vaserului atestă erupțiile vulcanice care au avut loc aici. Valea Vaserului, care străbate acest teritoriu traversând munții Maramureșului, în inima unuia dintre cele mai sălbatice și spectaculoase peisaje din România, formează un canion lung de 60 km în care alternează stâncile prăpăstioase cu pădurile prolifere și izvoarele minerale.

2.3.2. Rețeaua hidrografică

Rețeaua hidrografică a teritoriului studiat este una bogată și densă, specifică în general județului Maramureș.

Teritoriul orașului este drenat de râul Vișeu, din cadrul Bazinului Tisei, care izvorăște din zona Pasului Prislop și are o lungime de 80 km, mare parte aflându-se în zona de munte. Râul delimitează Munții Maramureșului de Munții Rodnei și se varsă în Tisa.

În zona montană, râul colectează apele glaciare de pe culmi, iar în zona depresionară afluenții cu debite mai reduse cantitativ. Pe teritoriul administrativ al Vișeului de Sus, are o lățime de 45 m, și traversează zona pe direcția SE - NV, formând meandre și având zone de material aluvionar transportat în dreptul localității Vișeu de Mijloc. Printre cei mai importanți afluenți regăsim Negoiescu, Repedea, Cisla, Izvorul Dragoș Vaser, Ruscova, Crasna, Bistra. Vaserul, cu o lungime de 45 de km aduce Vișeului la vărsare aproximativ 27% din debitul mediu 9 mc/sec și are ca afluenți Catarama, Făina, Stevioara, Botizu, Noviciorul, Valea Scradei, Valea Peștilor. Cu o suprafață de 42.200 ha, Valea Vaserului delimitează culmile Pietrosul Maramureșului și Toroiaga. Astfel așezările umane s-au constituit de-a lungul mai multor cursuri de apă precum Vișeu, Vaser, Valea Vinului, Valea Peștilor, Valea Scradei, Zimbrului, Ușor și Botoaia.

Nr. crt.	Cursul de apă	Date privind cursul de apă				Bazinul hidrografic	
		Lungime în iud.MM	Panta medie ‰		Coef.d e	Suprafața aferentă	Altitudine medie bazin
Pe	În județ						
2.	Vișeu	82	15	1	1,31	1581	1011
4.	Vaser	48	25	25	1,36	410	1090

Sursa: Planul local de acțiune pentru mediu – județul Maramureș, 2013

Scurgerea apei este direct influențată de caracteristicile fizico-geografice (relief, variația factorilor climatici, stadiul de dezvoltare a vegetației, etc). Principalele caracteristici ale scurgerii sunt determinate de variațiile altitudinale, anotimpuale și de factorii azonali.

În zona montană scurgerea este mai bogată, ca efect al precipitațiilor mai mari cantitativ, 800-1100 l/mp/an, exemplificând prin zona superioară a râurilor Vișeu, Iza, Lăpuș, Firiza și altele. În zonele muntoase, se înregistrează scăderi ale debitului, datorită perioadelor îndelungate

de îngheț (6-7 luni). În decursul ultimilor ani, debitele maxime înregistrate pe râurile Vișeu și Vaser, din județul Maramureș se regăsesc în tabelul de mai jos

Nr. crt.	Râul	Stația hidrometrică	Q mediu multianual mc/s	Q 1 % mc/s	Debite maxime istorice	
					Q max. ist. mc/s	Data
1	Vișeu	Poiana Borșa	3,62	310	83,5	07.08.72
2	Vișeu	Moisei	6,36	460	176	27.07.74
3	Vișeu	Leordina	17,80	770	704	26.07.08
4	Vișeu	Bistra	32,40	1120	1330	27.07.08
5	Vaser	Vișeu de Sus	8,45	500	288	05.03.01

Sursa: Planul local de acțiune pentru mediu – județul Maramureș, 2013

Viiturile pe râurile din cadrul Depresiunii Maramureșului și a zonei montane bazinală aferentă este în majoritatea cazurilor (61%) de origine pluvionivală. Stratul consistent de zăpadă care persistă până în luna mai, peste care se suprapun precipitații frontale datorate circulației vestice și sudice, favorizează formarea acestui tip de viitură iarna și primăvara, în restul anului viiturile având o origine pluvială.

Frecvența lunară de producere a viiturilor prezintă un maxim în luna martie pentru cursul principal al râului Vișeu, (16-22% din totalul viiturilor selecționate), precum și maxime secundare în aprilie și mai.

Afluenții de dreapta ai Vișeului (Cisla, Vaser, Ruscova) prezintă un maxim în luna aprilie (18-24% din totalul viiturilor selecționate), precum și maxime secundare în lunile martie și mai.

Bazinul hidrografic Iza se remarcă printr-o maximă principală a frecvenței de producere a viiturilor în luna martie pe cursul principal, precum și prin maxime secundare în lunile aprilie și iunie.

Aceeași situație se regăsește și pe afluenții de stânga ai Izei, (14-20% din totalul cazurilor selectate). Frecvența lunară minimă de producere a viiturilor se înregistrează în luna ianuarie (0%) în cazul bazinului hidrografic Vișeu și lunile ianuarie și septembrie în cazul bazinului hidrografic Iza.

Debitul maxim reprezintă un alt element caracteristic al viiturii, depinzând de condițiile climatice și elementele morfometrice ale bazinelor de recepție. Debitul maxim produs în timpul viiturilor din perioada 1980-2005 au avut valori cuprinse între 902 m³/s pe Vișeu la Bistra și 6,0 m³/s pe Iza la Săcel.

Volumele totale scurse cu ocazia viiturilor excepționale au fost cuprinse între 2,61 mil m³ și 146,644 m³ în cazul bazinului Vișeu și între 1,980 m³ și 127,170 mil.m³.

Din anul 2010, se efectuează analiza râurilor Vișeu, Vaser și afluenții a cărui bazin hidrografic are o suprafață mai mare de 10 kmp, prin evaluarea stării ecologice și chimice a corpurilor de apă în stare naturală. Deasemenea, SGA Maramureș, monitorizează semestrial (primăvara și toamna) calitatea celor 22 de secțiuni de ape subterane printre care și Vișeu de Sus – FN.

Corpuri de apă	Starea biologică	Elemente fizico-chimice generale	Poluanți specifici	Starea chimică	Starea ecologică
Vișeu - izvoare - Vaser și afluenți	Bună	Moderată	Moderată	Bună	Moderată
Vișeu - Vaser	Bună	Moderată	Moderată	NE	Moderată

Tisa					
------	--	--	--	--	--

Sursa: Planul local de acțiune pentru mediu – județul Maramureș, 2013

Apele subterane sunt reprezentate de apele freatice slab dezvoltate din luncile și terasele din bazinul depresionar Maramureș, și de abundența hidrografică asociată bazinului Munților Maramureșului, unde se valorifică inclusiv apele minerale.

Astfel, izvoarele minerale cu proprietăți curative se regăsesc în centrul orașului, Valea Vinului, Valea Râului și Valea Vaserului. Unul dintre aceste izvoare este cel de apă acidulată și puternic feroasă de la Șuligu, un izvor străvechi denumit Izvorul Elisabeta, care, alături de izvorul „Deak Ferencz” au adus localității Șuligu renumele de stațiune cu potențial ridicat, datorat nu doar izvoarelor care au presupuse efecte benefice în boli hepatice și anemii, ci și datorită aerului și băilor din zonă. La căldare”, „La Știubei”, „Izvorul lui Victor”, sunt izvoarele minerale de pe Valea Vinului, și care au aparținut de foste stațiuni balneoclimaterice, care prin calitatea și proprietățile lor, dar și pentru rara frumusețe a cadrului natural și liniștea locului, reprezintă o altă atracție, fiind de asemenea recomandate în boli gastrice și ale rinichilor.

Reamenajarea acestor izvoare și integrarea lor în circuitul turistic ar putea spori valoarea turistică a zonei.

2.3.3. Resursele solului și ale subsolului

Formarea și evoluția numeroaselor categorii de soluri care se regăsesc pe teritoriul studiat al UAT Vișeu de Sus, se explică prin varietatea spațială și cea temporală a factorilor pedogenetici naturali (factorul litologic, climatic, biologic, relieful, apa, timpul). Caracteristicile pedologice sunt corelate cu formele de relief existente în arealul orașului

Zonele pedo-geografice sunt: Culoarul Vișeu și Culmea Bocicoelului, în care predomină cambisolurile și argiluvisolurile din zone depresionare intramontane și Munții Maramureșului, în care regăsim cambisoluri, spodosoluri și umbrisoluri etajate pe verticală.

În zona Culoarului Vișeuului apar soluri neevolute sau trunchiate, aluviale și protosoluri aluviale. Cambisolurile și solurile brune mezobazice și luvice sunt caracteristice dealurilor Maramureșului - Culmea Bocicoelului, în zonele Dealului Ursoii și Frasinului, Arșița și zona Văii Botoaia.

În zona Munților Maramureșului, predomină cambisolurile: soluri brune acide în Pietrosu Bardăului, soluri brune acide și brune feriiluviale în regiunea Toroiaga – la est de Novăț și soluri brune eu-mezobazice, brune acide și brune luvice la sud de Vaser, la est de Culoarul Vișeu.

Toate tipurile de sol reprezentative din zonă sunt mai mult sau mai puțin degradate prin fenomene de eroziune de suprafață sau adâncime, exces de umiditate, terenuri acide, alunecări, tasări, etc.

Ca resursă naturală, solul se deosebește esențial de resursele de apă și aer care se pot reînnoi relativ ușor. Solul, în schimb, își poate doar regenera fertilitatea și deci potențialul productiv dacă este utilizat cu anumite precauții pentru a nu îl deteriora.

În zona orașului Vișeu de sus, procesele de degradare sunt favorizate de activitatea antropică, precum exploatarea irațională a pădurilor fără reîmpădurirea suprafețelor defrișate, aplicarea unei agrotehnici necorespunzătoare pe terenurile arabile sau pășunatul irațional, cauze care potențază fenomenele de degradare amintite. Degradarea solului prin procesele de eroziune (de suprafață și de adâncime) favorizează colmatarea albiilor minore.

Deasemenea alunecările de teren conduc la degradarea solului. Pentru evitarea acestora, este necesară urmărirea permanent a caracteristicilor terenurilor în vederea cunoașterii tendințelor de evoluție a proceselor de alunecare, mai ales în zonele afectate de activitatea umană.

În ceea ce privesc inundațiile, reducerea riscurilor provocate de acestea pot fi diminuate prin amenajarea corespunzătoare a cursurilor de apă Vișeu și Vaser. Pentru o colectare eficientă a apelor de suprafață de pe versanți se recomandă realizarea unor lucrări agrotehnice și hidrotehnice pentru a canaliza scurgerile și a evita eroziunea în adâncime. (Sursă: PATJ Maramureș, Faza II, 2009; Planul local de acțiune pentru mediu – județul Maramureș, 2013)

Fiind o zonă muntoasă, Valea Vișeului este exploatată și pentru pietriș și nisip pentru construcții.

Activitatea vulcanică din zona munților Maramureșului, a determinat acumularea de substanțe minerale utile. Astfel, explorările realizate de către instituția fostului IPEG

(Întreprindere de Prospecțiuni și Explorări Geologice) au identificat și rezerve de minereuri, însă acestea nu sunt momentan exploatare, activitatea fiind considerată nerentabilă. În masivul Toroioaga, ca și în Munții Gutâi și Țibleș, apar zăcăminte hidrotermale cu valoare economică, dar și științifică prin prisma descoperirii inițiale în această zonă a anumitor minerale.

2.3.4. Clima

Teritoriul orașului se caracterizează printr-o **climă temperat – continentală**, cu nuanțe moderate, influențată de așezarea depresionară și montană, sub influența maselor de aer subpolar. Înălțimile Munților Rodnei și Maramureșului formează „un baraj” orografic important în fața advecțiilor reci din N și E ” pentru jumătatea vestică a județului care este ferită de gerurile puternice și iernile năprasnice determinate de aceste invazii resimțite în orașul Vișeu de Sus.

Pe teritoriul studiat se manifesta arietate de topoclimate, relativ la forma de relief predominantă.

Topoclimatul văilor cu aspect de culoar și de defileu, de-a lungul văilor principale: Vișeu și Vaser, se manifestă printr-un regim termic mai moderat, precipitații bogate, în care se resimte efectul de canalizare a vântului. Umezeala tipică acestui topoclimat atrage cu sine riscul de creștere a debitelor pe văile respective.

Topoclimatul culmilor deluroase interfluviale caracterizează zonele marginale ale orașului Vișeu de Sus, aceste spații fiind mai puțin afectate de inversiunile de temperatură, dar prezintă o circulație intensă a aerului

Topoclimatul de versanți muntoși prezintă riscuri legate de cantitățile mari de de zăpadă din sezonul rece. Specific zonelor înalte topoclimatul de culmi montane principale și secundare, manifestat prin viteze mari ale vântului, temperature scăzute și precipitații bogate.

Astfel, în depresiuni, se resimte un climat de adăpost rece și umed, cu caracteristici montane, cu o medie deanuală de 7,5 grade, înregistrând o medie de -5 grade C în luna ianuarie, și 18 grade C în luna iulie. Cea mai scăzută temperatură a fost înregistrată în anul 1954, de -31,6 grade C, iar cea mai ridicată, în anul 1943, de 39,2 grade C.

În zona Munților Maramureșului, climatul este tip temperat-continental moderat, cu caracteristici alpine. Temperatura medie anuală se încadrează în intervalul 0-2 grade C, cu o medie de -8 / -4 grade în luna ianuarie și 8-12 grade C în iulie. Ca o caracteristică a zonei montane, apare înghețul timpuriu, în vreme ce desprimăvărară are loc mai târziu (aprilie). Iernile sunt lungi și geroase, în vreme ce verile sunt scurte și răcoroase. Se înregistrează precipitații bogate: 1000 – 1400 mm anual, în timpul iernii zăpezile fiind abundente. În anotimpul rece al anului precipitațiile sub formă de zăpadă se produc, în medie, într-un număr de 20 - 30 zile în podiș și 50 - 60 zile la munte. Stratul de zăpadă începe să apară la sfârșitul lunii septembrie la munte, iar în depresiuni la sfârșitul lunii octombrie începutul lunii noiembrie. Ultima ninsoare se poate înregistra ca dată medie, la munte, în ultima decadă a lunii martie. Durata medie a intervalului cu ninsori posibile este de 150-200 zile în Munții Rodnei și de 100-150 zile în ceilalți munți și pe culoarul Vișeuului.

Vânturile canalizează mase de aer rece din zona nordică spre văile râurilor, și înregistrează viteze mari de cca 50 m/sec în culmi. Depresiunea Maramureșului se caracterizează prin canalizări de aer ce coboară dinspre Munții Maramureșului, Munții Oaș, Gutâi, Țibleș, dirijându-se dinspre Prislop spre Borșa.

Uneori pe culoarele Vișeu și Iza se canalizează aerul venit din nord și nord-vest. Pe crestele înalte vântul depășește 50 m/s iarna, iar în rest vitezele medii anuale sunt de 3-3,8 m/s.

În spațiul geografic al UAT Vișeu de Sus, există și fenomene climatice de risc, care pot provoca atât pagube materiale, cât și victime omenești. În sezonul cald, riscurile identificate sunt cele cauzate de cantitățile mari de precipitații care pot să cadă în zona depresiunii Maramureșului, dar și în zona montană. În sezonul rece, se produce adesea fenomenul de inversiune a temperaturii, care favorizează înregistrarea unor minime termice scăzute, în vreme ce ninsorile abundente îngreunează traficul rutier din zonele montane.

Cele mai mari cantități de precipitații cad în intervalul cald (61,3%), începând din luna aprilie până în septembrie. Repartiția precipitațiilor pe anotimpuri este următoarea: iarna – 17 %, primăvara – 22%, vara – 39%, toamna – 22%. Cantitatea cea mai mare a precipitațiilor se înregistrează în Munții Rodnei și Maramureșului.

Ploile nu sunt, în general, repezi, dar sunt de durată. Numărul anual al zilelor cu precipitații oscilează între 150 și 170. Maximele în 24 de ore s-au înregistrat la Băița de Sub

Codru cu 184 mm înregistrată la 23.02.1924, Sighetu Marmației cu 104,7 mm înregistrată la 7.07.1933 și Baia Mare cu 124,6 la 03.06.1954.

Nr. crt.	Nume stație	Râu	Cumulat 2005	Cumulat 2006	Cumulat 2007	Cumulat 2008	Cumulat 2009
1.	Vișeu de Sus	Vaser	529	805,5	699,2	697,9	603,3

Sursa: Planul local de acțiune pentru mediu – județul Maramureș, 2013

2.3.5. Flora și fauna

Ca atracție turistică, vedetația are unul dintre cele mai importante roluri. Principalele elemente care au condus la o vegetație bogată și variată în zona orașului Vișeu de Sus (Munții Maramureșului) sunt: particularitățile climatice și hidrologice, natura diferitelor roci întâlnite, și nu în ultimul rând o paletă largă și foarte variată de forme de relief.

Pentru localnici, flora și fauna, întotdeauna a reprezentat o importanță deosebită și din punct de vedere economic, îndeosebi pentru asigurarea furajelor necesare animalelor, din punct de vedere medicinal, alimentar (frăguțe, zmeură, mure, ciuperci comestibile), decorative. Pe pajistile care se află la altitudini mari, se practică pășunatul animalelor de primăvara până toamnă și se cosește o singură dată, iar pe cele care se află la altitudini mai joase se poate cosi chiar și de două ori pe an.

Datorită condițiilor vitrege din zonele alpine, vegetația este mai săracă. Aici putem întâlni câteva exemplare de capră neagră, care de multe ori, mai ales în sezonul rece coboară în pădurile de molid în căutarea hranei.

Fauna zonei forestiere este foarte bogată și variată, cu un număr mare de specii, dintre care amintim, ursul, lupul, mistrețul ca fauna a pădurilor de rășinoase, iar ca păsări, specific pădurilor de conifer: cocoșul de mesteacăn, cocoșul de munte, ciocănitorea cu trei degete, forfecuța galbenă, pițigoii de brădet, pițigoii de creastă, mierla gulerată. În pădurile de foioase putem întâlni: cerbul carpatin, vulpea, veverița, nevăstuica, etc. Pădurile mixte sunt reprezentate prin specii ca: huhurezul, gaița, porumbelul de scorbura, etc. Aici cuibăresc și majoritatea răpitoarelor, ca. uliul păsărar, uliul porumbar, șorecarul comun, șoimul, acvila

țipătoare mică . Acolo unde locul pădurilor a fost luat de fânețe naturale, terenuri arabile și livezi, sunt prezente: potârnichea , fazanul comun , prepelița .

În apele Vișeuului și Vaserului, regăsim păstrăvul curcubeu, lipanul, știuca, babetele, clenuștețul dungat .

Golurile alpine, pădurile, găzduind un un important fond cinegetic, foarte variat și valoros, a determinat ca vânătoarea să devină o tradiție și un mod de recreere specifică zonei. Pe cele două fonduri de vânătoare de la Făina și Valea Babii se poate vâna autorizat: cerbi carpatini, urși, lupi, mistreți, cocoși de munte, etc, Direcția Silvică Maramureș, prin Ocolul Silvic Vișeu de Sus deține două cabane vânătoarești, la Făina și Novăț, aflate în bazinul Vaser.

2.3.6. Zone naturale valoroase

Patrimoniul cultural, fenomenele și zestrea naturală unică, diversitatea speciilor, și importanța științifică conferă zonei oraului Vișeu de Sus o importanță atât națională cât și internațional. Prin prisma faptului că, partea central și estică a orașului este încadrată în situl Natura 2000 din Parcul Natural Munții Maramureșului îi consolidează poziția de areal natural de o importanță ridicată dar și din punct de vedere turistic.

Valea Vaserului, datorită excursiilor cu mocănița, cu o lungime totală de aproximativ 50 km și care străbate zona împădurită alternând cu stânci reprezintă atracția turistică principală a zonei, cu un peisaj deosebit.

De asemenea, Izvoarele minerale de pe Valea Vinului, „La căldare”, „La Știubei”, „Izvorul lui Victor”, parte a unei foste stațiuni balneoclimaterice, au un potențial imens de valorificare, prin calitatea apelor și proprietăților benefice, dar și pentru rara frumusețe a cadrului natural și liniștea locului.

2.4. Calitatea mediului înconjurător și gestiunea deșeurilor

2.4.1. Poluarea aerului

Situarea orașul Vișeu de Sus departe de marii poluatori industriali, într-o zonă cu curenți de aer intens, provenit din zona montană, bogată în păduri, alcătuiește premisele unei așezări urbane cu aer curat.

Poluarea aerului din oraș este datorată în primul rând traficului rutier intens din oraș și a antrenării prafului odată cu acesta, datorită căilor rutiere accidentate sau nemodernizate.

De asemenea, fiind o zonă puternic reprezentată de prelucrarea lemnului, aerul poluat se datorează exfiltrațiilor de la instalațiile de captare a rumegușului.

Emanățiile din zonele platformei de deșeuri menajere sunt o altă sursă de poluare a aerului.

2.4.2. Poluarea solului

Sursele de poluare a solului includ scurgerile de gunoi menajer din adăposturile de animale precum și deversările directe în șanțul drumurilor a reziduurilor de la gospodării. De asemenea, salubritatea incorectă a drumurilor cu trafic greu participă la poluarea solului aferent acestora. O altă sursă de poluare este reprezentată de haldele de steril și gurile de mină, având în vedere că nu au fost demarate lucrări de închidere a acestor zone.

2.4.5. Gestionarea deșeurilor

Platforma de depozitarea a deșeurilor menajere existentă în Vișeu de Sus este provizorie, urmând a se realiza o platformă de tratare, neutralizare și compactare a deșeurilor sortate, printr-o investiție din cadrul Programului Județean de Gestionare a Deșeurilor.

Amplasamentul actualei platforme se situează la o distanță de 150 m de zona de locuit, și este dotată cu amenajări specifice: drum de acces amenajat, împrejmuire, cabină pază, în concordanță cu prevederile Agenției pentru Protecția Mediului.

Aceasta deservește orașul Vișeu de Sus și alte 10 unități administrativ teritoriale, situate de-a lungul râului Vișeu și Iza: Vișeu de Jos, Moisei, Bistra, Leordina, Săliștea de Sus, Rozavlea, Săcel, Ieud, Șieu, Poienile Izei.

Deșeurile industriale rezultate în urma activităților industriale de pe raza orașului, sunt administrate diferit, în funcția de natura acestora.

Astfel, **deșeurile rezultate din industria de prelucrare a lemnului**, rumegușul și tocătura de scoarță, sunt valorificate prin vânzarea către fabricile de hârtie din țară și din Ungaria. Unitatea Vișeuforest are în plan realizarea unei instalații de producere a peleiților, care să valorifice aceste deșeuri, care se

află în curs de avizare și autorizare. Reziduurile lemnoase rezultate în unitățile de prelucrare a lemnului de dimensiuni mai reduse, sunt fie valorificate prin vânzarea ca materie primă, fie predate la rampa de deșeuri a localității sau depunere în incinta proprie. Practica ultimilor ani de a se depozita rumeguș la întâmplare pe malul râurilor sau în zonele limitrofe ale localităților a încetat, deșeurile fiind nivelate și acoperite.

În ceea ce privește **deșeurile rezultate din industria de medicamente**, acestea provin de la întreprinderea Meduman, care nu este poluantă, și care a sistat activitățile producătoare de deșeurilor speciale. În prezent, șarjele de medicamente necorespunzătoare și reactivii sunt depozitați în containere speciale și preluate apoi de o firmă specializată din Suceava.

Compania Viscolor este producătoare de vopsele rășinoase din care nu rezultă deșeuri de fabricație, apa de spălare a cazanelor fiind deversată în canalizarea orașului, iar recipientii pentru transportul materiilor prime se refolosesc, fără spălare.

În cadrul întreprinderii de preparare a produselor din carne, nu rezultă deșeuri care să necesite un traseu suplimentar de preepurare, fabrica neavând componenta de abatorizare.

În cazul **haldelor de steril** rezultate în urma prospecțiunilor geologice ale companiei SC „CUART” SRL Baia Mare, fosta întreprindere IPEG, acestea au fost gestionate prin Programul Național, pe baza de proiecte elaborate de către ICPM SA, pentru zonele Măcârlău, Catarama – Ivășcoia, Novăț – Novicior, prin care s-au închis o parte dintre gurile de mină și s-au ecologizat haldele de steril.

De asemenea, pentru **iazul de decantare „Novăț”**, rezultat din activitățile miniere din Borșa, se va realiza ecologizarea, documentația specifică fiind în curs de realizare.

Nămolul rezultat din stația de epurare a orașului, se usucă în incinta stației și nu este transportat, neutralizat sau utilizat, fiind în cantitate mică.

Serviciile de salubritate sunt asigurate de către SC Herodot Grup Vișeu de Sus, colectarea deșeurilor menajere realizându-se pe 102 din cele 123 de străzi ale orașului.

2.5. Zone cu risc natural și antropic

Datorită poziționării orașului la confluența a două râuri, **inundațiile** sunt un fenomen comun, atât pe malul râului Vișeu, care are o zonă inundabilă de 8,8 km, cât și de-a lungul localității, pe malul râului Vaser, unde atât zonele de locuințe sunt afectate (strada 1 Mai - DJ 187B), cât și zonele periferice: Lunca Suschi, zona de confluența Vaser – Valea Rea, Lunca Balmoșului, cât și zonele forestiere, unde

inundațiile au deteriorat terasamentul căii ferate. De asemenea și văile secundare Vinului, Botoaia, Peștilor și Scradei au tronsoane afectate de inundații.

În anumite zone se produce **eroziunea malurilor** râurilor Vișeu și Vaser, dar au loc și eroziuni de adâncime, în zonele torențiale (Ghidu, Ștevioara, Măcârlău, Miraj, Ravena Borna 54, Spaima Borna 208, Botizu, Bardău, Ravena Borna 18), acestea fiind identificate ca obiective protejate de lucrări de amenajare.

În ceea ce privește **alunecările de teren**, zonele afectate se găsesc în centrul orașului, în Cartierul Arșița, cu efecte negative asupra locuințelor și clădirilor și în cartierul Râului și în extravilanul Vișeuului de Mijloc – Cartierul Valea Vinului, cu efecte negative asupra fondului forestier.

În cadrul **modificărilor climatice actuale**, s-au semnalat anumite fenomene extreme de tipul furtunilor, cu precipitații însemnate pe o perioadă scurtă de timp, care au produs pagube materiale. Zonele periculoase care există în zona extravilană a orașului, sunt reprezentate de:

- Iazul Novăț, din cadrul Întreprinderii Miniere Borșa, care este în curs de ecologizare și care a fost sursa unui accident ecologic în anul 2000, când digul iazului s-a rupt din cauza debitului mare de apă generând deversarea apelor poluate în zonele învecinate;
- haldele de steril remanente în urma prospecțiunilor geologice, localizate în zona afluenților de stânga ai Vaserului, care contribuie la exfiltrații în ape și aer;
- gurile minelor încă neînchise, aflate în partea de S-E a teritoriului orașului, care pot prezenta riscuri pentru turiștii din zonă.

3. CARACTERIZAREA SOCIO-DEMOGRAFICĂ

3.1. Structura și evoluția populației

Tendențele fenomenelor demografice influențează economia, consumul de resurse precum și activitățile asupra mediului unei localități. În ultimii ani, datorită tendinței de deplasare a populației, în deosebi celei tinere, spre marile orașe, fertilitatea scăzută și creșterea longevității au condus la îmbătrânirea continuă a populației .

Conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică, populația de cetățenie română și cu domiciliul în Vișeu de Sus, la 1 iulie 2020, număra un total de 17.672 persoane, reprezentând 3,40% din totalul populației județului Maramureș.

Comparând cu anul 1992, aceasta a scăzut cu 3.037 persoane (14,67%).

În anul 2020, din totalul populației în orașului Vișeu de Sus erau 8.987 de femei, 50,85% și 8.685 bărbați, 49,15%, de unde rezultă că raportul de masculitate este de 96,64 bărbați la 100 de femei.

	1992	2002	2007	2012	2014	2016	2018	2020
Total	20709	19505	19077	18547	18329	18110	17945	17672
		-1204	-428	-530	-218	-219	-165	-273
Femei	10300	9735	9588	9357	9279	9180	9107	8987
		-565	-147	-231	-78	-99	-73	-120
Bărbați	10409	9770	9489	9190	9050	8930	8838	8685
		-639	-281	-299	-140	-120	-92	-153

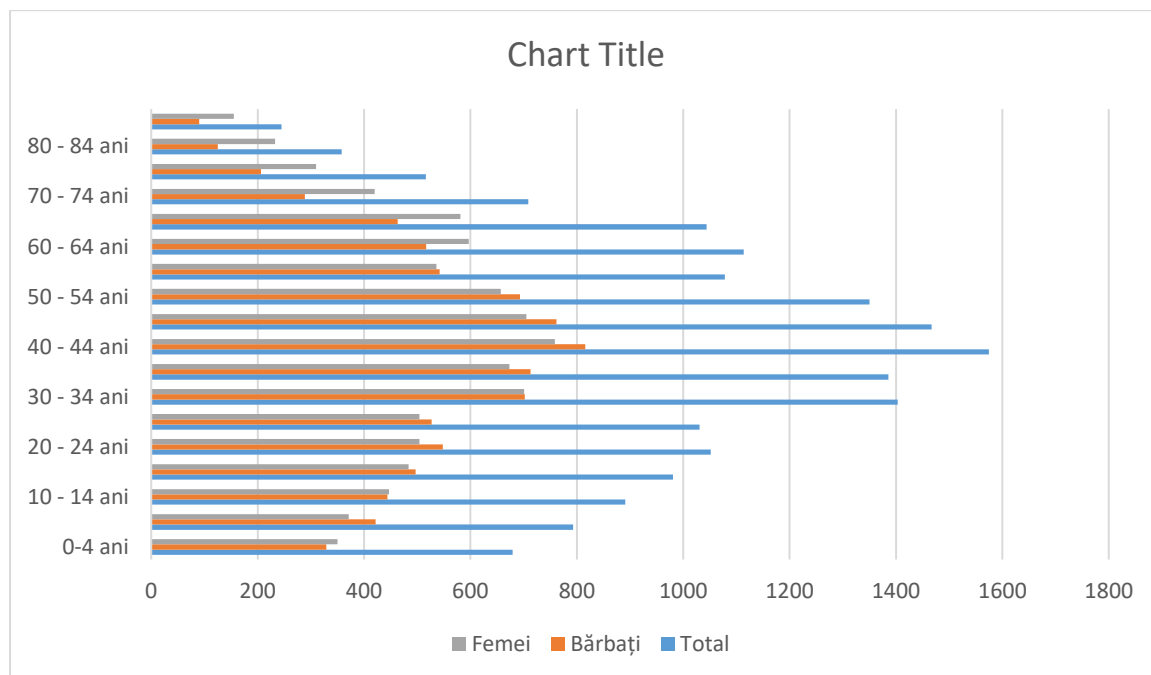
Sursa: Institutul Național de Statistică

În același timp, conform rezultatelor definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor (RPL) din octombrie 2011, populația totală a orașului Vișeu de Sus a fost de 15.037 locuitori, în timp ce rezultatele preliminare înaintau un număr total de 14.448 de locuitori. Diferențele între cele trei valori sunt generate de diferența de metodologie de culegere și procesare statistică a datelor, dar și de momentul diferit de culegere a datelor. Prin urmare, din motive de relevanță și consistență a datelor utilizate, pentru analiza indicatorilor socio - demografici, am utilizat informațiile din baza de date a Institutului Național de Statistică la 1

ianuarie sau 1 iunie, după caz, iar pentru analiza statică a indicatorilor am utilizat rezultatele de la RPL 2011.

3.1.1. Structura pe vârste și sexe

Pe grupe de vârstă și sexe, în orașul Vișeu de Sus, populația după domiciliu la data de 1 iulie 2020, este prezentată în graficul alăturat:

Sursa: Institutul Național de Statistică

Din datele prezentate în graficul de mai sus se poate observa că, raportul de dependent, respectiv coeficientul rezultat prin raportarea numărului de persoane „dependente” (copii sub 15 ani și persoane cu o vârstă mai mare de 65 de ani) la numărul de persoane cu vârsta legală de muncă (15-65 ani), orașul Vișeu de Sus înregistra la 1 iulie 2020 o valoare de 42. Acest lucru înseamnă că unui număr de 100 de persoane cu vârsta legală de muncă (indiferent dacă au sau nu un loc de muncă), îi revin 42 de persoane dependente, respectiv care nu au vârsta legală de muncă sau care au depășit vârsta de pensionare (chiar dacă unele dintre acestea sunt încadrate în muncă), ceea ce reliefează povara economică potențială pe care populația productivă o poartă.

3.1.2. Mișcarea naturală a populației

Din analiza datele prezentate se observă că, structura populației se prezintă:

- populația tânără (0-14ani) reprezintă 13,37% din totalul populației,

- matură (15-64 ani) – 70,38%,

- ce-a bătrână aflată în intervalul de ani 64 și peste este de 16,25%.

Procesul de îmbătrânire demografică a populației se concretizează în tendința de scădere a ponderii populației tinere, concomitent cu creșterea ponderii populației vârstnice, în totalul populației.

Rata de fertilitate a avut o continuă tendință negativă. În anul 2019, în orașul Vișeu de Sus, s-au născut 128 de copii, în scădere față de anul 1990 cu 234 de copii, respectiv 64,64%. Din anul 1990, în Vișeu de Sus, natalitatea a fost într-o continuă scădere, conform tabelului de mai jos:

	1990	2002	2007	2012	2016	2019
Născuți-vii	362	204	176	156	145	128
		-158	-28	-20	-11	-17

Sursa: Institutul Național de Statistică

Din datele prezentate de INS se poate observa pentru fiecare an trendul descrescător atât a noilor născuți, cât și a populației.

	2002	2012	2016	2019
Rata natalității	10,45	8,4	8,0	7,2

Sursa: Institutul Național de Statistică

În anul 2019, numărul persoanelor decedate a fost de 176, față de 197 în anul 1990.

	1990	2002	2007	2012	2016	2019
decedați	197	184	189	197	185	176
		-13	+5	+8	-12	-11
Rata mortalității		9,44	9,95	10,63	10,28	10

Sursa: Institutul Național de Statistică

La nivel sintetic, relația dintre natalitate și mortalitate este ilustrată de **rata de spor natural**, care măsoară intensitatea creșterii/descreșterii unei populații din cauza unui excedent/deficit de nașteri în comparație cu decesele dintr-un an de referință.

	2002	2012	2016	2019
Rata natalității	10,45	8,4	8,0	7,2
Rata mortalității	9,44	10,63	10,28	10
	1,01	-2,23	-2,28	-2,8

Sursa: Institutul Național de Statistică

3.1.3. Mișcarea migratorie a populației

Din analiza elementelor care constituie mișcarea migratorie a populației, respectiv stabilirea sau schimbarea reședinței sau a domiciliului, se constată că Vișeu de Sus este mai mult un oraș sursă decât un oraș de destinație.

În anul 2019, 149 persoane au sosit în Vișeu de Sus stabilindu-și domiciliul și care au făcut dovada că au asigurată o locuință iar 71 persoane și-au stabilit reședința în Vișeu de Sus. În ceea ce privesc plecările, 230 persoane au plecat cu domiciliul din orașul Vișeu de Sus iar 135 și-au stabilit reședința în alta localitate.

Oportunitățile economice limitate, cât și lipsa unor forme de învățământ superior, fac ca populația să prefere să plece temporar (cu reședință) sau permanent din localitate. Pe de altă parte însă, mișcarea migratorie este dificil de evaluat în condițiile în care practica înregistrării schimbării de reședință sau de domiciliu este tardivă sau nu apare deloc, situațiile studenților fără reședință în orașul de studii sau a persoanelor plecate la muncă în străinătate fără a declara acest lucru fiind uzuale.

Un element important al mișcării migratorii este reprezentat și de migrația externă, cu precădere în căutarea unui loc de muncă în țări aparținând Uniunii Europene, mai ales în contextul liberalizării forței de muncă. Din păcate, statisticile relevante la nivel național și local sunt limitate având în vedere principiul liberei circulații a persoanelor în UE, dar și faptul că o parte dintre emigranții din România nu lucrează cu forme legale în țara de destinație, lucrează doar sezonier sau nu își schimbă reședința, figurând adesea în cadrul populației stabile a localităților de origine. Din acest punct de vedere, Recensământul Populației și al Locuințelor din 2011 a încercat să clarifice situația persoanelor plecate temporar sau permanent, dar nedeclarat, din țară, un indiciu pentru migrația externă.

Mișcarea migratorie a populației în orașul Vișeu de Sus, 1992-2013

Migrația populației	1992	2002	2005	2008	2011	2013
Stabiliri de reședință	240	20	36	70	49	69
Plecări cu reședință	366	161	168	152	158	133
Stabiliri cu domiciliul (inclusiv migrația externă)	120	38	96	132	N/A	N/A
Plecări cu domiciliul (inclusiv migrația externă)	274	208	159	229	N/A	N/A

Sursa: Institutul Național de Statistică

3.1.4. Structura pe etnii

Conform rezultatelor definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor din 2011, orașul Vișeu de Sus are o populație majoritară formată din români, în proporție de 84,96% respectiv 12.776 din cei 15.037 de locuitori. Următoarea etnie ca și reprezentare este cea germană cu un procent de 4,03% din populație (606 de persoane), restul de 3,50% din populație fiind reprezentată de cetățeni de altă etnie (maghiari, ucrainieni, rromi, ruși-lipoveni și polonezi) și de 1.124 de persoane (7,47%), pentru care nu există informații disponibile referitoare la etnia de care aparțin.

Structura pe etnii a orașului Vișeu de Sus, 2011

Vișeu de Sus	Români	Germani	Maghiari	Ucrainieni	Rromi	Alte etnii	Fără informații	Total
Nr. persoane	12.776	606	387	81	52	11	1.124	15.037
%	84,96%	4,03%	2,57%	0,54%	0,35%	0,07%	7,47%	100%

Sursa: Recensământul Populației și al Locuințelor 2011 - rezultate definitiv

3.1.5. Apartenența religioasă

În ceea ce privește apartenența religioasă a locuitorilor orașului Vișeu de Sus, conform rezultatelor definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor 2011, majoritatea populației este de religie ortodoxă, respectiv 11.951 de locuitori reprezentând 79,48% din populația totală a orașului. Următoarele religii ca și reprezentare sunt: religia Romano-catolică cu 1.351 locuitori reprezentând 8,98%, religia Greco-Catolică cu 374 locuitori reprezentând 2,49% și religia Adventistă de ziua a șaptea cu un număr de 64 credincioși (0,43%).

Alte religii care au număr mai mic de credincioși pe teritoriul orașului sunt: Penticostală, Reformată, Baptistă, Martorii lui Iehova, Creștină după Evanghelie și Evanghelică, în timp ce pentru un număr de 1.129 de cetățeni nu sunt informații disponibile. Totodată, la nivelul orașului sunt înregistrate 4 persoane care s-au declarat atei sau fără religie.

Apartenența religioasă a locuitorilor orașului Vișeu de Sus, 2011

Vișeu de Sus	Ortodoxă	Romano - catolică	Greco - catolică	Adventistă de ziua a șaptea	Alte religii	Atei/ fără religie	Fără informații	Total
Nr. persoane	11.951	1351	374	64	164	4	129	15.037
%	79,48%	8,98%	2,49%	0,43%	10,9%	0,03%	7,51%	100%

Sursa: Recensământul Populației și al Locuințelor 2011 - rezultate definitive

3.1.6. Structura pe nivel de educație a populației

În ceea ce privește nivelul de educație din orașul Vișeu de Sus, rezultatele finale ale RPL 2011 relevă faptul că ultima formă de învățământ absolvită de majoritatea locuitorilor aparține învățământului secundar (73,31% din populația stabilă de peste 10 ani), urmată de învățământul primar (11,68%), învățământul superior (9,18%) un procent de 3,21% fiind reprezentat de persoanele fără școală absolvită, dintre care 1,20% sunt analfabeți. Absolvenții unei forme de învățământ postliceal reprezintă 2,61% din populația stabilă de peste 10 ani.

Populația stabilă de 10 ani și peste	Nivelul instituției de învățământ absolvite									
	Superior		Post-liceal și de maiștri	Secundar				Primar	Fără școală absolvită	
	Total	din care:		Total	Superior		Inferior (gimnazial)		Total	din care:
		universitar de licență	Liceal		Profesional și ucenici	Persoane analfabete				
13.389	1.229	1.176	350	9.816	2.916	1.729	5.171	1.564	430	160
100%	9,18%	8,78%	2,61%	73,31%	21,78%	12,91%	38,62%	11,68%	3,21%	1,20%

La nivelul orașului se înregistrează astfel 1.229 persoane cu studii superioare finalizate, dintre care 1.176 până la nivel de licență și 350 de persoane cu studii postliceale sau de maiștri. De asemenea, dintre cei 9.816 locuitori care au terminat o formă de învățământ secundar, majoritatea au finalizat gimnaziul (5.171 de persoane), 2.916 au absolvit liceul, iar 1.729 o școală profesională sau o școală de arte și meserii. Pe lângă aceștia, 1.564 de persoane au finalizat doar 4 clase (aici intrând și populația școlară cu vârste sub 14 ani).

Datele reflectă un nivel de educație al populației orașului, concentrat mai ales în zona învățământului secundar. Ponderea persoanelor fără școală în populație este foarte mică, depășind ușor pragul de 3%, iar rata alfabetizării se ridică la 98.8% din populație fiind ușor sub media județeană.

3.2. Calitatea locuirii

Conform datelor de la recensământul populației și locuințelor din 2011, în Vișeu de Sus existau 6669 locuințe convenționale. Dintre acestea un număr de 4409, adică 60,7% erau alimentate cu apă și aveau instalație de canalizare în casă. 5311, respective 79,6% aveau instalație electrică, 582 (8,7%) erau dotate cu încălzire central, cu bucătărie 5038 locuințe (75,5%), iar aproape jumătate din locuințele existente, mai precis 49,9% (3328) aveau baie în locuință.

În anul 2019, UAT Vișeu de Sus existau 7014 locuințe existente, care dispun de una sau mai multe camere de locuit situate la același nivel al clădirii sau la niveluri diferite, dintre care 82 au proprietatea publică iar 6932 proprietate privată. Numărul acestora a crescut în fiecare an. Dacă ne raportăm la faptul că în anul 1990 exista un număr de 5892 de astfel de locuințe, în acest interval de timp observăm o creștere de aproximativ 19,04%, mai precis cu 1122 de locuințe. Evoluția pe perioade de timp este prezentată în tabelul alăturat:

Forma de proprietate	1990-2002	2002-2007	2007-2012	2012-2016	2016-2019
Mixtă	+237	+207	+557	+73	+51
Propietate publică		+6	-78	-1	-1
Propietate privată		+198	+635	+74	+52

Sursa: Institutul Național de Statistică

Dacă numărul locuințelor având proprietatea publică a scăzut, creșterea se regăsește la cele private. În perioada 2007-2012, s-a înregistrat cea mai semnificativă scădere a locuințelor – proprietate publică, datorate faptului că acestea ori au fost restituite ori vândute către persoane private.

Ca suprafață locuibilă desfășurată, UAT Vișeu de Sus, în anul 2019 dispune de 290705, față de 198000 cât era disponibilă în anul 1990. În tabelul de mai jos e prezentată evoluția acestei creșteri de aproximativ 46,82%:

Perioada	1990-2002	2002-2007	2007-2012	2012-2016	2016-2019
mp	+58004	+11025	+13807	+5702	+4167

Sursa: Institutul Național de Statistică

În UAT Vișeu de Sus, în decursul anului 2020 au fost eliberate 24 autorizații de construcție – însumând o suprafață de 3632 mp., în scădere față de anul 2019 cu 22,58%. , dar ca mp se înregistrează o reducere de 1865, respective 33,93%. Deasemenea locuințele terminate în anul 2019 au fost de 20 în scădere față de anul 2018 cu 23,08%, dar în creștere față de anul 2016 cu 33,33%. Evoluția acestora pentru anii de referință o prezentăm în tabelul următor:

An ref	2002	2007	2012	2014	2016	2018	2019	2020
Nr aut	17	70	50	54	35	36	31	24
		+53	-20	+4	-19	+1	-5	-7
mp	2712	6807	8429	7742	5543	6165	5497	3632
		+4095	+1622	-687	-2199	+622	-668	-1865
Loc.	18	23	20	22	15	26	20	

terminate								
-----------	--	--	--	--	--	--	--	--

Sursa: Institutul Național de Statistică

3.3. Gradul de dezvoltare a societății civile

Termenul de societate civilă se referă la toate formele asociative de tip apolitic care nu sunt părți ale unei instituții fundamentale ale statului sau ale sectorului de afaceri, respectiv organizațiile nonguvernamentale (asociații sau fundații), sindicatele și uniunile patronale. Fiecare dintre acești actori ai societății civile, aceste organizații sunt formate din cetățeni asociați benevol sub diferite forme, care au aceleași interese și care își dedică timpul, cunoștințele și experiența pentru a-și promova și apăra drepturile și interesele personale.

În orașul Vișeu de Sus societatea civilă joacă un rol important fiind implicate într-o gamă largă de probleme cu care se confruntă societatea orașului. Principalele asociații care activează pe raza UAT Vișeu de Sus sunt:

- Fudația Pro Vișeu, un consorțiu local format din firme private, persoane fizice și Primăria orașului.
- Asociația Culturală "Remeny Șandor", Vișeu de Sus, str. Republicii, nr. 13
- Asociația Organizatia Caritas a Diecezi Satu Mare, sediul Vișeu de Sus, str. Tudor Vladimirescu, nr. 8
- Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor, Vișeu de Sus, str. 22 Decembrie, nr. 13, bl. C8, sc. D, ap. 2
- Forumul Democrat German, Vișeu de Sus, str. 9 mai, nr. 21
- Fundatia Est Europa
- Fundatia Ion și Livia Piso, Vișeu de Sus, str. Libertății, nr. 16/A
- Casa Luminii, Vișeu de Sus, str. Poduri, nr. 32/A
- Asociația Clubul Rotary, Vișeu de Sus, str. Griviței, nr. 1
- Asociația Comunităților Germanofone, Vișeu de Sus, str. 9 mai, nr. 1
- Asociația Dăruind din suflet, Vișeu de Sus, str. 9 Mai, nr. 21

- Asociația Pentru sănătate și solidaritate a Spitalului Vișeu de Sus, str. Mihai Eminescu, nr. 12

4. INFRASTRUCTURĂ

4.1. Infrastructura de transport

4.1.1. Transport rutier

Vișeu de Sus este situat pe axa rutieră de interes interjudețean cu legături spre județele Suceava, Bistrița, Satu Mare – prin Sighetu Marmației și prin Baia Mare – Seini. Prin această axă se asigură și accesul la axa de interes național european – drumul expres Dej – Halmeu și axele locale ale județului.

Infrastructura rutieră actuală se compune din:

- **Drumul național 18**, care tranzitează Vișeu de Mijloc și Vișeu de Sus, asigurând legătura cu municipiile Baia Mare și Sighetu Marmației, localitățile situate de-a lungul Râului Vișeu și conexiunea cu Județul Suceava. Starea DN 18 este în general bună și care se suprapune cu principalele artere de circulație ale orașului.
- **Drumurile județene** care conectează părțile limitrofe nordice și sudice ale Cartierului Râului la drumul național: DJ 187A și DJ187B (reprezentate cu albastru în grafica anterioară). Drumul județean 187A, cu o lungime de 8 km, parcurge Cartierul General și o parte din Cartierul Valea Râului, asigurând accesul la "Mănăstirea Valea Scradei". Drumul Județean 187B, din zona Valea Peștilor, asigură legătura cu Cătușul "Obcina" din comuna Poienile de sub Munte. Acestea sunt nemodernizate, aflându-se în stare mediocră, cu sectoare în stare rea
- **Drumuri vicinale**, situate pe raza orașului, care fac legătura cu o serie de comune învecinate: Săcel (str Vânătorilor), Poienile de sub Munte (str Pinului), Vișeu de Jos (str Sângerel) și Săliștea (str Botoaia)
- **Rețeaua de străzi secundare** a orașului care include și străzi asfaltate și pietruite, cea mai mare parte însă fiind modernizată prin pozare de balast. Infrastructura rutieră din cartierele periferice este nemodernizată, ceea ce împiedică dezvoltarea edilitară a acestora, fiind preferate zonele centrale, care devin astfel aglomerate.
- **Rețeaua de drumuri forestiere** a orașului care se întinde pe 121 de km și deserveste activitatea de exploatare forestieră din oraș, drumurile forestiere fiind în general împietruite.

Tabel 14. Detalierea structurii rețelei de drumuri:

Categorie drum	Total(km), Din care:	Drumuri asfaltate	Drumuri de pământ	Drumuri Reabilitate/modernizate in perioada 2008- 2017
Drum național	8.20	-	-	8,20
Drum județean	18,00	-	-	-
Drum vicinal	17,82	4.20	13,62	-
Drum comunal	Nu este cazul	-	-	-
Drum forestier	26,80	-	26,80	-
Străzi	72,41	29,00	20,00	23,41
TOTAL	143,23	33,20	60,42	31,61

Sursa: Primăria Vișeu de Sus

Toate străzile sunt de categoria IV, cu excepția celor care se suprapun peste artera DN18a, care sunt de categoria I.

Evoluția istorică a orașului și caracteristicile sale geografice au determinat dezvoltarea unei rețele cu structuri mixte pe diferite suprafețe funcționale ale orașului. Circulația se realizează predominant de-a lungul unor axe care separă teritoriul. Țesutul urban este fracționat de râurile Vișeu și Vaser precum și infrastructura feroviară situată de-a lungul acestora.

Datorită faptului că traversarea UAT Vișeu de Sus se realizează pe artera unică DN18, care traversează zona centrală a orașului, se formează un flux ridicat de autovehicule și pietoni în zonă, iar locurile de parcare sunt insuficiente. În plus, aceleași artere de circulație deservesc și traficul greu de marfă care include transportul de balast, bușteni și produse finite ale industriei lemnului în ambele direcții de-a lungul orașului, însă transportul internațional de marfă nu este direcționat în această zonă.

4.1.2. Transport feroviar

De-a lungul râului Vișeu, orașul este străbătut de o cale ferată cu ecartament normal, care asigură legătura cu artera feroviară Câmpulung – Tisa – Salva, prin stația Vișeu de Sus, destinată transportului de mărfuri.

Legătura dintre calea ferată normală și unitățile de producție de pe platforma adiacentă Râului Vaser, din zona de confluență a acestuia cu Râul Vișeu și cu fabrica locală de medicamente, este asigurată de calea ferată industrială.

De-a lungul Văii Vaserului se întinde calea ferată forestieră, cu ecartament îngust, pe care se realizează transportul turistic cu mocănița.

Întreaga localitate este traversată de linii de cale ferată, inclusiv centrul (consecință a activității intense de exploatare a lemnului și a existenței căii ferate forestiere) fiind necesare măsuri de reorganizare a traficului rutier prin soluții moderne – subtraversări și supratraversări – pentru fluidizarea circulației.

4.1.3. Transport în comun

Transportul în comun este asigurat de firme locale, dar și de rute care tranzitează localitatea dinspre Baia Mare, Sighetu Marmăției și Borșa. Primăria și Consiliul Local nu au în subordine o societate care să se ocupe de transportul în comun, urmând a fi înființată o astfel de societate, primii pași fiind demarați prin înființarea în cadrul aparatului de specialitate a Primăriei Vișeu de Sus un serviciu destinat transportului public local.

Operatorul Geo Tur asigură legătura Vișeu de Sus – Sighetu Marmăției, pe ruta Iași – Satu Mare iar operatorul Transagria SRL asigură legătura pe ruta Botoșani – Vișeu de Sus - Baia Mare. Pentru legătura cu Cluj – Napoca, aceasta este asigurată de Tinuta SRL, iar timpul estimat este de 4 ore și 37 minute.

Transport de pasageri

Firma	Traseu	Frecvența	Durata
Geo Tur SRL	Iași – Pașcani – Vișeu de Sus – Sighetu Marmăției - Satu Mare	1 cursă / zi (luni – duminică)	7 h (Iași) 4 h 30 min (Satu Mare)
Transagria SRL	Botoșani – Vișeu de Sus – Baia Mare	1 cursă / zi (luni – duminică)	5 h 17 min (Botoșani) / 3h (Baia Mare)
Tinuta SRL	Cluj – Napoca – Vișeu de Sus – Sighetu Marmăției	1 cursă / zi (luni – duminică)	4h37 min (Cluj – Napoca) / 1h30 min Sighetu

			Marmatiei
--	--	--	-----------

Sursa: www.autogari.ro

Pentru asigurarea bunei desfășurări a traficului și asigurarea mobilității la nivel de localitate, orașul dispune de trei parcări destinate serviciului de taxi, ce însumează un total de 19 locuri. În ceea ce privește transportul în comun asigurat de localitate, se asigura transport pentru elevi începând cu anul 2015.

Liile de transport privat pe care sunt organizate servicii în prezent sunt următoarele:

Traseu nr. 1: DN 18 lungime de 8.2km care cuprinde strada Randunelilor – 22 Decembrie – Dragos Voda – Bogdan Voda. Pe acest traseu exista un numar de 18 statii pentru care UAT Viseu de Sus este proprietar cu extras CF

În vederea dezvoltării mobilității la nivel de localitate s-au făcut demersuri de înființare a unui sistem de transport public. Acesta va deservii întreaga localitate, fapt demonstrat prin amplasarea stațiilor de autobus pentru care deja s-au facut demersurile necesare de întăbulare.

Stații de autobus întăbulate până în prezent:

- Statia nr. 1 Randunelilor in suprafata de 10 mp
- Statia nr. 2 Str. Randunelilor in suprafata de 10 mp
- Statia nr. 3 Str. Randunelilor langa service Bosch pe stanga in suprafata de 10 mp
- Statia nr. 4 Str Randunelilor -langa scoala Nr. 3 in suprafata de 10 mp
- Statia nr. 5 Str. Randunelilor -langa scoala Nr. 3 in suprafata de 10 mp
- Statia nr. 6 Str. Randunelilor in suprafata de 10 mp
- Statia nr. 7 Str. Randunelilor in suprafata de 10 mp
- Statia nr. 9 Str. Randunelilor (langa Hotel Gabriela) in suprafata de 10 mp
- Statia Aleea Eroilor statia La Casa in suprafata de 1094 mp
- Statia nr. 10 Str. Randunelilor (langa Mirage Resort) in suprafata de 10 mp
- Statia nr.11 - Aleea Eroilor statia in suprafata de 10 mp
- Statia nr. 14 Bogdan Voda (La Halta) in suprafata de 10 mp
- Statia nr. 15 Bogdan Voda (La Halta) pe stanga in suprafata de 10 mp
- Statia nr. 16 – str. Bogdan Voda - Iza in suprafata de 10 mp
- Statia nr. 17 Bogdan Voda - Iza statia in suprafata de 10 mp
- Statia nr. 18 str. Dragos Voda la intersectie cu strada Macieselor in suprafata de 10 mp

- Stația nr. 20 Dragos Voda la intersecție cu strada Branduselor în suprafața de 10 mp
- Stația nr. 21 str. Dragos Voda la intersecție cu strada Sesului, în suprafața de 10 mp

Sursa: Planul de mobilitate urban durabilă a orașului Vișeu de Sus – 2018.

4.2 Infrastructura de telecomunicații

Rețeaua de telefonie a orașului Vișeu de Sus constă în cablu telefonic cu fibră optică, și este racordată la magistrala de telefonie a județului. În ceea ce privește telefonie mobilă, releele GSM din zona UAT oferă un grad de acoperire bun.

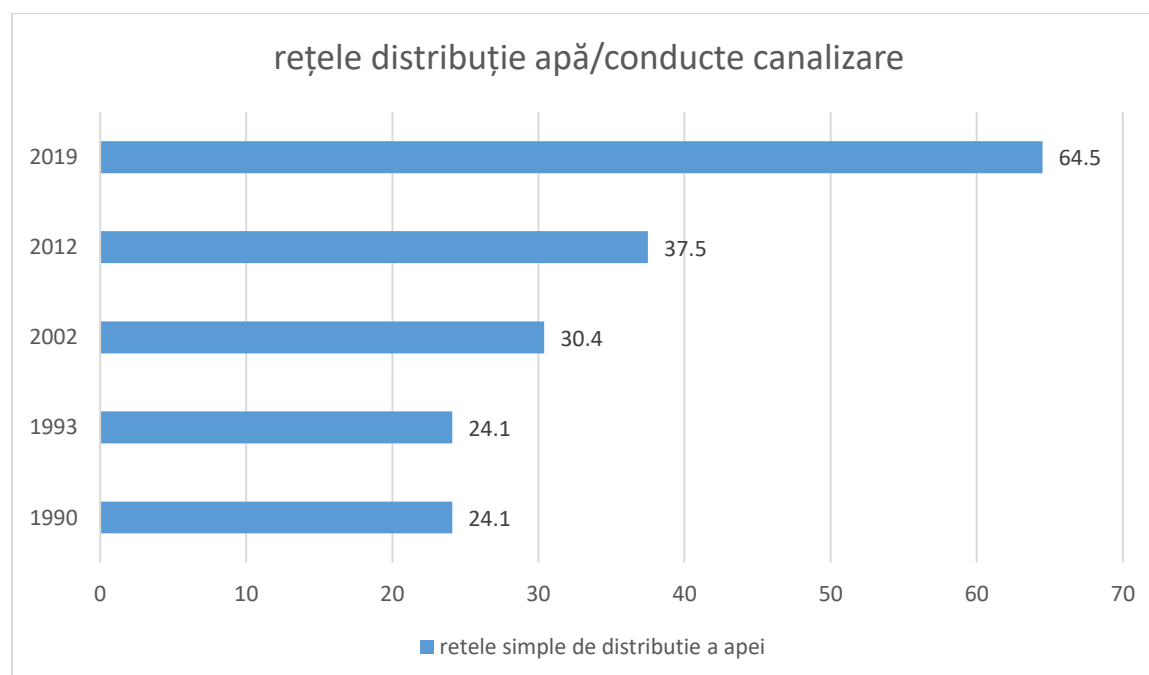
Serviciul de televiziune prin cablu este asigurat de operatori locali.

Serviciile de date sunt oferite de operatori naționali de fibră optică precum și de un operator local.

4.3. Gospodărirea complexă a apelor

4.3.1. Rețeaua de apă potabilă

Orașul Vișeu de Sus prezintă o situație nefavorabilă în ceea ce privește sistemul de alimentare cu apă potabilă, acesta fiind subdimensionat și acoperind doar o parte din necesitățile populației și afacerilor din zonă.

Sursa: Institutul Național de Statistică

Având în vedere vechimea sistemului, starea actuală se prezintă degradată, cu materiale depreciate, înregistrându-se pierderi pe traseu.

Lungimea totală a rețelei simple de distribuție a apei potabile conform datelor furnizate de INS, în anul 1990 era de 24,1 km, în 2002 de 30,4 km (o creștere de 26,14%), în 2012 la 37,5 km (o creștere de 43,46%), creștere care își păstrează trendul pozitiv până în anul 2019 când ajunge la 71,73%, respectiv 64,4 km de conducte instalate pe teritoriul orașului Vișeu de Sus utilizate pentru transportul apei potabile, 70 % din populație fiind alimentată în sistem centralizat.

Capacitatea maximă de apă potabilă care a fost debitată pentru fiecare instalație de alimentare cu apă era în anul 2000 de 6048 mc/zi, înregistrând un trend negativ până în anul 2012 când capacitatea a ajuns la 5352 mc/zi, mai mică față de anul 2000 cu 11,51%. În anul 2019, aceasta a crescut față de anul 2012 cu 5,61%, ajungând la 5652 mc/zi. Cantitatea totală de apă potabilă livrată efectiv tuturor consumatorilor, populației și agenților economici pentru nevoi productive și neproductive în anul 2000 a fost de 442 mii mc înregistrând o ușoară creștere până în anul 2002 la 448 mii mc, după care scade cu 42,41% (258 mii mc) iar în anul 2019 cu 39,96%, ajungând la 269 mii mc.

Sistemul actual de apă potabilă realizează captarea subterană pe malul drept al râului Vișeu, prin puțuri dotate cu electropompe, stație de clorare și stație de pompare. Capacitatea sistemului de alimentare cu apă este de 6.000 mc/zi, în vreme ce capacitatea realizată este de 1.550 mc/zi, sursa de apă fiind insuficientă în perioadele de vară.

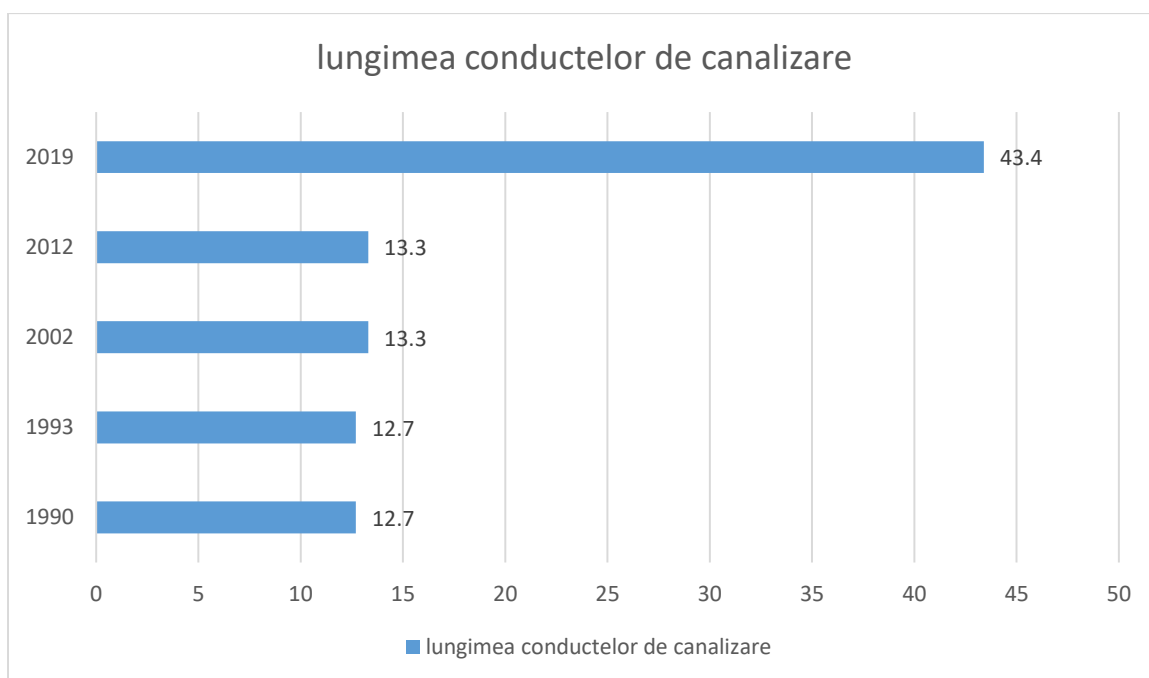
4.3.2. Sistemul de canalizare

În ceea ce privește sistemul de canalizare, acesta se realizează în sistem divizor, în vreme ce apele pluviale sunt colectate prin rigole. Stația de epurare deservește Vișeu de Sus și Vișeu de Mijloc, funcționând în prezent la $\frac{1}{2}$ din capacitate, cu un debit zilnic de maxim 35l/sec.

Numărul de consumatori este redus datorită întinderii reduse a rețelei existente, dar și a diminuării capacității industriale a localității.

Lungimea canalelor prin care se colectează și se evacuează apele reziduale și a celor provenite din precipitații pe teritoriul orașului Vișeu de Sus a ajuns la 43,4 km în anul 2019, înregistrând o creștere de 241,73% în perioada 2012-2019.

Prin contractual de finanțare- Măsura nr. 2009RO161PR047 privind "Extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată din județul Maramureș" stația de epurare din orașul Vișeu de Sus a fost modernizată.

Sursa: Institutul Național de Statistică

4.4. Alimentarea cu energie electrică

Potrivit datelor provizorii de la Recensământul Populației și al Locuințelor din octombrie 2011, un procent de 79,6% din locuințele convenționale dispuneau de instalație electrică, situându-se sub media județeană (95%) și cea națională (96,6%).

Alimentarea cu energie electrică la nivelul orașului se face din sistemul energetic național, de la stația de transformare Vișeu de Sus.

Rețelele de distribuție a energiei electrice includ:

- **Rețelele de înaltă tensiune**, care sunt formate din linia care traversează UAT pe direcția NV-SE, linia care alimentează stația de transformare a orașului și rețeaua cu traseul stația Vișeu – Baia Borșa;
- **Rețeaua de medie tensiune**, care este alcătuită din 7 linii majore care furnizează energia necesară rețelelor joase din oraș, rețeaua fiind pozată aerian sau subteran – în zona centrală, la subaversările de cale ferată și în cadrul platformelor industriale;
- **Rețeaua de joasă tensiune**, care realizează alimentarea zonelor centrale și de blocuri prin rețele subterane, în vreme ce zona de locuințe individuale dispune de rețea aeriană.

4.5. Sistemul de alimentare cu gaz metan și sursele de încălzire

Întreaga zonă a Văilor Iza și Vișeu nu dispune de alimentare cu gaz metan. Din acest punct de vedere, resursele lemnoase devin vitale pentru asigurarea confortului termic pentru locuințele individuale, clădirile industriale sau blocurile de locuințe, utilizând aceste resurse sau produse derivate din acestea cum ar fi brichetele de rumeguș. Majoritatea locuințelor individuale sau blocurilor de locuințe dispun de sobe sau central termice pe lemn. Clădirile industriale pe lângă resursele lemnoase mai utilizează și combustibil lichid.

Din anul 2020, Guvernul României, a adoptat prin Hotărâre de Guvern ca proiectul de investiții „Conductă de transport gaze naturale pe direcția Sighetu Marmăției – Vișeu de Sus – Borșa”, să fie considerat proiect de importanță națională și atragerea cât mai rapidă a sursei de finanțare, urmând a fi implementat în cel mai scurt timp. Prin acest proiect urmărinduse și crearea de noi locuri de muncă, atragerea și stimularea de investiții noi în zonă.

4.6. Infrastructura socială

4.6.1. Infrastructura educațională

La nivelul UAT Vișeu de Sus, în anul 1992 existau 19 unități de învățământ , având următoarea structură (8 unități pentru preșcolari, 10 pentru învățământul primar și gimnazial, și o unitate pentru ciclul liceal). Azi, putem observa un număr de 9 unități școlare , (o unitate pentru preșcolari, 3 pentru învățământul primar și gimnazial, liceal 3, o unitate profesională și una postliceală), înregistrând o scădere cu 52,63%, ce-a mai mare

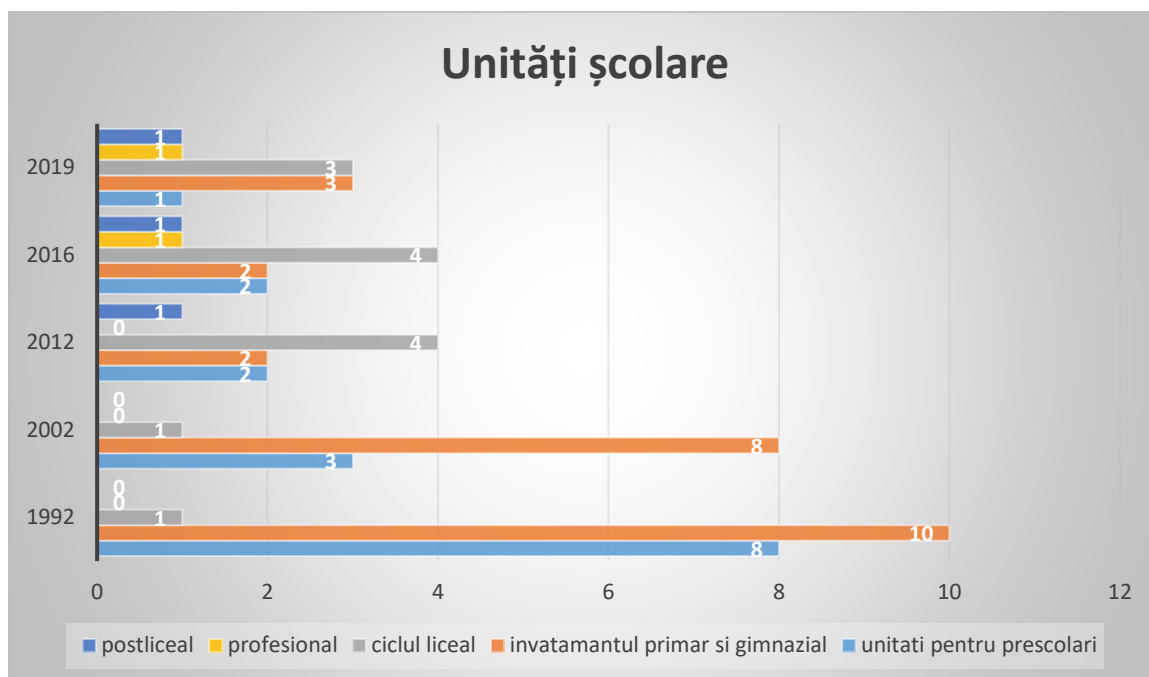
înregistrându-se în perioada 1992-2002, când unitățile școlare s-au redus de la 19 la 12, conform datelor furnizate de INS. Scăderea numărului de elevi a determinat diminuarea colectivului didactic la nivel de localitate, înregistrându-se o scădere cu 25% a personalului didactic în perioada 1992 - 2012.

Cele mai reprezentative unități de învățământ din oraș sunt Liceul Teoretic Bogdan Vodă și Liceului Tehnologic Vișeu de Sus.

Liceul Teoretic Bogdan Vodă cuprinde o grădiniță, cu un număr de 30 de elevi, o școală primară, cu un număr de 66 de elevi, o școală gimnazială având 58 de elevi, și clasele de liceu care cuprind 800 de elevi. Dotările liceului includ: 37 de săli de clasă, o sală de sport, 3 laboratoare școlare și o bibliotecă. Liceul deține 88 de calculatoare, fiind dotat cu conexiune la internet.

În cadrul Liceului Tehnologic Vișeu de Sus sunt 5 nivele de învățământ, existând 3 clase de nivel grădiniță, cu 57 de elevi, 13 de școală primară cu 264 de elevi, 12 de nivel gimnaziu având 263 de elevi, 6 clase de nivel liceu, cu 131 de elevi, și o clasa profesională, unde învață 12 elevi. În acest liceu își desfășoară activitatea 45 de profesori (anul 2012), iar starea actuală a clădirilor este degradată, lipsind dotările și mobilierul necesar desfășurării activității în condiții optime.

Din anul 2010, în Vișeu de Sus, funcționează o unitate școlară postliceală, iar din 2013 una profesională.

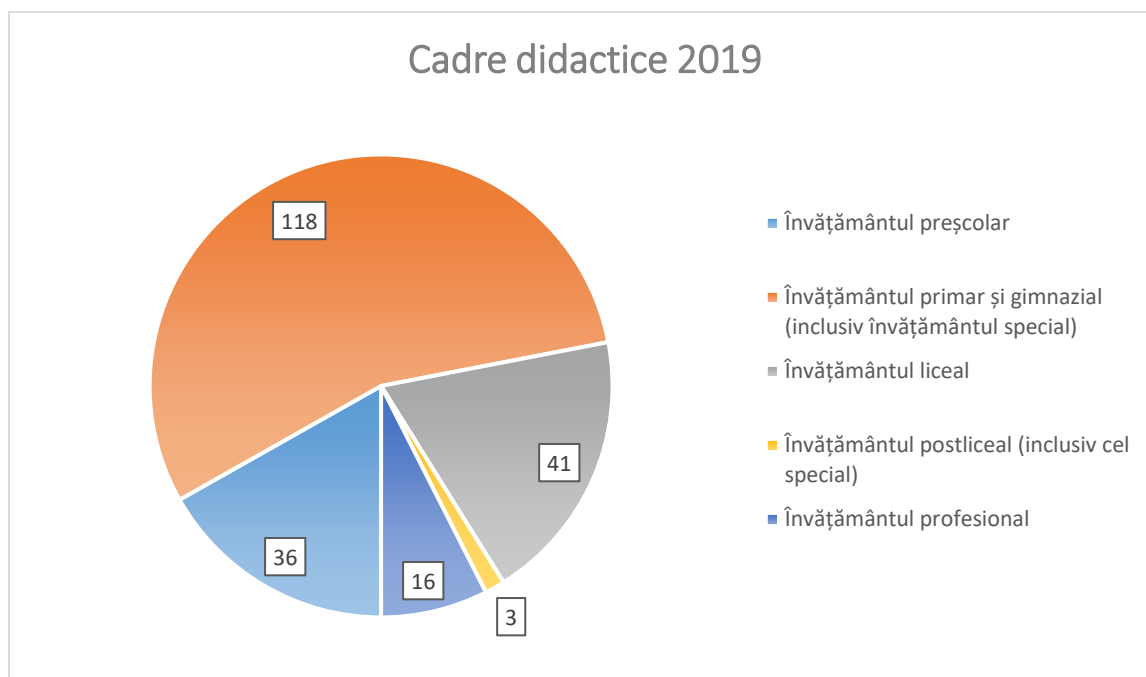
Sursa: Institutul Național de Statistică

În cadrul unităților de învățământ, în anul 2019 sunt disponibile 158 de Săli de clasă (prescolar - 27, primar și gimnazial inclusiv învățământul special - 55, liceal - 58 , profesional – 6, postliceal și de maiștri - 12), un număr de 16 laboratoare înzestrate cu instalații, aparatură, instrumente, substanțe, materiale didactice în care se efectuează experimente didactice și lucrări practice (primar și gimnazial inclusiv învățământul special - 5 , liceal - 8, profesional – 1, postliceal și de maiștri - 2), față de anul 2012 înregistrând o creștere de aproximativ 50%, respectiv 5 astfel de laboratoare.

Există un număr de 3 ateliere dotate cu aparatură, instrumente, mașini și utilaje, 2 pentru învățământul liceal și unul pentru cel profesional. Unitățile de învățământ de la nivelul UAT Vișeu de Sus, în anul 2019 sunt dotate cu 286 de calculatoare, cu precădere necesare învățământului primar și gimnazial (108 PC) și liceal (146 PC)

Pentru desfășurarea orelor de educație fizică de către elevi, există 7 terenuri de sport amenajate precum și 6 săli de gimnastică.

În unitățile de învățământ, sunt încadrate 214 cadre didactice pe niveluri de educație după cum urmează:

Sursa: Institutul Național de Statistică

Din analiza evoluției cadrelor didactice pentru perioada 1992 – 2019, se observă un trend descrescător până în anul 2018 (mai puțin cu 95 cadre didactice în 2018 față de 1992), trend care în anul 2019 devine crescător, înregistrând o creștere cu 10 cadre didactice față de anul precedent.

Personalul didactic pe niveluri de educație							
Anul 1992	Anul 2002	Anul 2007	Anul 2012	Anul 2014	Anul 2016	Anul 2018	Anul 2019
299	271	269	223	220	204	204	214
	-28	-2	-46	-3	-16	0	+10

Sursa: Institutul Național de Statistică

În anul școlar 2018-2019, în procesul de instruire și educație au fost înscriși un număr de 3307 elevi în scădere cu 117 elevi față de anul precedent. Pe niveluri de educație situația copiilor înscriși la creșe și grădinițe, precum și a elevilor se prezintă astfel:

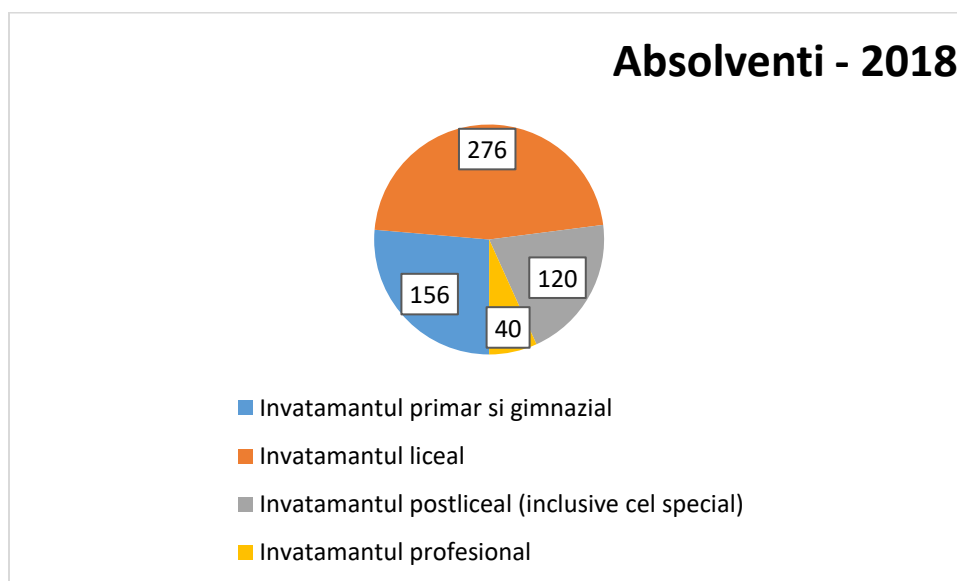
Nivel de educație	Anul 1992	Anul 2002	Anul 2007	Anul 2012	Anul 2014	Anul 2016	Anul 2018	Anul 2019
Total	4448	3759	3197	3740	3468	3361	3424	3307
Copii înscriși în grădinițe	689	630	552	568	533	536	519	513
Elevi înscriși în învățământul primar și gimnazial (inclusiv înv.	2796	2172	1658	1514	1434	1335	1238	1187

Special)								
Elevi înscriși în învățământul liceal	735	759	823	1364	1166	1124	1192	1229
Elevi înscriși în învățământul profesional	228	198	164	15	98	175	170	141
Elevi înscriși în învățământul postliceal				279	237	191	305	237

Sursa: Institutul Național de Statistică

Din datele prezentate, se poate observa o reducere a elevilor pe toate nivelurile de educație, mai puțin la cel liceal unde, până în anul 2012 se înregistrează o creștere de 85,58% față de anul 1992, trend pe care-l regăsim și în intervalul 2016-2019, cu o creștere de 9,34% respectiv cu 105 elevi înscriși la liceu.

Din totalul elevilor înscriși în diferitele forme de învățământ, în anul 2018, au absolvit un număr de 592 elevi, după cum urmează:

Perioada de referinta	Anul 1992	Anul 2002	Anul 2007	Anul 2012	Anul 2014	Anul 2016	Anul 2018	Anul 2019
Elevi înscriși	4448	3759	3197	3740	3468	3361	3424	3307
		-689	-562	+543	-272	-107	+63	-117
Absolvenți				595	571	542	592	
					-24	-29	+50	

Sursa: Institutul Național de Statistică

Cladirile, salile de clasa, laboratoarele precum si dotarile de care beneficiaza acestea constituie elementele principale pentru o educatie sanatoasa, pentru imbunatatirea calitatii actului de predare toate acestea urmarind obtinerea de rezultate scolare pozitive precum si reducerea abandonului scolar, factori care in viitor sa contribuie la dezvoltarea localitati. De aici putem spune, ca unitatile de invatamand sunt strans legate de viata comunitatilor locale care prin oferirea unor standard minime de infrastructura contribuie la calitatea actului educational

4.6.2. Infrastructura de sănătate publică

Infrastructura de sănătate publică din Vișeu de Sus este reprezentată de:

- 1 spital;
- 1 dispensar TBC;
- 1 policlinică;
- 1 serviciu de ambulanță;
- 7 cabinete medicale de familie;
- 1 cabinet medical școlar;
- 8 cabinete medicale de specialitate;
- 5 cabinete stomatologice;
- 5 farmacii;
- 6 laboratoare medicale; și
- 7 laboratoare de tehnică dentară.

Spitalul orășenesc deservește orașul și localitățile din zonă de pe o rază de 200 de km, și este structurat într-o unitate parțial pavilionară și o unitate monobloc cu 213 paturi. În anul 2012, permanența unității sanitare era asigurată de un număr de 13 medici specialiști aferenți celor 10 specializări: ATI, Boli Infecțioase și Dermatovenerologie, Medicină Internă, Neonatologie, Neurologie, Pediatrie, Pneumoftiziologie, Chirurgie Generală, Obstetrică-Ginecologie, Oftalmologie și ORL.

În cadrul UE numărul paturilor de spital disponibile a scăzut ca efect a politicilor de sănătate, reducând perioada de spitalizare având în vedere ca o serie de tratamente au fost asigurate prin îngrijiri ambulatori. În anul 2015, țările member ale UE dispuneau de 2,62 milioane de paturi mai puțin cu 9,5% față de anul 2005. În anul 2015 se înregistra o medie de 515 paturi/100.000 locuitori față de 528 câte erau în 2012 și 584 în anul 2005. Paradoxal cu scăderea numărului de paturi, în Regiune de N-V, numărul acestora a crescut cu 10 paturi, ajungând la 708 paturi/100.000 locuitori în anul 2015.

În perioada 1995 – 2019 numărul paturilor din unitățile sanitare din UAT Vișeu de Sus a scăzut de la 445 la 202, scădere înregistrată în perioada 1995-2012. În anul 2019, acestea se mai regăsesc doar în cadrul spitalului orașenesc Vișeu de Sus.

Personalului medical de specialitate care activează în aceste unități de ocrotire a sănătății, de învățământ medico-farmaceutic, etc, atât din sectorul public cât și în cel privat, înregistrat o singură dată, la unitatea sanitară unde desfășoară norma de bază și care este format din: personal sanitar cu pregătire medicală superioară, personal sanitar mediu, personal sanitar auxiliar, în anul 2019 este de 314 cadre medicale, față de 242 câte erau în 1995. Pe forme de proprietate unde acestea sunt încadrați cu normă de bază, 199 sunt în sectorul public, iar 115 în cel privat.

Unități sanitare	Proprietate publică 1995	Proprietate privată 1995	Proprietate publică 2012	Proprietate privată 2012	Proprietate publică 2019	Proprietate privată 2019
Medici	29	0	34	1	48	4
Medici de familie	0	0	0	1	0	6
Stomatologi	7	0	4	10	0	16
Farmacisti	1	0	1	12	1	12
Personal sanitar mediu	205	0	153	21	150	71

Sursa: Institutul Național de Statistică

4.6.3. Infrastructura culturală

Biblioteca orășenească, Casa de Cultură și Muzeul de Istorie, Etnografie sunt cele mai reprezentative instituții culturale din orașul Vișeu de Sus, unde se desfășoară cele mai importante evenimente.

În cadrul Muzeul de Istorie, Etnografie pot fi vizitate peste 1100 de piese, prezentând structura etnică a populației din zonă, iar Centrul de Meșteșuguri promovează printr-o serie de evenimente și acțiuni portul, tradiția și obiceiul locului.

Evenimente culturale și festivaluri locale, acompaniate de Ansamblul folcloric "Maramuresul", în marea lor majoritate se desfășoară în Casa de Cultură a orașului. Dintre acestea, putem aminti cele mai importante festivaluri:

- Festivalul folcloric "Armonii de Primăvară".
- Zilele orașului Vișeu de Sus.
- Festivalul Național de Satiră și Umor "Zâmbete în Prier".
- Întâlnirea Țițterilor de pretutindeni "Zipsertreff".
- Serbarea Țițterilor "Sus pe Valea Vaserului".
- Noptile Muzicale de la Paltin, pe Valea Vaserului.
- Viflaiemul de Crăciun.
- Făcliile de Sânziene.

Pe lângă acestea mai sunt și alte instituții și asociații, cu o bogată activitate culturală, cum ar fi:

- Ansamblul folcloric "Maramuresul".

- Centrul cultural – social Vișeu de Sus
- Centrul de Meșteșuguri
- Muzeul Nobilimii Maramureșene.
- Salonul Artelor.
- Asociația cultural-turistică "Hiperboreea".
- Asociația "Zipserverein Edelweiss", a tineretului german.
- Casa-muzeu "Elefant" - ultima casă evreiască tradițională.

O reîntoarcere către generațiile înaintașilor este asigurată și de către asociațiile culturale, care activează în oraș, și care îl așează pe harta evenimentelor culturale naționale.

Asociația cultural - turistică „Hiperboreea” are ca obiect de activitate organizarea de spectacole concurs pentru elevi pe teme literare și artistice, una dintre realizările acesteia fiind expoziția de fotografie istorică aflată la Biblioteca Orășenească.

Asociația „Zipserverein Edelweiss” a tineretului german, parte a Forumului Democrat al Germanilor din România, organizează anual Festivalul Minorităților din Maramureș. Unul dintre cele mai de seamă evenimente ale societății vișeene, este Festivalul Țițterilor, care adună participanți din țară și străinătate, și reprezintă un semn al aprecierii și respectului față de comunitatea țिțterilor.

Cu o implicare activă în viața culturală a orașului, **Centrul Cultural Social**, desfășoară în prezent, prin intermediul unui parteneriat cu Primăria Orașului și Asociația „Croissy fără frontiere – Prietenii înfrățirilor”, din Franța, un proiect care vizează participarea la evenimente culturale din cele două orașe înfrățite.

În cadrul celor 4 biblioteci ale orașului, în anul 2019 existau un număr de 56606 volume, reprezentând cărțile, brosurile, colecțiile de ziare și reviste cu minim 5 pagini și materialele audiovizuale care au fost înscrise în registrul de inventar al bibliotecilor.

4.6.4. Infrastructura cultelor

Datorită sentimentului religios care se regăsește în comunitatea din Vișeu de Sus, infrastructura cultelor este bine reprezentată, numărul lăcașelor de cult fiind ridicat: 20

obiective, care de-a lungul timpului au devenit repere arhitecturale și memoriale, pentru satul românesc, dar și obiective turistice. În 12 dintre acestea se oficiază slujbe religioase, 6 aflându-se în zona centrală. Astfel, există 10 biserici ortodoxe, 2 biserici greco-catolice, 2 sinagogi, o biserică romano-catolică, o biserică aparținând cultului reformat, baptist, nouapostolică, creștin după evanghelie și o capelă.

De asemenea, mai există și lăcașe de cult fără un program zilnic de oficiere a slujbelor, care includ: capela din cadrul spitalului orașenesc, Mănăstirea Valea Scradei, Bisericuța lui Grad din Vișeu de Mijloc, capela din stația CFF Făina de pe Valea Vaserului, precum și centrul de cult greco-catolic și lăcașul de cult din Vișeu de Sus.

4.6.5. Infrastructura sportivă

Infrastructura sportivă de la nivelul orașului include un stadion cu peluză și vestiare, o bază sportivă aflată în construcție, din apropierea stadionului, 3 săli de gimnastică și 7 terenuri de sport aflate în subordinea școlilor din localitate, dar și un teren de sport din incinta Unității Militare.

În oraș există și un club sportiv în cadrul căruia se practică tenisul de câmp, și un club de fitness.

4.6.6. Infrastructura de asistență socială

Infrastructura de asistență socială cuprinde un centru de recuperare și reabilitare pentru persoane adulte cu handicap, o cantină de ajutor social, o casă de copii, 2 case de tip familial și o fundație pentru copii.

Serviciul social "CRRPH Plevnei", este înființat și administrat de furnizorul DGASPC Maramureș, acreditat conform Certificatului de acreditare obținut în anul 2014. Acesta funcționează cu respectarea prevederilor cadrului general de organizare și funcționare a serviciilor sociale, reglementat de Legea nr. 292/2011, cu modificările ulterioare, Legea nr. 448/2006, cu modificările ulterioare, Ordinul 67/2015 al Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, precum și a altor acte normative secundare aplicabile domeniului. Serviciul social "C.R.R.P.H Plevnei" este înființat prin: Hotărârea Consiliului Județean Maramureș nr. 31/02.03.2010 și funcționează în cadrul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Maramureș.

Standardul minim de calitate aplicabil este cel prevăzut în Anexa nr. 1 al Ordinului 67/2015 privind aprobarea Standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor

destinate persoanelor adulte cu dizabilități al Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice.

Deasemenea funcționează și 2 case de tip familiar, Casa de Tip Familiar Carpați Casa de Tip Familiar Cerbului, ca și servicii sociale ale DGASPC Maramureș, în baza Licențelor de Funcționare obținute în anul 2016. Aceste servicii asigură copiilor, pe o perioadă determinată, accesul la: - gazduire, îngrijire, asistență medicală, educație non-formală și informală, sprijin emoțional, consiliere, dezvoltarea majorității deprinderilor de viață, supraveghere permanentă, protecție și asistență în cunoașterea și exercitarea drepturilor lor, reabilitare, educație și pregătire în vederea reintegrării sau integrării familiale și integrării/includerii sociale.

Copiii beneficiază de timp liber, în care se pot odihni, relaxa sau participa la activități de recreere și socializare, conform vârstei, potențialului de dezvoltare, intereselor și oportunităților personale.

4.6.7. Infrastructura de siguranță publică

Siguranța publică în oraș este asigurată de Secția de Poliție a orașului Vișeu de Sus 4 și de o secție de pompieri. De asemenea, sunt prezente și posturi ale Inspectoratului Județean al Poliției de Frontieră în punctele Stevioara, Coman, Stânișoru, Șuligu și un punct de aprovizionare a punctelor izolate, la Făina.

4.6.8. Infrastructura de agrement. Gestiunea spațiilor verzi

Principalele zone de spații verzi din cadrul UAT Vișeu de Sus sunt Parcul Orașenesc, Valea Vinului și Valea Vaserului.

Suprafețele verzi, amenajate sub formă de parcuri, grădini publice sau scuaruri publice, inclusiv parcelele cu flori și pomi fructiferi, însumează 3 ha. Din această suprafață, jumătate, mai precis 1,5 ha o reprezintă parcul orașului Vișeu de Sus (Parcul Dendrologic).

Pentru optimizarea situației orașului în ceea ce privește spațiile verzi și de agrement, Primăria Vișeu de Sus a inițiat mai multe proiecte de mediu, aflate în diverse stadii de implementare, precum reabilitarea parcului existent, înființarea unui scuar în zona autogării,

reabilitarea spațiilor verzi din centrul civic și de pe malul Râului Vișeu, proiecte care vor dubla suprafața amenajată cu spații verzi a localității, de la 3 la 6 ha.

4.6.9. Infrastructura de turism

Orașul Vișeu de Sus este declarat stațiune turistică de interes local. Infrastructura din turism este într-o continuă dezvoltare, datorită potențialului turistic al zonei.

Potențialul turistic și de agrement al orașului Vișeu de Sus este favorizat de:

- cadrul natural deosebit datorat așezării în zona Munților Maramureșului care în prezent aparțin Parcului Natural cu același nume;
- existența atracțiilor naturale precum pădurile întinse cu floră și faună bogate care constituie un motiv excelent pentru realizarea de trasee turistice pentru drumeții în natură;
- bogăția apelor minerale cu efecte curative din zona Văii Vinului din bazinul Văii Vaserului;
- păstrarea unor valori culturale și istorice autentice care constituie premise pentru dezvoltarea turismului rural.

Cel mai valoros obiectiv natural din zona Vișeu de Sus este Valea Vaserului care se remarcă prin existența mocăniței (trenul cu aburi), locația principală de atracție a turiștilor, cu o tradiție a turismului în această zonă datând încă din secolul XX. Zona care se bucură de un cadru natural pitoresc, nepoluat, cu forme de relief spectaculoase poate fi astfel valorificată în turismul de sejur (odihnă, relaxare), drumeții, escalade, etc.

Vișeu de Sus dispune de o capacitate de cazare de 400 de locuri de folosință turistică înscrise în ultimul act de recepție, omologate, clasificate, exclusiv paturi suplimentare. Majoritatea dintre acestea se găsesc în hoteluri, respectiv 55,5% (222 locuri), urmate de cabane cu 32,25% (129 locuri) și campinguri 30% (120 locuri). Aceste locuri de cazare se găsesc într-un număr de 13 structuri de primire turistică. Evoluția acestora pentru anii de referință o prezentăm în tabelul alăturat:

An ref	2002	2007	2012	2014	2016	2018	2019	2020
Structuri de primire	5	6	6	8	10	13	12	13
		+1	0	+2	+2	+3	-1	+1
Capacitate de cazare	135	93	129	161	259	375	353	400
		-42	+36	+32	+98	+116	_22	+47

Sursa: Institutul Național de Statistică

În orașul Vișeu de Sus, funcționează un Centru de informare turistică, personalul din cadrul acestuia răspunzând în anul 2018 la întrebările adresate de 5272 turiști.

În anul 2019 și 2020, pe seama pandemiei de la nivel mondial, numărul acestor turiști care au solicitat sprijin Centrului de informare turistică Vișeu de Sus a scăzut până la 3256 turiști (2019) și 2388 turiști.

Din anul 2021, la inițiativa orașului Vișeu de Sus, se înființează asociația A.D.I. Pietrosul Bardăului, împreună cu alte UAT-uri învecinate, cum ar fi: Poienile de Sub Munte, Vișeu de Jos, Ruscova, Repedea, dar și cu implicare active ca membru fondator Consiliu Județean Maramureș.

Printre principalele proiecte a fi implementate de această asociației sunt: Trasarea, marcarea și omologarea de noi trasee turistice, pistă pentru bicicliști inclusive trasee montane, realizarea unui centru de informare turistică la nivel european care sa deservească toate UAT – urile membre ale asociației, pentru pasionații de sporturi montane sau drumeții cu ATV-ul sau alte mijloace destinate acestor hobbyuri amenajarea unor locuri special pentru practicarea lor, realizarea unui camping.

Semnalăm și existența unor trasee turistice marcate și omologate.

În acest context, investițiile în domeniul turismului precum amenajarea unor pensiuni, case de vacanță, hoteluri, moteluri, baze sportive de vară sau de iarnă, centre de vânătoare, de pescuit, centre balneoclimaterice, cantonamente și tabere sportive, trasee forestiere, centre de echitație sau restaurante cu specific local ar contribui la creșterea economică a zonei, atrăgând un număr mai mare de turiști și stimulând interesul pentru noi investiții în oraș.

5. CARACTERIZARE ECONOMICĂ

5.1. Gradul de dezvoltare economică

5.1.1. Întreprinzători

Conform datelor furnizate de INS, în Vișeu de Sus, în anul 2016 activau 294 întreprinderi, dintre care ponderea cea mai semnificativă o regăsim la comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor – 77 întreprinderi, urmate de, Restaurante și alte activități de servicii de alimentație – 25 întreprinderi, Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete – 17 întreprinderi, Silvicultură și exploatare forestieră – 17 întreprinderi, Construcții de clădiri – 13 întreprinderi și Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite – 12 întreprinderi. Toate aceste întreprinderi active în anul 2016 au însumat o cifră de afaceri de 309.209.939 RON. Tot în anul 2016, un număr de 44 întreprinderi au fost nou create și tot atâtea și-au închis activitatea.

Față de anul 2016, anul 2018 înregistrează o creștere de 31 de întreprinderi active, respectiv ajungând la 325, o creștere de 10,54%, cu o cifră de afaceri de 420.802.975 mai mare cu 36,09% față de 2016. În acest an s-au înființat 59 de întreprinderi iar 44 și-au încetat activitatea. Și în anul 2019, regăsim un trendul pozitiv, înregistrând o creștere de 6,15% cu o cifră de afaceri de 520960924 mai mare față de 2018 cu 23,80%.

Sursa: Institutul Național de Statistică

5.1.2. Structura ocupațională

În anul 2016, în Vișeu de Sus, numărul mediu al salariaților respectiv persoanele angajate cu contract de muncă/raport de serviciu pe durată determinată sau nedeterminată (inclusiv lucrătorii sezonieri, managerul sau administratorul), al căror contract de muncă/raport de serviciu nu a fost suspendat în anul de referință era de 2931 salariați. În perioada următoare anului 2016, numărul acestora înregistrează o ușoară creștere, ajungând la 2984 salariați în anul 2018 și 3041 salariați în anul 2019. Principalele domenii care înregistrează un număr mai mare de salariați sunt:

- Silvicultură și exploatare forestieră – 104
- Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor – 105
- Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite – 514
- Fabricarea de mobilă – 244
- Construcții de clădiri – 308
- Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor – 183
- Transporturi terestre și transporturi prin conducte – 188
- Restaurante și alte activități de servicii de alimentație – 112

Sursa: Institutul Național de Statistică

5.1.3. Șomajul

Dacă în 2013 rata șomajului în UE era de 10,9%, până în anul 2017 aceasta a scăzut cu 3,3 puncte procentuale ajungând la 7,6%. La nivelul Regiunii de N-V, această rată este cu mult sub ce-a la nivel european, fiind de doar 3,6% în anul 2017, cu 0,5 puncte procentuale mai mică față de anul 2013, când era de 4,1%. În județul Maramureș, rata șomajului, în anul 2017 a scăzut la 3,1% față de 3,9% cât era în anul 2013.

La sfârșitul anului 2020, în Vișeu de Sus erau înregistrați 200 de șomeri. Bărbați – 103 iar femei 97. Ponderea acestora în totalul resurselor de munca a fost de 1,8% (1,8% pentru bărbați și 1,7% pentru femei). Față de anul 2016 numărul șomerilor a crescut cu 53 persoane, respectiv 49,25%, înregistrându-se 86 șomeri de sex masculine și 61 șomeri de sex feminine, iar față de anul 2018 a crescut cu 23 șomeri, respective 17,16%, 86 de sex masculine și 91 de sex feminine. Și ponderea șomerilor a crescut față de anul 2016 de la 1,1% la 1,8%, iar față de anul 2018 de la 1,5% la 1,8%.

Sursa: Institutul Național de Statistică

5.1.4. Top 10 companii

Top firme din Viseu de Sus, Judetul Maramures dupa cifra de afaceri (topfirme.ro)	
1	R.G.HOLZ COMPANY SRL, Str. MIORITEI 4, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 82,3 milioane lei (18,7 milioane euro)
2	CONREP SA, Str. MIORITEI 4, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 36,2 milioane lei (8,2 milioane euro)
3	BORŞA RUTIER TRANS SRL, Str. CARPATI 31A, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 32,9 milioane lei (7,5 milioane euro)
4	TAXAT SRL, Str. 22 DECEMBRIE -, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 26,3 milioane lei (6 milioane euro)
5	NORD TRANSCARPATIA S.R.L., Str. CERBULUI 5, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 26,1 milioane lei (5,9 milioane euro)
6	NOVAARTIS SRL, Str. BOGDAN VODA 75, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 25 milioane lei (5,7 milioane euro)
7	PG PARTSERV SRL, Str. CLOSCA 25, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 20,5 milioane lei (4,7 milioane euro)
8	WOLFS AREDAMENTI SRL, Str. DRAGOS VODA 2, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 17,3 milioane lei (3,9 milioane euro)
9	JORGE & ESTEFAN TRANSPORTES SRL, Str. PODURI 9, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 14,6 milioane lei (3,3 milioane euro)

10	DARKNESS SRL, Str. RINDUNELELOR 1, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 13,2 milioane lei (3 milioane euro)
----	---

Top firme din Viseu de Sus, Judetul Maramures dupa numarul de angajati	
1	R.G.HOLZ COMPANY SR, LStr. MIORITEI 4, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 248 angajati
2	CONREP SA, Str. MIORITEI 4, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 144 angajati
3	BORȘA RUTIER TRANS SRL, Str. CARPATI 31A, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 123 angajati
4	NOVAARTIS SRL, Str. BOGDAN VODA 75, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 89 angajati
5	NORD TRANSCARPATIA S.R.L., Str. CERBULUI 5, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 88 angajati
6	MEDUMAN SA, Aleea EROILOR 28, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 79 angajati
7	WOLFS AREDAMENTI SRL, Str. DRAGOS VODA 2, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 65 angajati
8	DARKNESS SRL, Str. RINDUNELELOR 1, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 46 angajati
9	TAXAT SRL, Str. 22 DECEMBRIE -, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 45 angajati
10	PG PARTSERV SRL, Str. CLOSCA 25, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 44 angajati

Top firme din Viseu de Sus, Judetul Maramures dupa profit

Total profit realizat de firmele din Viseu de Sus, Judetul Maramures: 36,7 milioane lei (8,3 milioane euro)

Top firme din Viseu de Sus, Judetul Maramures dupa profit	
1	R.G.HOLZ COMPANY SR, LStr. MIORITEI 4, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 3,7 milioane lei (849.913 euro)
	DARKNESS SRL, Str. RINDUNELELOR 1, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 3,4 milioane lei (761.771 euro)
2	BORȘA RUTIER TRANS SRL, Str. CARPATI 31A, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 2,8 milioane lei (643.734 euro)
3	CONREP SA, Str. MIORITEI 4, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 2 milioane lei (452.245 euro)
	PAEM TRANSILVANIA TRANS SRL Str. PODURI 9, Viseu de Sus, Judetul Maramures 1,4 milioane lei (325.217 euro)
	MACRO TARGET SRL, Str. RINDUNELELOR 6, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 995.501 lei (226.250 euro)
4	ORIAN SRL, Str. GHEORGHE DOJA 6, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 719.257 lei (163.468 euro)
5	WESTSIDE UNICAT S.R.L., Str. TABACARILOR 5, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 705.377 lei (160.313 euro)
6	RUS LUCIAN SRL, Str. TAPINARILOR 16, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 704.555 lei (160.126 euro)
7	SOFTEX COMPANY SRL, Str. REPUBLICII 37B, Viseu de Sus, Judetul Maramures, 687.736 lei (156.304 euro)

5.2. Caracterizarea principalelor secțiuni ale economiei

5.2.1. Industria extractivă

La nivelul UAT Vișeu de Sus, industria extractivă este reprezentată de extragerea nisipului și pietrișului. Dacă în anul 2016, numărul întreprinderilor active era de 4, cu o cifră de afaceri de 807.089 RON și 2 salariați, din anul 2018 se regasesc 3 întreprinderi, înregistrând o scădere de 25%, dar având 5 salariați. În ceea ce privește cifra de afaceri, în perioada 2016 – 2018, aceasta a înregistrat o diminuare cu 32,16%, (547.509). În anul 2019, în UAT Vișeu de Sus activează 3 întreprinderi în domeniul extractiv reprezentând 0,19% din totalul agenților economici din UAT Vișeu de Sus , și având un număr mediu de 5 salariați și o cifră de afaceri de 781.997 (0,15% din cifra de afaceri din Vișeu de Sus), mai mare cu 42,83% față de anul precedent și un profit de 100.603 lei (22.864 euro), 0,27% din profitul net realizat în Vișeu de Sus.

Întreprinderi active - 2019	Cifra de afaceri - 2019	Număr mediu de salariați 2019
0,19%	0.15%	0,21%

Sursa: Institutul Național de Statistică

1.2.2 Industria prelucrătoare

În această secțiune, în anul 2016, activau 36 de întreprinderi, însumând o cifră de afaceri de 118.068.993 și un număr mediu de 882 salariați. În perioada 2016-2018, numărul întreprinderilor a crescut cu 22,22%, ajungând la 44, trend crescător care se regăsește și în cifra de afaceri, care pentru acest an a fost de 175.512.072, mai mare cu 48,65%, și un număr mediu de 1071 salariați. Anul 2019, înregistrează o creștere de o întreprindere activă, acestea având o cifră de afaceri mai mare față de anul precedent cu 23,82%, respective de 230.405.329 RON.

Ponderea industriei prelucrătoare din totalul orașului Vișeu de Sus

Întreprinderi active - 2019	Cifra de afaceri - 2019	Număr mediu de salariați

		2019
13,04%	44,27%	46%

Sursa: Institutul Național de Statistică

1.2.3 Agricultură, silvicultură și pescuit

În județul Maramureș, cât și în Vișeu de Sus, acest sector este caracterizat de gradul redus de mecanizare, productivitate redusă a muncii și de lipsa unei strategii care să conducă spre eficientizarea acestei ramuri a economiei. Prin dezvoltarea sectorului de procesare, pentru valorificarea producției agricole s-ar putea crea premisele creșterii competitivității acestui sector.

În anul 2016, în această secțiune existau 18 (17 silvicultură și 1 agricultură) întreprinderi active reprezentând 6,12% din totalul întreprinderilor active din UAT Vișeu de Sus. Cifra de afaceri a acestora a însumat 15.584.396 RON și având un număr mediu de 120 de salariați. Până în anul 2018 în domeniul silviculturii au mai devenit active încă 2 întreprinderi, iar cea din agricultură și-a încetat activitatea, ajungând în total la 19 întreprinderi active. Cifra de afaceri, a scăzut până la valoarea de 13.844.274 RON respectiv cu 11,17%, scădere care a condus și la reducerea numărului mediu de salariați cu 17,5%. Anul 2019, este caracterizat de activarea unei întreprinderi în domeniul pescuitului și acvaculturii, cu un singur salariat și o cifră de afaceri de 3744 RON. Per total secțiune în acest an, în UAT Vișeu de Sus, activau 21 întreprinderi având un număr mediu de 105 salariați și o cifră de afaceri de 11.862.545 RON, mai mică față de anul precedent cu 14,31%

Ponderea agriculturii din totalul orașului Vișeu de Sus

Întreprinderi active - 2019	Cifra de afaceri - 2019	Număr mediu de salariați 2019
6,09%	2,28%	4,51%

Sursa: Institutul Național de Statistică

5.2.4. Construcțiile

În UAT Vișeu de Sus, în anul 2016, activau 25 întreprinderi, însumând o cifră de afaceri de 39.385.543

Și un număr mediu de 302 salariați. Numărul întreprinderilor active a crescut până în anul 2018, ajungând la 37, cu o cifră de afaceri de 44.905.028 mai mare cu 14,01% și 311 salariați. În anul următor, sunt înregistrate 41 de întreprinderi active în domeniul construcțiilor, cu 4 mai mult față de anul precedent, an în care cifra de afaceri a ajuns la valoarea de 68.901.899 cu 34,83% mai mare. La capitolul numărului mediu de salariați se păstrează trendul pozitiv, înregistrând o creștere de 19,29%, respective 371 de salariați.

Ponderea construcțiilor din totalul orașului Vișeu de Sus

Întreprinderi active - 2019	Cifra de afaceri - 2019	Număr mediu de salariați 2019
11,88%	13,23%	15,94%

Sursa: Institutul Național de Statistică

1.2.4 Comerțul

Pe lângă promovarea unei agriculturi ecologice, a unei industrie bazate pe implementarea unor surse de energii alternative și regenerare, inevitabil și sectorul terțiar trebuie să cunoască un progres, prin individualizarea unor servicii, prin asigurarea de noi piețe de desfacere atât pe plan local cât și național și internațional, obiective care ar putea fi atinse prin realizarea în UAT Vișeu de Sus a unui incubator de afaceri.

Sursă: PATJ Maramureș, Faza II, 2009;

Una dintre cele mai însemnate ponderi, în rândul întreprinderilor active se regăsește în domeniul comerțului, unde în anul 2016 activau 106 întreprinderi, cu o cifră de afaceri de 62883261 (8,36%) RON și 270 de salariați. Dacă în perioada 2016-2018, numărul întreprinderilor active este același, se înregistrează creșteri atât la cifra de afaceri până la valoarea de 68.139825 cât și la numărul mediu de salariați cu 12,96% (305 salariați), în anul

2019 chiar numărul întreprinderilor sunt 110 cu o valoarea cifrei de afaceri a crescut 70.111.399 RON, numărul mediu de salariați a scăzut cu 11,15%, ajungând la 271 de salariați.

Ponderea comerțului din totalul orașului Vișeu de Sus

Întreprinderi active - 2019	Cifra de afaceri - 2019	Număr mediu de salariați 2019
31,88%	13,46%	11,64%

Sursa: Institutul Național de Statistică

5.2.6. Transporturile

În cadrul acestei secțiuni în anul 2016 activau 22 de întreprinderi având o cifră de afaceri de 41.425.398 și o medie de 157 de salariați. În anul 2018 numărul întreprinderilor a crescut cu 31,82% având o cifră de afaceri de 76.394.578 Ron și 193 de salariați. Creștere care se înregistrează și în anul 2019, față de cel precedent, fiind active 32 întreprinderi în domniul transporturi, cu o cifră de afaceri cu 11,50% mai mare (85.180.500 Ron) și un număr mediu de salariați de 200.

Ponderea transportului din totalul orașului Vișeu de Sus

Întreprinderi active - 2019	Cifra de afaceri - 2019	Număr mediu de salariați 2019
9,28%	16,35%	8,59%

Sursa: Institutul Național de Statistică

În vederea dezvoltării economiei în special și a agriculturii în particular, în strânsă legătură cu principalele obiective urmărite, în acest domeniu în orașul Vișeu de Sus sunt necesare o serie de investiții majore în vederea eficientizării, a unei agriculturi care să ducă la creșterea bunăstării locuitorilor din zonă. Printre principalele acțiuni putem enumera:

- stimularea financiară a asociațiilor de producători agricoli
- atragerea persoanelor tinere în activități agricole
- relansarea învățământului agricol
- crearea și îmbunătățirea rețelelor de colectare și comercializare a produselor agricole și promovarea programelor de finanțare europeană.

Aceste măsuri pot fi dublate, având în vedere și potențialul turistic cu valoare ridicată al zonei orașului Vișeu de Sus, prin promovarea, susținerea și oferirea de facilități pentru practicarea agroturismului precum și de comercializare a produselor agricole locale în cadrul, pensiunilor, hotelurilor și restaurantelor.

Sursă: PATJ Maramureș, Faza II, 2009;

5.2.7. Hoteluri și restaurant

Ricicarea nivelului calitativ ca și extinderea UAT Vișeu de Sus ca și stațiune de interes local a reprezentat continuu o prioritate a administrației publice locale, în vederea creșterii economiei locale. Datorită principalului obiectiv turistic, cum ar fi Mocănița dar și din perspectiva faptului că, încă, în această zonă se păstrează vie tradiția și obiceiurile specifice locului, arealul natural de o frumusețe însemnată, toate acestea ca și atracție turistică au sporit în fiecare an numărul de turiști dornici de a vizita minunatele locuri ale orașului Vișeu de Sus, conducând în final la creștere investițiilor, crearea de noi locuri de cazare, în pensiuni, hoteluri dar și restaurant.

Sursă: PATJ Maramureș, Faza II, 2009;

Hotelurile și restaurantele, în UAT Vișeu de Sus în anul 2016 era de 36, având cifra de afaceri de 16.752.748 și 146 de salariați. Dacă până în anul 2018, acest număr de salariați înregistrează o scădere nesemnificativă (145), devenind active încă 2 întreprinderi în domeniul hotelurilor și restaurantelor, cifra de afaceri crește cu 12,33%. Anul 2019, față de 2018 înregistrează un salt semnificativ pentru toți indicatorii analizați. Astfel, numărul întreprinderilor crește la 42 (cu 10,53% mai mare), cifra de afaceri crește cu 68,9%, ajungând la 32.275.357, iar numărul mediu de angajați crește cu 37.

Ponderea hotelurilor și restaurantelor din totalul orașului Vișeu de Sus

Întreprinderi active - 2019	Cifra de afaceri - 2019	Număr mediu de salariați 2019
12,17%	6,2%	7,82%

Sursa: Institutul Național de Statistică

6. MANAGEMENT URBAN

6.1. Caracterizarea generală a primăriei

Normele care ghidează activitatea și responsabilitățile Unității Administrativ Teritoriale Vișeu de Sus sunt cele instituite de OG 57/2019 privind Codul Administrativ. Hotărârile de Consiliu Local și ale primarului sunt îndeplinite de către o structură de organizare constituită de la premisa soluționării problemelor și necesităților comunității locale.

Primăria orașului Vișeu de Sus este organizată pe birouri, servicii și compartimente, conform legislației în vigoare și a necesităților din teren. Funcțiunile principale sunt îndeplinite de către cele 4 servicii, 8 compartimente și 11 birouri cu o activitate permanentă. Toate acestea fiind organizate în baza Regulamentului de organizare și funcționare precum și a Regulamentului de Ordine Interioară.

Instituții în administrația UAT Vișeu de Sus sunt și Casa de Cultură, Cantina de Ajutor Social, Muzeul Orașului, Centru Cultural Social și Biblioteca Orașului.

Primăria funcționează într-o clădire declarată monument arhitectural, fiind un fost conac aparținând lui Pop Simion, care este situată în zona centrală a orașului, pe Strada 22 Decembrie. Clădirea este datată de la începutul secolului al XX-lea, fiind realizată în stil baroc.

În cadrul Primăriei, își desfășoară activitatea un punct de informare turistică.

6.2. Resurse umane

Funcționarea aparatului administrativ al orașului Vișeu de Sus este asigurată de către cei 116 angajați, după cum urmează:

- Două funcții de demnitate publică: primarul și viceprimarul;
- Secretar general - 1
- 15 funcții publice de conducere;
- Funcții contractuale de conducere - 1
- 26 de funcții contractuale de execuție ;

- 71 de funcții în execuție.

Conform *Organigramei aparatului de specialitate al Primăriei Orașului Vișeu de Sus*, structura aparatului administrativ al orașului cuprinde următoarele servicii și compartimente:

- 1 Cabinet Primar: 2 funcții;
- 2 Cabinet viceprimar
- 3 Arhitectul Șef la nivel de oraș
 - Biroul UAT, Cadastru și Autorizări; - 1 funcție de conducere și 5 de execuție
 - Compartimentul administrativ - 3 funcții de execuție
- 1 Compartimentul audit public intern – 2 funcționari publici de execuție
- 2 Serviciul Buget Finanțe, Contabilitate
 - Biroul buget finanțe - 1 funcție de conducere și 5 de execuție
 - Compartimentul contabilitate – 1 funcții de execuție
- 1 Biroul impozite și taxe – 1 funcție de conducere și 6 funcții de execuție
- 2 Biroul executări silite – 1 funcție de conducere și 6 funcții de execuție
- 3 Serviciul achiziții publice contracte și proiecte
 - Biroul achiziții publice contracte – 1 funcție de conducere și 6 funcții de execuție
 - Biroul proiecte – 1 funcție de conducere și 9 funcții de execuție
- 4 Biroul juridic și contencios administrative – 1 funcție de conducere și 6 funcții de conducere
- 5 Biroul Resurse Umane, Salarizare – 1 funcție de conducere și 5 funcții de execuție

- 6 Biroul serviciu public comunitar local de evidența persoanei- 1 funcție de conducere și 6 funcții de execuție
- 7 Biroul serviciu asistență social și autoritate tutelară – 1 funcție de conducere și 5 funcții de execuție
- 8 Biroul Agricol – 1 funcție de conducere și 7 funcții de execuție
- 9 Serviciul situații de urgență – 1 funcționar public de execuție;
- 10 Serviciul Poliție locală – 1 funcție de conducere și 15 funcții de execuție

Compartimentul ordine, liniște publică și paza bunurilor – 8 funcții de execuție

Compartimentul circulație pe drumuri publice – 2 funcții de execuție

Compartimentul disciplina în construcții, afișajul stradal și protecția mediului – 3 funcții de execuție

Compartimentul activitate comercială și evidența persoanelor – 2 funcții de execuție

- 11 Compartimentul Audit Public Intern – 2 funcții de execuție

Instituții în subordinea Consiliului Local Vișeu de Sus

- Centrul Cultural Social – 15 funcții de execuție
- SGCI – 1 funcție de conducere și 19 funcții de execuție
- Cabinet școlar – 2 funcții de execuție
- Serviciul de Transport Public Local – 11 funcții de execuție

6.3. Capacitatea generală de management

Neavând localități componente, dar cu un teritoriu vast – fiind cea mai mare unitate administrativ-teritorială a județului, în mare parte ocupată de păduri (84% din suprafața totală a orașului), orașul Vișeu de Sus este relativ facil de administrat.

Existența unei populații multietnice – care trăiește în comunitate de secole – precum și sentimentul de apartenență la comunitate a locuitorilor facilitează la rândul lor munca administrației publice locale.

Potențialul turistic ridicat, precum și bogăția resurselor naturale, constituie o premisă importantă pentru o dezvoltare economică favorabilă a orașului.

În plus, exploatarea sustenabilă a fondului forestier existent precum și asigurarea dezvoltării turistice a localității, punându-se în valoare bogățiile naturale existente precum și patrimoniul istoric, la întreaga valoare, prin desfășurarea de proiecte și investiții de reabilitare și conservare, ar duce la asigurarea unei evoluții favorabile a economiei locale.

Totuși, Primăria se confruntă cu anumite **dificultăți** în a face față necesităților de dezvoltare a orașului și în absorbția fondurilor din cauza unor factori precum:

- **Participarea insuficientă a personalului din primărie la cursuri de formare profesională continuă**, fiind necesară acoperirea următoarelor aspecte:
 - ✓ dezvoltarea cunoștințelor în managementul de proiecte;
 - ✓ dezvoltarea abilităților de comunicare publică;
 - ✓ dezvoltarea cunoștințelor de animare de grupuri și întâlniri;
 - ✓ dezvoltarea abilităților de identificare și de atragere de finanțare, inclusiv realizarea de proiecte în parteneriat public – privat;
 - ✓ dezvoltarea abilităților de comunicare instituțională, de documentare asupra oportunităților de valorificare a resurselor pe care le deține orașul etc;
- Echiparea sediului Primăriei cu dotări și sisteme de gestiune uzate moral, cu performanțe inferioare celor aflate în prezent pe piață, ceea ce îngreunează îndeplinirea sarcinilor de către angajații primăriei;

Starea necorespunzătoare a unora dintre spațiile administrative utilizate și insuficiența spațiului, pentru care sunt necesare modernizări și îmbunătățiri ale funcționalității spațiilor.

6.4. Rolurile Autorităților Publice Locale în comunitate. Comunicare și asociere administrativă

Unul din cele mai importante roluri ale autorităților publice locale este de a cunoaște și a analiza toate aspectele referitoare la viața în comunitate, de a identifica disfuncționalitățile și a propune măsuri de remediere sau îmbunătățire, în același timp identificând și implementând măsurile necesare dezvoltării ulterioare armonioase a comunității. Astfel, autoritățile publice locale trebuie să întreprindă atât acțiuni reactive, cât și acțiuni proactive pentru transformarea comunității aflate în grija lor.

De asemenea, acestea au rolul de a reprezenta comunitatea la nivel județean, astfel încât interesele orașului să fie transmise și susținute la forurile competente, maximizând fondurile atrase pentru dezvoltarea orașului.

Pentru a fi mereu la curent cu starea comunității pe care o au în grijă, dar și pentru a informa și consulta cetățenii în probleme de interes local, autoritățile publice locale trebuie să întreprindă un demers constant de consultare și dezbateră publică. Astfel de demersuri au rolul de a ține autoritățile publice locale conectate la realitățile vieții în comunitate și de a identifica modificările în starea locuitorilor și a localității cât mai curând. De asemenea, o bună relație de comunicare cu cetățenii și posibilitatea acestora de a-și exprima opiniile și ideile de îmbunătățire a vieții în comunitate asigură premisele pentru alegerea și prioritizarea corectă a direcțiilor de dezvoltare și de investiții. În plus, cetățenii sunt astfel responsabilizați și implicați direct în dezvoltarea comunității lor, simțindu-se parte a acestui proces de evoluție.

Pentru o bună comunicare cu locuitorii orașului, Autoritățile publice locale din Vișeu de Sus trebuie să își regândească strategia de comunicare și de relații publice, identificând cele mai potrivite canale de comunicare cu cetățenii (inclusiv comunicare la distanță cu cetățenii aflați în străinătate) și asigurându-se că informațiile ajung în timp util și în mod transparent la fiecare cetățean interesat. În acest sens sunt absolut necesare următoarele demersuri:

- Actualizarea site-ului orașului astfel încât să cuprindă informații actuale și relevante, redactate în două limbi de circulație internațională, și să poată pune la dispoziția cetățenilor anumite servicii online precum descărcarea și înregistrarea de cereri și solicitări, transmiterea de comunicări oficiale, plată taxe și impozite etc;
- Prezența în „social media” (facebook, twitter etc.);

- Stabilirea unui program bine-definit și accesibil de audiențe pentru cetățeni;
- **Organizarea unor dezbateri publice periodice cu privire la problemele de interes major.**

Un alt resort de dezvoltare pe care autoritățile publice locale îl au la dispoziție este asocierea și cooperarea, acestea având dreptul să se asocieze cu alte entități sau autorități publice din țară sau din străinătate, unindu-și eforturile, resursele și know-how-ul și formând asociații, fundații sau asociații de dezvoltare comunitară sau intercomunitară. Aceste asociații au scopul de a realiza în comun diferite proiecte de dezvoltare de interes zonal sau regional sau să furnizeze în comun. Astfel, s-a realizat înfrățirea cu mai multe localități din Europa: Verhovna din Ucraina, Fusterfeld din Austria, Zug din Elvetia, Rakhiv din Ucraina, și chiar din Statele Unite – orașul Staunton, din Virginia.

CAPITOLUL 2. CONSULTAREA PUBLICĂ A COMUNITĂȚII

2.1. Procesul de consultare publică

Consultarea publică a comunitatii in procesul de elaborare a Strategiei de Dezvoltare, este o etapa nu doar obligatorie din punct de vedere metodologic si procedural, dar reprezinta o oportunitate majora de verificare si validare a planului de interventie si a viziunii strategice, prin contactul nemijlocit al expertilor cu comunitatea si reprezentantii acesteia.

Aceasta are rolul de a realiza un tablou detaliat al **realităților vieții în comunitate**, identificând **atitudini, așteptări, interese și convingeri ale locuitorilor** privind chestiunile legate de situația actuală și dezvoltarea așteptată a comunității lor. De asemenea, acest proces are avantajul de a asigura premisele pentru **alegerea și prioritizarea corectă a direcțiilor de dezvoltare și de investiții**, în același timp **responsabilizând și implicând direct cetățenii** în dezvoltarea comunității lor, simțindu-se astfel parte a acestui proces de evoluție.

În procesul de consultare publică a locuitorilor orașului Vișeu de Sus s-a utilizat pentru culegerea datelor **ancheta ca metodă de cercetare calitativă, iar instrumentul folosit a fost ghidul de interviu si metoda focus-grupului**. În ceea ce privește tipul de interviu utilizat, s-a optat pentru **interviul față în față** asimilat unei conversații sau unei discuții verbale cu persoanele intervievate. Acest tip de interviu permite operatorului o mai bună coordonare a discuției, îl ajută în observarea elementelor de exprimare paraverbală și elimină dificultățile de comunicare cauzate de inexistența sau de caracterul precar al mijloacelor de comunicare la distanță.

Pentru a crește gradul de **relevanța al procesului de consultare** dar și pentru consistența planului de acțiune și a nivelului de detaliere, **metoda interviului a fost dublata de metoda focus-grupului**, concentrând astfel procesul de analiză și rafinare către cele mai reprezentative persoane, implicate în viața comunitară pe cele mai diverse paliere.

Totodată, s-a optat pentru **interviul individual** sau personal, care dă o notă de originalitate și conferă personalitate răspunsurilor date de intervievați, în timp ce în cazul unui interviu de grup subiecții ar putea fi tentați să imite comportamentul altor subiecți sau să își ascundă adevăratele răspunsuri, simțindu-se inhibați de prezența și răspunsurile celorlalți indivizi intervievați din grup.

În ceea ce privește **tehnica discuției și orientarea acesteia, ghidul de interviu** pe care s-a elaborat studiul a fost de tip **semistructurat**, rămânând la latitudinea operatorului dacă utilizează sau nu anumite întrebări și momentul în care ele sunt adresate interviuatului, datele fiind colectate sistematic. În acest fel, interviuatorului i se oferă un anumit grad de libertate în desfășurare, putând să decidă asupra căror subiecte / itemi să insiste și care din acestea pot fi omise. În cazul unor astfel de interviuri semistructurate posibilitatea de comparare e redusă, iar întrebările - cheie pot fi omise sau tratate superficial.

Scopul utilizării acestei metode a fost, în primul rând, acela de a obține informații cât mai complexe și de profunzime, bazându-se pe comunicarea verbală dintre operatorul de interviu și interviuat. Acesta este motivul principal pentru care nu s-a optat pentru metoda cantitativă de culegere a datelor și folosirea chestionarului, al cărui dezavantaj ar fi fost tocmai omiterea subtilităților care de multe ori pot fi observate nu doar din răspunsurile scrise, dar mai ales din limbajul non-verbal sau cel paraverbal și spontaneitatea răspunsurilor.

Utilizând ghidul de interviu s-a urmărit îndeosebi obținerea unor informații cu privire la percepțiile locuitorilor orașului Vișeu de Sus asupra problemelor cu care se confruntă orașul lor și, pe de altă parte, oportunitățile pe care localitatea lor le prezintă în domeniul dezvoltării socio-economice. Astfel, interviul a fost menit să culegă date despre practicile și experiențele, gândurile și interpretările fiecăruia dintre cei intervievați, dar și așteptările și speranțele lor, aceștia reprezentând gândirea comună a majorității locuitorilor.

Reprezentativitatea acestei metode sociologice calitative constă în **saturația informațiilor**, indiferent de numărul acestora, pe măsura derulării interviurilor nemaiobtinându-se alte informații suplimentare care ar schimba direcția temei urmărite în studiul de față. Așadar, spre deosebire de cercetările cantitative în care se utilizează sondajele de opinie și unde reprezentativitatea este dată de numărul respondenților, în studiul de față nu este atât de important numărul persoanelor interviuate, cât este calitatea răspunsurilor și, așa cum s-a menționat, ideea comună a subiecților.

Focus-grupul (grupul tinta) este format din locuitorii orașului Vișeu de Sus care au statutul de persoane-cheie în comunitate, persoane cu o imagine mai vastă asupra vieții în oraș sau asupra domeniului lor de activitate, lideri de opinie în comunitate, oameni respectați în sat, oameni ale căror realizări au un impact accentuat asupra comunității în ansamblu. De asemenea, un aspect important

al alegerii grupului țintă a fost gradul de disponibilitate al persoanelor pentru a participa la studiu, fiind vorba despre o participare integral voluntară, fără motivații exterioare imediate, singura „recompensă” fiind posibilitatea exprimării opiniei și participării la evoluția în bine a comunității din care fac parte. Prin urmare, criteriile statistice uzuale (vârstă, profesie, studii, sex) au o valoare pur informativă, fără a avea un impact direct asupra rezultatelor studiului.

Ghidul de interviu utilizat este compus din 8 întrebări generice, care urmăresc, în mare parte, identificarea de către intervievați a două direcții principale: pe de o parte, problemele actuale cu care se confruntă orașul lor și, pe de altă parte, avantajele pe care le prezintă localitatea, care au potențialul de a fi transformate în oportunități de dezvoltare socio-economică.

Astfel, două întrebări din ghidul de interviu au menirea de a cere subiecților intervievați să identifice, în ordinea importanței lor, cele mai importante avantaje care încă nu au fost exploatate în ultimii 7 ani de programare strategică.

Următoarea întrebare restrânge mai mult aria răspunsurilor și direcția discuției, cerând subiecților să identifice primele 3 avantaje (**plusuri**), dar și primele 3 probleme (**minusuri**) pe patru domenii predefinite și sugerate de către operatorul de interviu, și anume: domeniul economic, îngrijirea sănătății, situația educației și, nu în ultimul rând, viața culturală.

Următoarele două întrebări vizează primele 3 probleme identificate de intervievați, în ordinea importanței lor și referitoare la tinerii, respectiv la vârstnicii din localitate, probleme cu care cele două categorii de persoane se confruntă în viața de zi cu zi, datorate, în special, condițiilor sociale și economice existente în localitatea lor, dar mai ales s-a dorit identificarea unor soluții pentru ca tinerii să rămână mai fideli comunității, iar pentru vârstnici soluții care le pot face viața mai ușoară.

Ultimele două întrebări sunt formulate astfel încât să pună intervievații în situația de a avea putere de decizie (în calitate de primar al orașului) și, în acest sens, să decidă direcțiile pentru dezvoltarea orașului peste 7 ani, din punct de vedere social, cultural și economic.

Lista întrebărilor cuprinse în ghidul de interviu:

1. Care dintre avantajele localității dvs. nu au fost încă exploatate?
2. Care probleme stringente necesită soluționare prioritară/urgentă?

3. Vă rugăm să ne spuneți care sunt primele 3 avantaje și primele 3 probleme în legatură cu următoarele domenii din orașul dvs.:

Domeniu	Avantaje	Probleme
Oportunitățile economice/ de angajare		
Îngrijirea sănătății		
Educație		
Viața culturală		

4. În ce fel ar putea fi stimulați tinerii să rămână în localitatea dvs.?
5. Care ar fi măsurile ce ar trebui luate în localitatea dvs pentru a face mai ușoară viața vârstnicilor.?
6. Ce ar putea face în plus administrația locală pentru dezvoltarea localității?
7. Ce măsuri considerați că ar fi fost utile în ultimii 10 ani pentru o dezvoltare mai bună a localității?
8. Cum ați dori să fie orașul dvs. peste 7 ani?

2.2. Observații și concluzii în urma consultării publice în orașul Vișeu de Sus

Demersul de consultare publică din orașul Vișeu de Sus a constat în realizarea de interviuri cu persoanele cheie din comunitate (**focus grup**), urmărindu-se, pe de o parte, identificarea principalelor avantaje și oportunități încă neexploatate în perioada de programare anterioară.

S-a avut în vedere identificarea debuseelor de dezvoltare în domeniul economic, dar și nevoile de dezvoltare socială, culturală, dar și în domeniile sănătății, al educației și turismului din Vișeu de Sus, și pe de altă parte a principalelor probleme cu care se confruntă locuitorii orașului.

Deși este dificil să se facă o generalizare cu privire la grupul țintă al studiului, conform criteriilor statistice uzuale (vârstă, sex, studii) acesta a fost reprezentat în mare parte de persoane de genul masculin, cu o vârstă cuprinsă între 30 și 75 de ani, și cu studii superioare. Astfel, 60% din populația interviuată aparține genului masculin și 40% celui feminin. Dintre acestea, 53% aveau vârsta cuprinsă între 45 și 65 de ani, 37% aveau vârsta cuprinsă între 25-44 de ani, 7% aveau vârsta mai mare de 65 de ani, iar 3% din participanți au fost persoane sub 25 de ani.

În ceea ce privește ultima școală absolvită, majoritatea persoanelor interviuate aveau studii superioare (65%) și postuniversitare (40%), aproximativ 7% aveau studii liceale și doar 3% absolviseră școală postliceală.

La întrebarea adresată de operatorul de interviu cu scopul **identificării avantajelor localității care nu au fost încă exploatare, și care ar putea fi valorificate în sensul creșterii și dezvoltării socio-economice**, respondenții au identificat 3 principale direcții/atuuri pentru dezvoltare pe care le-au considerat încă insuficient exploatare.. Astfel, **50 %** dintre respondenți considera ca principala resursă încă neexploatare a localității sunt **apele minerale** cu posibilitate de utilizare în multiple domenii în special în sens **terapeutic și balnear**. De asemenea câte un procent de **15 %** din cei interviuați au considerat ca fiind de maximă importanță **valorificarea potențialului turistic al Văii Vinului și al Domeniului Turistic Pietrosu Bardaului**.

Un procent de **10%** considera ca **potențialul de sporturi de iarnă** al regiunii este încă insuficient exploatare, și acesta ar putea reprezenta o **direcție consistentă de dezvoltare și antrenare economică**. De asemenea **4%** dintre respondenți vad în **Domeniul Pietrosu Bardaului** și platoul **Maximu** un avantaj important care ar putea fi valorificat în scop turistic și economic.

Nu în ultimul rând, focus-grupul a mai identificat potențial ridicat în domenii precum: **resursa apicolă și agricultura BIO**, în **tradițiile culturale**, în **specificul multiethnic al localității**, în **amplasarea geografică**, și în **posibilitatea valorificării superioare a materialului lemnos**.

Apele minerale - Borcut	50 %
Valea Vinului	15 %
Domeniul turistic Pietrosu Bardaului	15 %
Potentialul de sporturi de iarna (ski)	10%
Natura -amplasarea geografica si obiectivele principale (Valea Vaserului, Valea Vinului, Mocanita)	4%
Potentialul Apicol si al agriculturii biologice	3 %
Tradițiile culturale si in special specificul etnic(tipterii)	3%
Altele	1 %

În ceea ce privește **principalele probleme** identificate de către respondenți, acestea prezintă la rândul lor un grad mare de diversitate, însă cele mai recurente, deci cele mai stringente pentru locuitori sunt: **lipsa locurilor de muncă (20%), degradarea infrastructurii stradale (16%), dar și lipsa investitorilor și oportunităților de dezvoltare (9%), migrația tinerilor** la orașe mari (7%) sau **slaba industrializare** a zonei și a orașului (6%). De asemenea, într-o proporție mai mică au mai fost identificate și alte lipsuri ale comunei, precum: **economia slab dezvoltată, sistemul de servicii sociale slab dezvoltat, sistemul de învățământ nevalorificat, lipsa rețelei de canalizare, rata crescută a șomajului, lipsa unei mentalități specifice perioadei contemporane** dar și **nevoia de oferte turistice locale.**

Lipsa locurilor de muncă	20%
Degradarea infrastructurii stradale	16%
Lipsa investitorilor și oportunităților de dezvoltare	9%
Migrația tinerilor valoroși	7%
Industrializarea slabă	6%
Slaba dezvoltare a economiei	4%
Slaba dezvoltare a serviciilor sociale	
Lipsa concurenței la Unicarm	
Nevalorificarea sistemului de învățământ	3%
Lipsa rețelelor de canalizare	
Rata șomajului ridicată	

Lipsa unei clinici de stomatologie Lipsa unei mentalități contemporane Dezinteresul din partea profesorilor netitularizați Câinii comunitari Nerenovarea clădirilor degradate Inexistența mijloacelor de procesare a lactatelor Închiderea întreprinderilor mari Sistemul de sănătate deficitar	1%
Lipsa utilităților în diferite zone ale orașului Lipsa ofertelor turistice locale Nevalorificare tradițiilor Lipsa unor programe de formare în limba germană Construirea pensiunilor fără autorizație	1%

În ceea ce privește **principalele 3 urgențe de rezolvat în comună**, răspunsurile primite au fost dintre cele mai diverse, însă aspectele pe care s-a insistat în mod deosebit au fost cele referitoare la **refacerea infrastructurii stradale (16%), crearea de locuri de muncă (10%), atragerea investitorilor străini (9%), dezvoltarea activității economice a SRL-urilor mai mici și valorificarea și promovarea turismului (6%)**. În plus, printre alte urgențe menționate se numără și **dezvoltarea învățământului, dotarea școlilor și a grădinițelor, renovarea clădirilor vechi, stimularea agriculturii și zootehniei, reabilitarea sistemului de canalizare**, dar și urgențe legate de **dezvoltarea resurselor locale, modernizarea centurii orașului și construirea unui centru pentru vârstnici**.

Refacerea infrastructurii stradale	16%
Crearea de locuri de muncă	10%
Atragerea investitorilor străini	9%
Dezvoltarea activității economice a SRL-urilor mai mici Valorificare și promovarea turismului	6%
Dezvoltarea învățământului cu accentul pe practică Dotarea și mobilarea grădinițelor și școlilor Renovarea clădirilor vechi Stimularea agriculturii și zootehniei Reabilitarea sistemului de canalizare Elaborarea de strategii de dezvoltare a urbanismului	4%

Menținerea turiștilor în zonă prin acces facil Atragerea fondurilor europene Realizarea de căi de acces la terenuri și utilități Dezvoltarea proiectelor de infrastructura rutieră	3%
Creșterea interesului din partea profesorilor pentru școală Dezvoltarea legăturii dintre turism și agricultură Dezvoltarea unui centru de cercetare I.C. Dezvoltarea resurselor locale Modernizarea centurii Vișeu de Sus Construirea unei săli de cinema Schimbarea aspectului orașului Stabilirea unor reguli de construcție a pensiunilor Realizarea de lucrări de regularizare râuri Construirea unui centru de zi pentru vârstnici Crearea de servicii pentru categoriile vulnerabile	1%

Dintre răspunsurile referitoare la principalele probleme, respectiv urgențe din orașul Vișeu de Sus, se poate concluziona că cele mai stringente probleme pentru comunitatea locală sunt: lipsa locurilor de muncă, degradarea infrastructurii stradale, lipsa investitorilor în zonă, lipsind astfel și oportunitățile de dezvoltare. În ceea ce privește principalele urgențe pe care participanții la consultarea publică le doresc rezolvate cât mai rapid, acestea sunt: crearea de locuri de muncă, atragerea investitorilor, reabilitarea infrastructurii stradale, valorificarea potențialului turistic și atragerea fondurilor europene. Pe de altă parte, cele mai importante avantaje ale orașului Vișeu de Sus menționate de persoanele intervievate au fost: turismul relativ dezvoltat și atracțiile turistice ale zonei, tradițiile culturale, amplasarea geografică și existența industriei lemnului.

Referitor la cele 4 capitole sugerate și indicate de către operatorul de interviu - **dezvoltarea economică, sănătatea, educația și viața culturală**, se remarcă anumite oportunități, respectiv probleme stringente, identificate de mai multe persoane intervievate.

Astfel, legat de **oportunitățile economice / de angajare** din orașul Vișeu de Sus, principalele **avantaje** pe care le prezintă orașul sunt: **existența industriei lemnului** în oraș și satele aparținătoare (25%), **turismul dezvoltat** la nivelul orașului (19%), **existența pensiunilor turistice** și existența **resurselor minerale-Borcut** (13%), **existența societăților de apicultură** și **poziția geografică a orașului** (6%). De asemenea, au fost identificate într-o proporție mai mică următoarele avantaje economice: obiectivul

turistic-Vala Vaser, gastronomia, existența animalelor și a spațiilor pentru concesionare, existența unei firme de paleți dar și prezența unui primar serios.

Industria lemnului	25%
Turismul în dezvoltare	19%
Pensiunile turistice Resursele minerale	13%
Societățile de apicultură Poziția geografică a orașului	6%
Valea Vaserului- obiectiv principal de atracție Gastronomia Existența animalelor Spații disponibile pentru concesionare Primarul serios Firma de paleți	3%

Pe de altă parte, **problemele** majore ale comunei în domeniul dezvoltării economice sunt: **lipsa locurilor de muncă (36%), lipsa investitorilor (14%), rata de șomaj ridicată (11%), migrația spre alte țări (8%),** dar și faptul că **există întreprinderi puține în oraș, concurența la supermarketul Unicarm fiind foarte mică (6%).** Alte probleme identificate în urma interviuării persoanelor din oraș au fost **nevalorificarea resurselor existente, nepracticarea pomiculturii sau lipsa proiectelor de dezvoltare durabilă în oraș.**

Lipsa locurilor de muncă	36%
Lipsa investitorilor	14%
Rata șomajului ridicată	11%
Migrația spre alte țări	8%
Numărul mic de întreprinderi Lipsa concurenței la UNICARM	6%

Nevalorificarea resurselor existente	3%
Lipsa dezvoltării economice	
Nepracticarea pomiculturii	
Accesul dificil la resursele minerale	
Lipsa proiectelor de dezvoltare a orașului	
Lipsa de viziune a autorităților	
Prețurile mari la alimente	

Corelând principalele avantaje identificate de respondenți în ceea ce privește posibilitatea de dezvoltare economică a orașului Vișeu de Sus (existența industriei lemnului, a potențialului turistic, a resurselor minerale, potențialul economic) cu principalele probleme menționate (lipsa diversificării activităților economice și lipsa locurilor de muncă) putem remarca faptul că, în urma încurajării antreprenoriatului local de către autoritățile locale, avantajele orașului ar putea fi valorificate, obținându-se totodată noi locuri de muncă, inclusiv înalt calificate, fapt care ar duce la rezolvarea unei părți importante a problemelor de ordin socio-economic cu care se confruntă orașul.

În ceea ce privește **domeniul sănătății**, orașul Vișeu de Sus dispune, în viziunea persoanelor intervievate, de câteva avantaje importante: **spitalul orășenesc (32%)**, **serviciul SMURD (29%)**, **medicii de familie specializați (25%)**, dar și **farmaciile și cabinetele stomatologice (4%)**. Pe lângă acestea, **situarea orașului într-o zonă cu aer curat și alimentația în general sănătoasă** reprezintă alte **avantaje din domeniul sănătății**.

Spitalul orășenesc	32%
Serviciul SMURD	29%
Medicii de familie specializați	25%
Sistemul sanitar funcțional	4%
Farmaciile și cabinetul stomatologic	
Alimentația sănătoasă	
Situarea orașului într-o zonă cu aer curat, nepoluat	

Problemele sau lipsurile identificate de persoanele intervievate în ceea ce privește domeniul sănătății se referă în principal la **condițiile precare și lipsa fondurilor pentru dotările necesare din spital (20%)**, dar și la faptul că există **puțini medici specialiști la urgențe (18%)**. Alte probleme legate de domeniul

sănătății menționate de respondenți au fost legate de **dezinteresul de care dau dovadă uneori medicii și nevoia extinderii Spitalului.**

Condiții precare la Spital Lipsa fondurilor pentru dotarea spitalului	20%
Număr insuficient de medici specialiști la urgențe	18%
Aparatură medicală veche în cadrul spitalului	15%
Dezinteresul din partea medicilor	10%
Declinul serviciilor de sănătate Preferința pacienților pentru spitalele din orașele mari	8%
Nevoia de extindere a Spitalului orășenesc	3%

În ceea ce privește avantajele din domeniul **educației** din orașul Vișeu de Sus, respondenții au indicat: numărul relativ ridicat de **școli și licee** (18%), existența unei **linii de studiu în limba germană în școli și grădinițe**, cu **profesori calificați și bine organizați** (15%), și **elevii olimpici la nivel național** (13%). Alte avantaje legate de domeniul educațional sunt: **programul prelungit de la grădinițe**, existența unei **școli profesionale**, **apropierea de Baia Mare pentru continuarea studiilor**, dar și existența unor **proiecte extrașcolare diversificate**.

Număr ridicat de școli și licee	18%
Grădinița germană Profesori calificați și bine organizați Școala germană	15%
Elevii olimpici la nivel național	13%
Grădinițele cu program prelungit Școala profesională Apropierea de Baia Mare pentru continuarea studiilor	5%

Proiectul „Sat de vacanță” la Noveț	3%
Programul de „After School”	
Materialele didactice satisfăcătoare	
Laboratoarele de informatică	

Principalele probleme din domeniul educației indicate în urma interviurilor sunt: **lipsa de motivație din partea profesorilor** de a rămâne în oraș pentru a preda (18%), **scăderea natalității** (10%), **copiii nevoiți să facă naveta**, **scăderea calității educaționale**, **lipsa fondurilor pentru domeniul educațional**, existența unui **club al elevilor ineficient** dar și **lipsa bibliotecilor** (5%). În plus, pe lângă aceste probleme identificate, au fost indicate într-o proporție mai mică și cele legate de lipsa unui club sportiv și a unuia de informatică, profesorii fără experiență și elevii care dau dovadă de dezinteres pentru școală.

Lipsa de motivație a profesorilor de a rămâne în oraș	18%
Scăderea natalității	10%
Copiii nevoiți să facă naveta Scăderea calității educaționale Existența unor locuri periculoase pentru copiii din grădinițe Lipsa fondurilor pentru educație	8%
Clubul elevilor ineficient	5%
Gradul mic de ocupare a școlilor Lipsa taberelor pentru elevi Lipsa bibliotecilor	
Lipsa unui club sportiv Lipsa unui club de informatică Promovabilitate redusă la BAC Profesorii aflați în conflict de interese Profesorii fără experiență Lipsa sălilor de sport în anumite școli Bugetul limitat pentru profesori Dezinteresul pentru școală manifestat de o parte din elevi	3%

În opinia participanților la consultare, avantajele de care beneficiază orașul Vișeu de Sus în ceea ce privește viața culturală sunt: **conservarea și promovarea tradițiilor** (19%), **activitatea culturală crescută** (14%), **existența Ansamblului „Vișeu”** (12%) dar și prezența unui **centru cultural social** și a **Muzeului „Nobililor Maramureșeni”** (7%). De asemenea, alte avantaje importante menționate sunt: practicarea sculpturii în oraș și satele aparținătoare, serbarea „Zâmbesc în Prier”, Serbarea Recoltei, serbarea „Armonii de primăvară” și obiceiul de a organiza baluri mascate.

Conservarea și promovarea tradiției	19%
Acivitatea culturală crescută	14%
Ansamblul „Vișeu”	12%
Centrul cultural social Muzeul Nobililor Maramureșeni	7%
Activitățile organizate în școli pe teme culturale Tradiția sculptatului Sărbătoarea Viflaimului Existența personalului calificat în domeniul cultural Serbarea „Zâmbesc în Prier”	5%
Organizarea de baluri mascate Serbarea recoltei Proiectul pentru Centrul de informare turistică Serbările orașului Serbarea „Armonii de primăvară”	2%

Cele mai mari **probleme** identificate în domeniul vieții culturale din orașul Vișeu de Sus sunt: **lipsa unui cinematograful** (31%), faptul că **tinerii sunt dezinteresați de domeniul și activitățile culturale** (23%), **insuficiența persoanelor specializate în domeniul cultural** (15%) dar și **spațiile mici pentru organizarea festivalurilor, nevoia reabilitării casei de cultură și insuficiența promovare a tradițiilor** (câte 8%).

Lipsa unui cinematograful	31%
Dezinteresul tinerilor pentru viața culturală	23%
Insuficiența persoanelor specializate în domeniul cultural	15%

Spațiile mici pentru organizarea festivalurilor	8%
Lipsa lucrărilor de reabilitare a casei de cultură	
Lipsa comunicării cu vâstnicii	
Insuficienta promovare a tradițiilor	

Principalele probleme cu care se confruntă tinerii din orașul Vișeu de Sus sunt, în opinia intervievaților, următoarele: **lipsa locurilor de muncă stabile** (30%), **lipsa unor locuri de agrement** (20%), **lipsa unui cinematograful** (11%). Alte probleme identificate în urma interviurilor se referă la faptul că **tinerii nu au inițiative**, aceștia **migrând în alte țări și renunțând la posibilitatea de a urma studii universitare**(7%). Într-un procent mai mic au fost menționate și probleme legate de faptul că tinerii lucrează doar ca zilieri și de lipsa spațiilor de petrecere a timpului liber, clubul tinerilor fiind degradat.

Lipsa locurilor de muncă stabile	30%
Lipsa locurilor de agrement	20%
Lipsa unui cinematograful	11%
Lipsa unor inițiative constructive din partea tinerilor Migrația în țări mai dezvoltate Lipsa interesului pentru a urma studii universitare	7%
Munca în regim de zilieri Degradarea clubului tinerilor Lipsa accesului la Internet Lipsa locuințelor pentru tineri Nemulțumirea cu banii primiți de la părinți Scepticismul cu privire la dezvoltarea agriculturii Petrecerea timpului liber în cluburi de noapte	2%

Problemele majore ale vâstnicilor din orașul Vișeu de Sus sunt determinate în special de: **pensiile mici** (23%), **problemele de sănătate** (17%), **inexistența unui club al pensionarilor** și **lipsa unui centru de zi** (13%) dar și problemele legate de **singurătate**, cu care se confruntă aproape toți vâstnicii (11%). Alte probleme care au reieșit în urma interviurilor au fost cele legate de faptul că bătrânii nu sunt

valorizați de către copiii lor, au dificultăți în a se deplasa în oraș, nu-și pot lucra singuri terenurile agricole, mulți având nevoie de asistență specializată.

Pensiile mici	23%
Problemele de sănătate	17%
Inexistența unui club de pensionari Lipsa unui Centru de zi	13%
Singurătatea	11%
Lipsa valorizării din partea copiilor Probleme de deplasare din oraș Imposibilitatea de a-și lucra terenurile agricole	4%
Conflictele între vârstnici privind Azilul de bătrâni Lipsa unui asistent social Bolile profesionale Probleme legate de spitalizare Lipsa unei vieți sociale	2%

Majoritatea locuitorilor comunei, puși în **ipostaza de a avea putere de decizie**, au menționat că ar lua măsuri pentru **dotarea spitalului cu aparatură modernă** (23%), măsuri pentru **îmbunătățirea infrastructurii stradale**(12%) și **crearea unor noi locuri de muncă** (8%). În plus, ar face demersuri pentru **dezvoltarea economiei prin turism**, ar crea un **cămin pentru vârstnici**, ar **investii mai mult pentru educație** și ar atrage mai **mulți investitori în zonă**.

Dotarea spitalului cu aparatură modernă	23%
Îmbunătățirea infrastructurii stradale	12%
Crearea mai multor locuri de muncă	8%
Dezvoltarea economiei prin turism	7%
Construirea unui cămin de bătrâni	3%

Alocarea mai multor fonduri pentru pentru educație	2%
Atragerea de investitori	
Realizarea unui centru de colectare a fructelor	
Plătirea datoriilor	
Refacearea canalizării	
Atragerea mai multor investiții în turism	
Crearea de alternative pentru petrecerea timpului liber	
Dezvoltarea zootehniei	
Colaborarea cu mai multe firme de consultanță	
Atragerea altor lanțuri de supermarket pentru stimularea concurenței	
Comunicarea mai bună cu cetățenii	
Facilitarea accesului copiilor neșcolarizați din zonele îndepărtate	
Sistematizarea orașului	
Schimbarea mentalității oamenilor	

Printre răspunsurile date la întrebările care descriu **viziunea locuitorilor orașului Vișeu de Sus pe termen mediu** (7 ani), se regăsesc preocupările lor legate de **dezvoltarea turismului**, extinderea zonelor de **spațiu verde**, **modernizarea infrastructurii**, **locuitorii dorind ca zona lor să redevină „Mica Elveție”**(câte 10% din răspunsuri). Din răspunsurile participanților la consultare reiese că aceștia își doresc un oraș cu mai mulți investitori străini, cu mai multe proiecte de modernizare, cu mai multe locuri de joacă pentru copii, cu mai multe locuri de muncă și totodată cu o viață socială și culturală mai activă.

Cu turismul mai dezvoltat	10%
Să se reîntoarcă la „Mica Elveție”	
Să fie cu mai mult spațiu verde	
Cu infrastructura modernizată	
Să fie mai curat	6%
Cu mai mulți investitori străini	
Cu oamenii mai prosperi	4%
Să se păstreze la fel de întreținut	
Cu mai mulți tineri implicați	

<p>Cu mai multe proiecte de modernizare Cum a fost în anii '80</p>	
<p>Cu un bazin de înot Asemănător cu orașele din Germania și Austria Cu mai multe locuri de joacă pentru copii Să fie mult mai vizitat Cu speranță de viață mai mare Cu specialiști în consilierea familiei privind violența domestică Cu mai multe locuri de muncă Cu mai multe societăți comerciale Cu o gestionare mai bună a containerelor Cu un Centru de zi pentru vârstnici Cu școli implicate mai mult în ecologizarea orașului Cu funcționarea „Satului de vacanță de pe Vaser” Cu o viață socială și culturală mai activă Cu reguli mai stricte în ceea ce privește amenajările Cu un parc cu fântână arteziană</p>	<p>2%</p>

În concluzie, rezultatele obținute în urma interviurilor cu locuitorii orașului Vișeu de Sus, scot în evidență faptul că rezolvarea unor probleme importante cu care se confruntă în prezent orașul (modernizarea infrastructurii, lipsa locurilor de muncă, lipsa investitorilor și a oportunităților de dezvoltare) pot contribui la valorificarea potențialului orașului. Potențialul se referă sporirea gradului de atractivitate care ar duce atât la atragerea unui număr mai mare de turiști, cât și la atragerea unor investitori sau fonduri financiare, cu scopul de a dezvolta orașul, nu doar din punct de vedere economic, ci și socio-cultural și educațional.

Transformarea avantajelor enumerate în oportunități ar conduce la rezolvarea altor probleme majore ale comunei (crearea de locuri de muncă pentru tineri, aceștia fiind astfel motivați să nu părăsească orașul și să-și întemeieze familii aici). Diversificând preocupările tinerilor, prin crearea de noi locuri de muncă și de petrecere a timpului liber, problemele de ordin social ar putea fi ameliorate, lucru care ar crea condițiile unei vieți calitativ mai bune.

Capitolul III. PLANIFICAREA DEZVOLTĂRII STRATEGICE A ORAȘULUI

1. Viziune

În următorii 7 ani orașul Vișeu de Sus va deveni o destinație turistică recunoscută la nivel național și internațional, un oraș cu o dezvoltare inteligentă, bazată pe inovare, digitalizare și mediu antreprenorial dinamic.

Vișeu de Sus va deveni un oraș competitiv și atractiv, cu o infrastructură urbană performantă, asigurând o mobilitate ridicată multimodală, un oraș accesibil și prietenos cu mediul.

Ca urmare a unui amplu proces de regenerare urbană, Vișeu de Sus va fi recunoscut ca o destinație turistică de referință, care conservă și etalează valori culturale, resurse naturale și priveliști autentice unice, bazate pe moștenirea locală. Prin asigurarea unei infrastructuri locale eficiente și a unui mediu de afaceri care încurajează investitorii noi și susține inițiativa antreprenorială, se va consolida prosperitatea orașului, care va reuși astfel să atragă noi locuitori, și să ofere o bază solidă pentru dezvoltarea sustenabilă a comunității locale.

2. Obiective

2.1. Obiective generale

În urma realizării auditului teritorial al orașului Vișeu de Sus, a consultărilor publice întreprinse și a concluziilor analizei SWOT, considerăm că, în următorii șapte ani, corespunzători programării financiare europene 2021 – 2028, autoritățile publice locale și partenerii lor trebuie să își canalizeze energia și resursele pentru atingerea următoarelor obiective generale:

1. Derularea unui amplu proces de regenerare urbană, prin dezvoltarea și modernizarea infrastructurii publice și prin creșterea calității mediului înconjurător și o mai bună integrare a componentei verzi – componenta HABITAT;

2. Valorificarea potențialului turistic și natural al orașului prin susținerea dezvoltării sustenabile și inteligente a inițiativei locale și atragerea de noi investiții și investitori în vederea creșterii competitivității economiei locale – componenta ECONOMIE;
3. Îmbunătățirea accesului populației la servicii socio-culturale moderne digitalizate și adaptate nevoilor locale – componenta SOCIETATE.

2.2. Obiective strategice

Pentru a atinge obiectivele generale, autoritățile publice locale și partenerii lor vor urmări următoarele obiective sectoriale:

- **Componenta HABITAT**

- 1.1. Dezvoltarea unei mobilități inteligente, a infrastructurii urbane și creșterea eficienței energetice

- 1.2. Regenerarea urbană a Orașului Viseu de Sus și revitalizarea planificării urbane.

- 1.3. Dezvoltarea infrastructurii de agrement și a infrastructurii verzi a orașului

- 1.4. Creșterea calității managementului public

- **Componenta ECONOMIE**

- 2.1. Îmbunătățirea infrastructurii de sprijin pentru afaceri la nivelul orașului

- 2.2. Valorificarea resurselor și potențialului local în scopul unei dezvoltări economice durabile

- **Componenta SOCIETATE**

- 3.1. Creșterea calității vieții tuturor locuitorilor orașului și sprijinirea categoriilor cu risc de excluziune sau defavorizate

3.2. Coeziune socială și integrare generațională

3.3. Consolidarea relației autorităților publice locale cu cetățenii

Matricea domeniilor cheie de intervenție

	Obiectiv strategic	Domeniu cheie de intervenție
Habitat	1.1. Dezvoltarea unei mobilitati inteligente, a infrastructurii urbane si cresterea eficientei energetice	1.1.1. Mobilitate urbana inteligenta si sustenabila
		1.1.2. Protectia mediului, infrastructura de utilitati si eficienta energetica
		1.1.3. Reabilitarea, modernizarea și dezvoltarea infrastructurii agricole și forestiere
		1.2.1. Cadru unitar de planificare urbana

	1.2. Regenerarea urbana a Orasului Viseu de Sus si revitalizarea planificarii urbane.	1.2.2. Estetica urbana si locuire de calitate
	1.3. Dezvoltarea infrastructurii de agrement și a infrastructurii verzi a orașului	1.3.1. Dezvoltarea infrastructurii sportive și de agrement
		1.3.2. Investiții în infrastructura verde a orașului
	1.4. Creșterea calității managementului public	1.4.1. Dezvoltarea capacitatii administrative prin dezvoltarea infrastructurii suport si a calitatii managementului public
		1.4.2. Creșterea capacității autorităților publice de atragere a investițiilor și finanțărilor, de management și de administrare
Economie	2.1. Îmbunătățirea infrastructurii de sprijin pentru afaceri la nivelul orașului	2.1.1. Atragerea de investitori în orașul Vișeu de Sus
		2.1.2. Îmbunătățirea infrastructurii de sprijin pentru afaceri la nivelul orașului
	2.2. Valorificarea resurselor și potențialului local în scopul unei dezvoltări economice durabile	2.2.1. Dezvoltarea infrastructurii turistice din oraș
		2.2.2. Valorificarea resurselor naturale locale
		2.2.3. Valorificarea obiectivelor de interes turistic ale Orașului Vișeu de Sus
Societate	3.1. Creșterea calității vieții tuturor locuitorilor orașului și sprijinirea categoriilor cu risc de excluziune sau defavorizate	3.1.1. Investitii in capitalul uman
		3.1.2. Îmbunătățirea serviciilor de asistență medicală și socială pentru locuitorii orașului

		3.1.3. Desfășurarea unor programe pentru persoanele vulnerabile și risc de excluziune socială
	3.2. Coeziune socială și integrare generațională	3.2.1. Dezvoltarea unor programe inovative și atragerea unor investiții pentru facilitarea accesului generațiilor tinere la educație
		3.2.2. Revitalizarea vieții culturale a orașului
		3.2.3. Inițierea unui demers de creștere a gradului de implicare a cetățenilor în viața comunității și a coeziunii sociale
	3.3. Consolidarea relației autorităților publice locale cu cetățenii	3.3.1. Îmbunătățirea comunicării dintre autoritățile publice locale și cetățeni
		3.3.2. Îmbunătățirea și modernizarea infrastructurii autorității publice locale pentru ca aceasta să poată avea capacitatea de a răspunde nevoilor actuale

1. Habitat

Obiectiv strategic	Domeniu cheie de intervenție	Proiect
<p>Obiectiv strategic 1.1. Dezvoltarea unei mobilitati inteligente, a infrastructurii urbane si cresterea eficientei energetice</p>	<p>Domeniu cheie de intervenție 1.1.1. Mobilitate urbana inteligenta si sustenabila</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Extinderea Coridorului de Mobilitate Urbana in ZUF Legatura Moisei - Viseul de Jos - Extinderea Coridorului de Mobilitate Urbana in ZUF - Axa Viseu de Sus - Salistea de Sus - Extinderea Coridorului de Mobilitate Urbana ZUF Axa Nord - Poienile de sub Munte - Viseu de Sus - Regenerare Urbana In Viseu de Sus -reabilitare centru civic, amenajare si sistematizare si dotare cu mobilier urban - Construirea unei centuri ocolitoare a centrului orașului Vișeu de Sus - Realizarea unui masterplan general privind obiectivele si functiile UAT pentru urmatorii 10 ani. - Derularea unui program de modernizare a infrastructurii rutiere secundare la nivelul orașului Vișeu de Sus - „Tren Urban” Viseu de Sus – Moisei-Borsa - Modernizarea transportului în comun - Realizarea unui proiect pentru construcția de piste pentru bicicliști, pe arterele cele mai circulatate ale orașului - Construirea unei piste de aterizare/decolare pentru avioane de mici dimensiuni, și a unui heliport

Obiectiv strategic	Domeniu cheie de intervenție	Proiect
	1.1.2. Protectia mediului, infrastructura de utilitati si eficienta energetica	<ul style="list-style-type: none"> - Extinderea, modernizarea și eficientizarea sistemului de iluminat public - Finalizarea lucrărilor la rețeaua de apă-canal - Derularea unui program care să aibă ca scop îmbunătățirea serviciului de salubritate existent în oraș și integrarea acestuia în sistemul județean de colectare deșeuri - Finalizarea stației de tratare a apei precum și refacerea puțurilor în vederea completării necesarului de apă pentru consum - Eficientizarea energetica a blocurilor de locuinte de pe raza UAT Viseu de Sus - Eficientizare energetica a infrastructurii scolare la nivelul UAT Viseu de Sus
	1.1.3. Reabilitarea, modernizarea și dezvoltarea infrastructurii agricole și forestiere	<ul style="list-style-type: none"> - Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii de acces la terenurile agricole - Îmbunătățirea și dezvoltarea căilor de acces către domeniile forestiere și zonele de interes pentru silvicultură
Obiectiv strategic 1.2. Regenerarea urbana a Orasului Viseu de Sus si revitalizarea planificarii urbane.	1.2.1. Cadru unitar de planificare urbana	<ul style="list-style-type: none"> - Realizarea unui regulament urbanistic (anexa PUG) care să reglementeze stilul arhitectural în oraș (construcții noi și renovări) precum și definirea unor reguli de construire a pensiunilor tradiționale noi, dar și norme care să sancționeze neîntreținerea fațadelor, a spațiilor verzi și a șanțurilor aferente clădirilor cu front la stradă - Dezvoltarea unui concept de estetica și amenajare urbană (peisagistică)

Obiectiv strategic	Domeniu cheie de intervenție	Proiect
	1.2.2. Estetica urbana si locuire de calitate	<ul style="list-style-type: none"> - Reînvierea “Orașului Florilor” – strategie și program de investiții multianual - Realizarea unui proiect/program de reabilitare termică a locuințelor - Realizarea unui program de reabilitare a fațadelor clădirilor istorice sau cu valoare de patrimoniu
Obiectiv strategic 1.3. Dezvoltarea infrastructurii de agrement și a infrastructurii verzi a orașului	1.3.1. Dezvoltarea infrastructurii sportive și de agrement	<ul style="list-style-type: none"> - Construirea unei baze sportive și de agrement de utilitate publică (teren de tenis, teren de minifotbal) - Amenajarea actualei arene sportive, adăugarea unei piste de atletism și tribune pentru spectatori - Construirea unui centru public de agrement si sanatate (AquaPark/SPA)
	1.3.2. Investiții în infrastructura verde a orașului	<ul style="list-style-type: none"> - Program de creștere a conștiinței civice și culturii ecologice - Reabilitare si Modernizarea Parcului Central - Viseu de sus - Amenajarea Parcului "Insula" - Confluenta raului Viseu-Vaser - Realizarea unui program de regularizare a cursurilor de apă (râurile V.Vinului, V. Scradei, V. Pestilor, V Borcutului, Vișeu, Botoaia, Vaser) - Zona de agrement - Padure Urbana. Amenajarea unui partii de sanius pentru locuitorii orasului si turisti. - Amenajarea, semnalizarea si promovarea unor trasee turistice in arealul tangibil al Orasului Viseu de Sus.
	1.4.1. Dezvoltarea capacitatii administrative prin dezvoltarea	<ul style="list-style-type: none"> - Construirea sediului nou a Primariei Viseu de Sus

Obiectiv strategic	Domeniu cheie de intervenție	Proiect
Obiectiv strategic 1.4 Creșterea calității managementului public	infrastructurii suport si a calitatii managementului public	<ul style="list-style-type: none"> - Realizarea unui Plan de Management Urban pentru Primăria Vișeu de Sus - Delimitarea și reglementarea prin PUG a arealului cuprins între str. Pinului și Valea Vinului, ca zonă cu potențial turistic cu regim special, în scopul atragerii de investiții strategice cu rol în antrenarea potențialului general (gen. Centru de recuperare pentru persoane în vârstă, Mini-complexe turistice cu unități SPA, Centru de echitație, etc.)
	1.4.2. Creșterea capacității autorităților publice de atragere a investițiilor și finanțărilor, de management și de administrare	<ul style="list-style-type: none"> - Participarea personalului autorităților publice la schimburi de experiență - Participarea personalului autorităților publice la cursuri de specializare și perfecționare - Preluarea de către Vișeu de Sus a rolului de centru regional pentru regiunea bazinului superior a râului Vișeu. Asumarea rolului de pol zonal de creștere

2. Economie

Obiectiv strategic	Domeniu cheie de intervenție	Proiect
Obiectiv strategic 2.1. Îmbunătățirea infrastructurii de sprijin pentru afaceri la nivelul orașului	2.1.1. Atragerea de investitori în orașul Vișeu de Sus	<ul style="list-style-type: none"> - Dezvoltarea unei strategii de atragere a investitorilor în localitate; - Realizarea unui forum anual al investitorilor la Vișeu de Sus (unde vor fi invitați potențiali investitori, și le vor fi prezentate oportunitățile, resursele și facilitățile).
	2.1.2. Îmbunătățirea infrastructurii de sprijin pentru afaceri la nivelul orașului	<ul style="list-style-type: none"> - Realizarea unui program de stimulare și dezvoltare a antreprenoriatului
Obiectiv strategic 2.2. Valorificarea resurselor și potențialului local în scopul unei dezvoltări economice durabile	2.2.1. Dezvoltarea infrastructurii turistice din oraș	<ul style="list-style-type: none"> - Construcția Drumul Turistic -Valea Rea - Acces către viitoarea Stațiune Turistică "Pietrosul Bardaului" - Elaborarea unei strategii de promovare a Văii Vaserului - Elaborarea unei strategii de valorificare turistică a izvoarelor minerale - Elaborarea unei strategii de integrare a producției agro-zootehnice locale în sistemul turistic - Realizarea unui brand al localității Vișeu de Sus (Mica Eleveție sau Orașul Floare de Colț) - Elaborarea unui program de clasificare a pensiunilor

Obiectiv strategic	Domeniu cheie de intervenție	Proiect
		<ul style="list-style-type: none"> - Conceperea unui program de promovare și branding pentru oferta turistică locală - Stimularea creării posibilităților de a face rafting pe Valea Vaserului, cu posibilitate de continuare pe Valea Vișeului - Organizarea unor campionate de pescuit sportiv (la păstrăv) pe Valea Vaserului - Revitalizarea plutăritului pe Valea Vaserului în scop turistic și introducerea acestuia în lista de obiective locale - Atragerea unei investiții în turismul hipic (parte integrantă a ofertei turistice locale) - Crearea unui parc de Aventură pe Valea Vaserului (posibilitate de realizare în regim de PPP) - Crearea unui program de stimulare și dezvoltare a turismului etnic (în special german și evreiesc) - Introducerea în circuitul turistic a obiectivului: "Barajul de la Miraj", și dezvoltarea infrastructurii de agrement asociate acestui obiectiv - Includerea în circuitul turistic al Cimitirului German de la Miraj. - Dezvoltarea infrastructurii turistice în Poiana Novăț

Obiectiv strategic	Domeniu cheie de intervenție	Proiect
	2.2.2. Valorificarea resurselor naturale locale	<ul style="list-style-type: none"> - Atragerea unei investiții în valorificarea apei minerale pentru consum - Realizarea unei evaluări bio-chimice a principalelor izvoare de ape minerale din arealul orașului Vișeu de Sus - Punerea în valoare a izvoarelor de la Șuligu – în scop balnear (pentru tratamentul anumitor afecțiuni) și apă pentru consum (borcutul de Șuligu) - Realizarea unui plan de valorificare a fructelor de pădure a ciupercilor și florei spontane de la nivelul regiunii Vișeu de Sus - Înființarea unui târg săptămânal de produse locale tradiționale, bio și eco. - Realizarea unui proiect de energie verde pe bază de biomasă care să deservească necesitățile de energie ale orașului, cu prioritate necesarul public, dar și locuințe private; analizarea realizării acestuia în Parteneriat Public Privat - Realizarea unui program pentru încurajarea și sprijinirea constituirii asociațiilor și cooperativelor agricole
	2.2.3 Valorificarea obiectivelor de interes turistic ale Orașului Vișeu de Sus	<ul style="list-style-type: none"> - Inițierea unui proiect pentru punerea în valoare a cimitirului evreiesc - Realizarea unei strategii de branding pentru gastronomia locală - Înființarea, construirea și amenajarea „Muzeului Deportării” pe amplasamentul vechii gări a orașului

Obiectiv strategic	Domeniu cheie de intervenție	Proiect
		<ul style="list-style-type: none">- Amenajarea traseelor turistice și promovarea acestora.- Strategie în vederea exploatării atuului geografic – Vișeu de Sus – Centrul Europei

3. Societate

Obiectiv strategic	Domeniu cheie de intervenție	Proiect
Obiectiv strategic 3.1. Creșterea calității vieții tuturor locuitorilor orașului și sprijinirea categoriilor cu risc de excluziune sau defavorizate	3.1.1. Investiții în capitalul uman	<ul style="list-style-type: none"> - Realizarea unor programe de calificare sau recalificare a locuitorilor orașului pentru adaptarea acestora la condițiile și cererile pieței
	3.1.2 Îmbunătățirea serviciilor de asistență medicală și socială pentru locuitorii orașului	<ul style="list-style-type: none"> - Reorganizarea, reabilitarea și modernizarea spitalului orășenesc - Construire și dotare cu echipamente medicale Corp Nou Clădire Spital – Bloc operator, ATI, Saloane spitalizare, Farmacie, Centrala termică, Laborator central și Birouri administrative, Administrativ, bloc alimentar - Dezvoltarea unei strategii de atragere a personalului medical înalt calificat în orașul Vișeu de Sus - Dezvoltarea unei strategii de atragere a unor investiții pentru construirea unei clinici private de recuperare - Înființarea unui centru de zi pentru persoanele vârstnice care să asigure servicii curative și de recuperare
	3.1.3. Desfășurarea unor programe pentru persoanele vulnerabile și risc de excluziune socială	<ul style="list-style-type: none"> - Crearea unor servicii sociale pentru categorii de persoane defavorizate la nivelul administrației locale

		<ul style="list-style-type: none"> - Inițierea unui program de prevenire și asistență pentru persoanele care suferă de diferite dependențe, în special alcoolism, și pentru victimele violenței domestice
<p>Obiectiv strategic 3.2. Coeziune socială și integrare generațională armonioasă a orașului și a locuitorilor acestuia</p>	<p>3.2.1. Dezvoltarea unor programe inovative și atragerea unor investiții pentru facilitarea accesului generațiilor tinere la educație</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Dezvoltarea unui program care să aibă ca scop reabilitarea, modernizarea și dotarea grădinițelor cu mobilier și materiale didactice - Promovarea învățământului profesional în rândul tinerilor și dezvoltarea unui program de orientare strategică a învățământului către domenii tehnice (industrie prelucrătoare) sau către înființarea unei școli de arte și meserii - Modernizarea și dotarea spațiilor de învățământ pentru facilitarea unei educații performante asistate prin digitalizare - Conceperea unei strategii privind atragerea profesorilor competenți în localitate - Înființarea unei școli de meserii la nivelul Orașului Vișeu de Sus, realizată în parteneriat sau colaborare cu operatorii economici care să deservească trei direcții majore de instruire și calificare (turism, zootehnie și industria lemnului) - Construirea unui bazin de înot școlar - Construirea unei creșe cu program prelungit în orașul Vișeu de Sus

		<ul style="list-style-type: none"> - Modernizare si dotare Liceul Tehnologic in orasul Viseu de Sus , jud. Maramures - Construirea unui Centru pentru tineret.
	3.2.2. Revitalizarea vieții culturale în oraș	<ul style="list-style-type: none"> - Construire Bibliotecă Orășenească, P+1, Vișeu de Sus, Maramureș - Realizarea unui program de evenimente în cadrul Muzeului și al Centrului de Meșteșuguri Vișeu - Crearea unui program care să pună în valoare comunitatea și identitatea germană existentă la nivelul orașului Viseu de Sus.
	3.2.3. Inițierea unui demers de creștere a gradului de implicare a cetățenilor în viața comunității și a coeziunii sociale	<ul style="list-style-type: none"> - Înființarea unui club în care tinerii să-și petreacă timpul liber;
3.3. Consolidarea relației autorităților publice locale cu cetățenii	3.3.1. Îmbunătățirea comunicării dintre autoritățile publice locale și cetățeni	<ul style="list-style-type: none"> - Dotarea primăriei cu echipamente și tehnică de calcul moderne care să permită desfășurarea activității personalului angajat în condiții optime; - Digitalizarea serviciilor administratiei locale UAT -Viseu de SUS. Realizarea unui program de informatizare a administrației publice
	3.3.2. Îmbunătățirea și modernizarea infrastructurii autorității publice locale pentru	<ul style="list-style-type: none"> - Dezvoltarea unui program de întâlniri ale administrației publice cu comunitatea

	ca aceasta să poată avea capacitatea de a răspunde nevoilor actuale	<ul style="list-style-type: none">- Realizarea unui program pentru valorizarea elitelor plecate din localitate și întărirea relațiilor dintre comunitate și aceste persoane- Realizarea unei strategii de comunicare și relații publice a autorităților publice locale cu cetățenii.
--	--	---

Planul de acțiune

1. Habitat

Obiectiv strategic 1.1. Dezvoltarea unei mobilitati inteligente, a infrastructurii urbane si cresterea eficientei energetice

Domeniu cheie de intervenție 1.1.1. Mobilitate urbana inteligenta si sustenabila

Proiect	Plan de acțiune / Subactivități	Surse estimative de finanțare	Instituție / Parteneri	Data estimativă de finalizare
Extinderea Coridorului de Mobilitate Urbana in ZUF Legatura Moisei - Viseul de Jos	<p>Realizare Zona Urbana Functionala – (Moisei- Viseu de Sus – Viseu de Jos)</p> <p>Componente:</p> <ul style="list-style-type: none"> Statie Intermodala – (Tren-Bus-Biciclete) in arealul garii Viseu de Jos Depou pentru autobuze Mobilier Urban Iluminat public Canale tehnice Amenajare Statii Transport in Comun Aliniament verde Piste de Biciclete Modernizare si reconfigurare drum Prioritizare Transport Public 	POR 2021-2027 si surse proprii	UAT Viseu de Sus in parteneriat cu ADI Pietrosu Bardaului si UAT Viseu de jos si Moisei.	2027

SURSE DOCUMENTARE

	<p>Achizitie autobuze</p> <p>Management trafic</p> <p>Sistem ticketing</p> <p>Modernizarea strazilor Ghiocelului, Poienitei, Mierlei, Mugurel, Paraului, Branduselor, Sesului, Zavoi si a celor din jurul acestora in orasul Viseu de Sus, jud. Maramures - in vederea facilitarii accesului pentru mijloacele de transport publice prevazute in PMUD si ZUF, pentru a deservi zonele capilare aferente coridorului de mobilitate.</p>			
<p>Extinderea Coridorului de Mobilitate Urbana in ZUF - Axa Viseu de Sus - Salistea de Sus</p>	<p>Includerea in ZUF a noului coridor si actualizarea PMUD</p> <p>Componente:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mobilier Urban - Iluminat - Canale tehnice - Statii Bus - Aliniament verde - Piste de Biciclete - Modernizare si reconfigurare drum/traseu - Prioritizare Transport Public - Achizitie autobuze 	<p>POR 2021-2027 si surse proprii</p>	<p>UAT Viseu de Sus in parteneriat cu ADI Pietrosu Bardaului</p>	<p>2027</p>
<p>Extinderea Coridorului de Mobilitate Urbana ZUF Axa Nord - Poienile de sub Munte - Viseu de Sus</p>	<p>Includerea in ZUF a noului coridor si actualizarea PMUD</p> <p>Componente:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mobilier Urban 	<p>POR 2021-2027 si surse proprii</p>	<p>UAT Viseu de Sus in parteneriat cu ADI Pietrosu Bardaului</p>	<p>2027</p>

SURSE DOCUMENTARE

	<ul style="list-style-type: none"> - Iluminat - Canale tehnice - Statii Bus - Aliniament verde - Piste de Biciclete - Modernizare si reconfigurare drum/traseu - Prioritizare Transport Public - Achizitie autobuze 			
Regenerare Urbana In Viseu de Sus - reabilitare centru civic, amenajare si sistematizare si dotare cu mobilier urban	<p>Reabilitarea zonei centrale, a zonei pietonale si a tramei stradale.</p> <p>Reabilitare alei de acces la blocuri, Cartier T-uri, str. 22 decembrie, str. Gheorghe Doja, str. Plevnei.</p> <p>Reabilitare alei de acces la blocuri, Cartier UNIC, str. 22 decembrie, Zorilor si Nicolae Balcescu</p> <p>Modernizare strazi adiacente in orasul Viseu de Sus, jud. Maramures (A.I.Cuza 1,2,3, Carpati 1,2, Cerbului 1,2,3,4,5, Maramuresului 1,2, Republicii 1,2,3, Florilor)</p> <p>Amenajare Piata Agroalimentara</p>	POR 2021-2027 si surse proprii	UAT Viseu de Sus in parteneriat cu ADI Pietrosu Bardaului	2027
Construirea unei centuri ocolitoare a centrului oraşului Vişeu de Sus	Realizarea documentațiilor preliminare (studiu de oportunitate, evaluari de trafic) in corelare cu cadrul de planificare a mobilitatii urbane	Fonduri proprii/ sponsorizări/ finanțări specifice/ alte fonduri	UAT Vişeu de Sus	2027

SURSE DOCUMENTARE

	Activități de lobby pe lângă autoritățile județene în vederea cuprinderii acestui proiect în prioritățile de investiții.	(CNAIR, POIM, PNRR)		
Realizarea unui <i>masterplan</i> general privind obiectivele și funcțiile UAT pentru următorii 10 ani.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Analiza infrastructurii secundare și a problemelor existente; 2. Conceperea scenariilor de îmbunătățire a infrastructurii și analiza acestora; 3. Selecția investițiilor care vor fi efectuate. 	Bugetul Local/Alocări Guvernamentale	UAT Vișeu de Sus	2025
Derularea unui program de modernizare a infrastructurii rutiere secundare la nivelul orașului Vișeu de Sus	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea Studiului de Fezabilitate; 2. Depunerea Cererii de Finanțare; 3. Implementarea proiectului. 	POR , PNRR și Bugetul Local/Alocări Guvernamentale /Fonduri europene	UAT Vișeu de Sus	2027
„Tren Urban” Vișeu de Sus – Moisei-Borsa	<p>Preluarea în administrare a stațiilor feroviare din teritoriul de intervenție;</p> <p>Modernizarea stațiilor feroviare</p> <p>Achiziția de material feroviar rulant în vederea deservirii nevoii de transport;</p> <p>Acord cu CFR Infrastructura privind utilizarea infrastructurii de rulare (a caii ferate), și a metodei de gestionare a acesteia;</p>	POR, Surse guvernamentale și Surse proprii	UAT Vișeu de Sus UAT Moisei UAT Borsa	2027

Modernizarea transportului în comun	<ol style="list-style-type: none"> 1. Actualizarea si implementarea PMUD; 2. Infiintarea serviciului public de transport 3. Amenajare statii de transport in comun 4. Operationalizarea sistemului de transport (achizitii mijloace de transport) . 	Buget local / Alocări Guvernamentale /Fonduri europene/ sponsorizări (POR)	UAT Vișeu de Sus	În derulare 2023
Realizarea unui proiect pentru construcția de piste pentru bicicliști, pe arterele cele mai circulante ale orașului	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea Studiului de Fezabilitate; 2. Depunerea Cererii de Finanțare; 3. Implementarea proiectului. 	Bugetul Local/Alocări Guvernamentale /Fonduri europene	UAT Vișeu de Sus	2027
Construirea unei piste de aterizare/decolare pentru avioane de mici dimensiuni, și a unui heliport	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea Studiului de Fezabilitate; 2. Depunerea Cererii de Finanțare; 3. Implementarea proiectului. 	Bugetul Local/Alocări Guvernamentale /Fonduri europene	UAT Vișeu de Sus	2025

Domeniu cheie de intervenție 1.1.2. Protecția mediului, infrastructura de utilități și eficiența energetică

Proiect	Plan de acțiune / Subactivități	Surse estimative de finanțare	Instituție / Parteneri	Data estimativă de finalizare
Extinderea, modernizarea și eficientizarea sistemului de iluminat public	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea Studiului de Fezabilitate; 2. Elaborarea Cererii de finanțare și depunerea proiectului spre finanțare; 3. Proiectarea tehnică și extinderea sistemului de iluminat. 	Surse guvernamentale / Fonduri europene / AFM	UAT Vișeu de Sus	2022
Finalizarea lucrărilor la rețeaua de apă-canal	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea unui studiu de fezabilitate; 2. Identificarea unei surse de finanțare, pregătirea documentației necesare depunerii cererii de finanțare; 3. Finalizarea lucrărilor la rețeaua de apă-canal. 	Fonduri europene/ Fonduri proprii/ finanțări specifice/ alte fonduri	UAT Vișeu de Sus	2026
Derularea unui program care să aibă ca scop îmbunătățirea serviciului de salubritate existent în oraș și integrarea acestuia în sistemul județean de colectare deșeuri	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea unui studiu de oportunitate; 2. Identificarea unui plan de măsuri concrete pentru eficientizarea și creșterea calității serviciilor de salubritate a orașului; 3. Implementarea planului. 	Buget local / sponsorizări	UAT Vișeu de Sus	2023

SURSE DOCUMENTARE

Finalizarea stației de tratare a apei precum și refacerea puțurilor în vederea completării necesarului de apă pentru consum	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea Studiului de Fezabilitate; 2. Identificarea unei surse de finanțare, pregătirea documentației necesare și depunerea cererii de finanțare; 3. Finalizarea lucrărilor la stația de tratare a apei și refacerea puțurilor de apă pentru consum. 	<p>PNRR – POR</p> <p>Buget local/ Surse guvernamentale (PNDL – Anghel Saligny) / POS MEDIU</p>	UAT Vișeu de Sus	2027
Eficientizarea energetica a blocurilor de locuinte de pe raza UAT Vișeu de Sus	<p>Reabilitare blocuri cartier T uri</p> <p>Reabilitare blocuri cartier Unic</p>			
Eficientizare energetica a infrastructurii scolare la nivelul UAT Vișeu de Sus	<ul style="list-style-type: none"> • EFICIENTIZARE ENERGETICA A SCOLII GIMNAZIALE NUMARUL 3 CONSTRUCTIE • EFICIENTIZARE ENERGETICA A SCOLII PRIMARE NUMARUL 5 - VALEA SCRADEI CONSTRUCTIE TIP "P" DIN ORASUL VISEU DE SUS, JUDETUL MARAMURES • EFICIENTIZARE ENERGETICA A CONSTRUCTIEI TIP "S+P+2E" (INTERNAT) DIN ORASUL VISEU DE SUS , JUDETUL MARAMUREȘ 	PNRR si POR	UAT Vișeu de SUS	2026

Domeniu cheie de intervenție 1.1.3. Reabilitarea, modernizarea și dezvoltarea infrastructurii agricole și forestiere

Proiect	Plan de acțiune / Subactivități	Surse estimative de finanțare	Instituție / Parteneri	Data estimativă de finalizare
Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii de acces la terenurile agricole	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea Studiului de Fezabilitate; 2. Depunerea Cererii de Finanțare; 3. Proiectarea și construcția drumului. 	Bugetul Local /Fonduri europene	UAT Vișeu de Sus	2025
Îmbunătățirea și dezvoltarea căilor de acces către domeniile forestiere și zonele de interes pentru silvicultură	<ol style="list-style-type: none"> 1. Propunerea de proiecte de îmbunătățire a infrastructurii forestiere. 2. Depunerea cererilor de finanțare. 3. Derularea proiectelor. 	Fonduri europene	UAT Vișeu de Sus	2025

Obiectiv strategic 1.2. Regenerarea urbana a Orasului Vișeu de Sus și revitalizarea planificării urbane.**Domeniu cheie de intervenție 1.2.1. Cadru unitar de planificare urbana**

Proiect	Plan de acțiune / Subactivități	Surse estimative de finanțare	Instituție / Parteneri	Data estimativă de finalizare
---------	---------------------------------	-------------------------------	------------------------	-------------------------------

<p>Realizarea unui regulament urbanistic (anexa PUG) care să reglementeze stilul arhitectural în oraș (construcții noi și renovări) precum și definirea unor reguli de construire a pensiunilor tradiționale noi, dar și norme care să sancționeze neîntreținerea fațadelor, a spațiilor verzi și a șanțurilor aferente clădirilor cu front la stradă</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Contractarea unei firme specializate în urbanistică; 2. Reactualizarea regulamentului PUG. 	<p>Surse proprii sau alocări guvernamentale</p>	<p>UAT Vișeu de Sus</p>	<p>2022</p>
<p>Dezvoltarea unui concept de estetica și amenajare urbană (peisagistică)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea Studiului de Fezabilitate; 2. Elaborarea cererii de finanțare și depunerea proiectului spre finanțare; 3. Efectuarea lucrărilor de cosmetizare/amenajare. 	<p>Fonduri europene/ fonduri guvernamentale / programe specifice/ surse proprii/ sponsorizări</p>	<p>UAT Vișeu de Sus</p>	<p>2024</p>

Domeniu cheie de intervenție 1.2.2. Estetica urbana si locuire de calitate

Proiect	Plan de acțiune / Subactivități	Surse estimative de finanțare	Instituție / Parteneri	Data estimativă de finalizare
Reînvierea "Orașului Florilor" – strategie și program de investiții multianual	<ol style="list-style-type: none"> 1. Elaborarea unui program anual de investiții; 2. Identificarea unor surse de finanțare; 3. Realizarea investițiilor. 	Fonduri europene/ fonduri guvernamentale/ programe specifice/ surse proprii/ sponsorizări	UAT Vișeu de Sus	În lucru
Realizarea unui proiect/program de reabilitare termică a locuințelor	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea unui studiu de fezabilitate; 2. Realizarea documentației tehnice; 3. Implementarea programului de reabilitare. 	Fonduri europene/ fonduri guvernamentale/ programe specifice/ surse proprii/ sponsorizări (POR/PNRR)	UAT Vișeu de Sus	2025
Realizarea unui program de reabilitare a fațadelor clădirilor istorice sau cu valoare de patrimoniu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea unui studiu de oportunitate; 2. Realizarea documentației tehnice; 3. Implementarea programului de reabilitare. 	Fonduri europene/ fonduri guvernamentale/ programe specifice/ surse	UAT Vișeu de Sus	Școala nr. 1 în lucru În lucru

		proprii/ sponsorizări		
--	--	--------------------------	--	--

1.3. Obiectiv strategic Dezvoltarea infrastructurii de agrement și a infrastructurii verzi a orașului

Domeniu cheie de intervenție 1.3.1. Dezvoltarea infrastructurii sportive și de agrement

Proiect	Plan de acțiune / Subactivități	Surse estimative de finanțare	Instituție / Parteneri	Data estimativă de finalizare
Construirea unei baze sportive și de agrement de utilitate publică (teren de tenis, teren de minifotbal)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea unui Studiu de fezabilitate și Proiect Tehnic; 2. Elaborarea cererilor de finanțare și depunerea proiectului; 3. Implementarea proiectului, realizarea investiției. 	Buget local / sponsorizări/	UAT Vișeu de Sus	2023
Amenajarea actualei arene sportive, adăugarea unei piste de atletism și tribune pentru spectatori	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea unui Studiu de fezabilitate și Proiect Tehnic; 2. Elaborarea cererilor de finanțare și depunerea proiectului; 3. Implementarea proiectului, realizarea investiției. 	Buget local / sponsorizări/	UAT Vișeu de Sus	2023

Construirea unui centru public de agrement si sanatate (AquaParl/SPA)	<p>1. Realizarea unui Studiu de fezabilitate și Proiect Tehnic;</p> <p>2. Elaborarea cererilor de finanțare și depunerea proiectului;</p> <p>3. Implementarea proiectului, realizarea investiției.</p>	POR 2021-2027 si surse proprii	Consiliul Judetean Maramures si UAT Vișeu de Sus	2026
---	--	-----------------------------------	--	------

Domeniu cheie de intervenție 1.3.2. Investiții în infrastructura verde a orașului

Proiect	Plan de acțiune / Subactivități	Surse estimative de finanțare	Instituție / Parteneri	Data estimativă de finalizare
Program de creștere a conștiinței civice și culturii ecologice	<p>Adoptarea unei HCL care să interzică drastic deversarea deșeurilor în apele curgătoare din oraș;</p> <p>Conceperea unei campanii de conștientizare a nevoii de curățenie și ordine în locuințe și în gospodării și a nevoii de protejare a râurilor;</p> <p>Atragerea și implicarea partenerilor sociali (corp educațional, culte, lucrători sociali)</p> <p>Realizarea de materiale promoționale și derularea programului.</p>	Buget local / surse proprii/ sponsorizări	UAT Vișeu de Sus, ADCVS, Școala, Biserica	activitate recurentă
Reabilitare și Modernizarea Parcului Central - Vișeu de sus	<p>Actiuni conform legii spatiilor verzi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Peisagistica • Mobilier Urban Smart 	POR 2021-2027	UAT Vișeu de Sus	2025

SURSE DOCUMENTARE

	<ul style="list-style-type: none"> • Iluminat • Siguranta - Camere video supraveghere • Alei • Structuri usoare <ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea Studiului de Fezabilitate; 2. Elaborarea cererii de finanțare și depunerea proiectului spre finanțare; 3. Efectuarea lucrărilor propriu-zise. 	<p>Componenta Spatii Verzi</p> <p>Fonduri proprii/ Sponsori/Alte surse</p>		
Amenajarea Parcului "Insula" - Confluenta raului Viseu-Vaser	<p>Actiuni conform legii spatiilor verzi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Peisagistica • Mobilier Urban Smart • Iluminat • Siguranta - Camere video supraveghere • Alei • Structuri usoare • Valorificarea accesului la râu (gradene) • Etape <ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea Studiului de Fezabilitate; 2. Elaborarea cererii de finanțare și depunerea proiectului spre finanțare; 3. Efectuarea lucrărilor propriu-zise. 	<p>POR 2021-2027</p> <p>Componenta Spatii Verzi</p> <p>Fonduri proprii/ Sponsori/Alte surse</p>	UAT Vișeu de Sus	2027
Realizarea unui program de regularizare a cursurilor de apă (râurile V.Vinului, V. Scradei, V. Pestilor, V Borcutului, Vișeu, Botoaia, Vaser)	<p>Realizarea unui studiu de oportunitate;</p> <p>Realizarea documentației tehnice;</p> <p>Construcția efectivă.</p>	<p>Buget local / Fonduri guvernamentale Fonduri de</p>	UAT Vișeu de Sus	2027

SURSE DOCUMENTARE

		mediu/ sponsorizări		
Zona de agrement - Padure Urbana. Amenajarea unui partii de sanius pentru locuitorii orasului si turisti.	Realizarea unui studiu de oportunitate; Realizarea documentației tehnice; Construcția efectivă.	POR 2021-2027 Componenta Spatii Verzi Fonduri proprii/ Sponsori/Alte surse	UAT Vișeu de Sus	2026
Amenajarea, semnalizarea si promovarea unor trasee turistice in arealul tangibil al Orasului Viseu de Sus.	Realizarea unui studiu de oportunitate; Realizarea documentației tehnice; Construcția efectivă.	POR 2021-2027 Componenta Turism Fonduri proprii/ Sponsori/Alte surse	UAT Vișeu de Sus	2024

Obiectiv strategic 1.4 Creșterea calității managementului public

Domeniu cheie de intervenție 1.4.1. Dezvoltarea capacitatii administrative prin dezvoltarea infrastructurii suport si a calitatii managementului public

Proiect	Plan de acțiune / Subactivități	Surse estimative de finanțare	Instituție / Parteneri	Data estimativă de finalizare
Construirea sediului nou a Primăriei Vișeu de Sus		Buget local / surse proprii/	UAT Vișeu de Sus	2024
Realizarea unui Plan de Management Urban pentru Primăria Vișeu de Sus	<ol style="list-style-type: none"> 1. Delimitarea problemelor actuale și potențiale; 2. Stabilirea direcțiilor prioritare ale planului de management; 3. Identificarea obiectivelor și acțiunilor planului de management pe domenii prioritare; 4. Planificarea și identificarea posibilelor surse de finanțare. 	Buget local / surse proprii/ sponsorizări	UAT Vișeu de Sus	2024
Delimitarea și reglementarea prin PUG a arealului cuprins între str. Pinului și Valea Vinului, ca zonă cu potențial turistic cu regim special, în scopul atragerii de investiții strategice cu rol în antrenarea potențialului general (gen. Centru de recuperare pentru persoane în vârstă, Mini-complexe turistice cu unități SPA, Centru de echitație, etc.)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea unui regulament de urbanism de către o firmă de urbanism (anexă la actualul PUG) care să delimiteze arealul a zonă cu potențial turistic cu regim special; 2. Includerea regulamentului în viitorul PUG al localității; 3. Desfășurarea de măsuri de atragere de investiții în zonă. 	Surse proprii sau alocări guvernamentale	UAT Vișeu de Sus	2023

Domeniu cheie de intervenție 1.4.2. Creșterea capacității autorităților publice de atragere a investițiilor și finanțărilor, de management și de administrare

Proiect	Plan de acțiune / Subactivități	Surse estimative de finanțare	Instituție / Parteneri	Data estimativă de finalizare
Participarea personalului autorităților publice la schimburi de experiență	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identificarea unor parteneri, autorități publice locale din țară și străinătate; 2. Încheierea de parteneriate cu aceștia; 3. Participarea la schimburi de experiență. 	Fonduri europene/ Fonduri guvernamentale/ Fonduri proprii/ finanțări specifice	UAT Vișeu de Sus	Activitate permanentă
Participarea personalului autorităților publice la cursuri de specializare și perfecționare	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea unui plan de specializare și perfecționare a personalului; 2. Identificarea unor furnizori de cursuri conform necesarului; 3. Participarea personalului la cursurile identificate. 	Fonduri guvernamentale/ Fonduri proprii/ sponsorizări/ finanțări specifice	UAT Vișeu de Sus	Activitate permanentă
Preluarea de către Vișeu de Sus a rolului de centru regional pentru regiunea bazinului superior a râului Vișeu. Asumarea rolului de pol zonal de creștere	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identificarea tuturor factorilor de decizie din cadrul regiunii; 2. Conceperea, alături de partenerii identificați, a unui plan de acțiuni sinergice în cadrul regiunii; 3. Demararea acțiunilor identificate. 	Fonduri europene/ Fonduri proprii/ sponsorizări/ finanțări	UAT Vișeu de Sus	2023

SURSE DOCUMENTARE

		specifice/ alte fonduri		
--	--	----------------------------	--	--

2. Economie

Obiectiv strategic 2.1. Îmbunătățirea infrastructurii de sprijin pentru afaceri la nivelul orașului

Domeniu cheie de intervenție 2.1.1. Atragerea de investitori în orașul Vișeu de Sus

Proiect	Plan de acțiune / Subactivități	Surse estimative de finanțare	Instituție / Parteneri	Data estimativă de finalizare
Dezvoltarea unei strategii de atragere a investitorilor în localitate	<ol style="list-style-type: none"> Contractarea unei firme de consultanță care să dezvolte strategia și instrumentele aferente; Implementarea programului: identificarea unor oportunități de afaceri în oraș, formularea domeniilor atractive, specificarea facilităților pentru investitori, crearea de materiale promoționale etc. 	Surse proprii și fonduri atrase	UAT Vișeu de Sus	2023
Realizarea unui forum anual al investitorilor la Vișeu de Sus (unde vor fi invitați potențiali investitori, și le vor fi prezentate oportunitățile, resursele și facilitățile)	<ol style="list-style-type: none"> Identificarea unui consultant sau a unui ONG care să asiste reprezentanții UAT Vișeu; Conceperea programului de desfășurare a forumului; Derularea anuală a forumului. 	Fonduri proprii/ Posibilitate de autofinanțare	UAT Vișeu de Sus, Asociația pentru Dezvoltare Comunitară Vișeu de Sus (ADCVS), parteneri privați	2023

Domeniu cheie de intervenție 2.1.2. Îmbunătățirea infrastructurii de sprijin pentru afaceri la nivelul orașului

Proiect	Plan de acțiune / Subactivități	Surse estimative de finanțare	Instituție / Parteneri	Data estimativă de finalizare
Realizarea unui program de stimulare și dezvoltare a antreprenoriatului	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identificarea unor parteneri (primării locale, consultanți, asociații, ONG-uri) pentru derularea programului; 2. Conceperea programului și identificarea unor surse de finanțare; 3. Derularea programului. 	Fonduri europene/ Fonduri proprii/ sponsorizări/ finanțări specifice/ alte fonduri	UAT Vișeu de Sus	2024

Obiectiv strategic 2.2. Valorificarea resurselor și potențialului local în scopul unei dezvoltări economice durabile**Domeniu cheie de intervenție 2.2.1. Dezvoltarea infrastructurii turistice din oraș**

Proiect	Plan de acțiune / Subactivități	Surse estimative de finanțare	Instituție / Parteneri	Data estimativă de finalizare
Constructia Drumul Turistic -Valea Rea - Acces catre viitoarea Statiune Turistica "Pietrosul Bardaului"	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea Studiului de Fezabilitate 2. Realizarea Proiectului Tehnic 3. Depunerea cererii de finantare 4. Implementare efectiva a proiectului 	POR 2021-2027 Componenta Turism	UAT Vișeu de Sus si ADI Pietrosu Bardaului	2027

SURSE DOCUMENTARE

		Fonduri proprii/ Sponsori/Alte surse		
Elaborarea unei strategii de promovare a Văii Vaserului	<ol style="list-style-type: none"> 1. Contractarea unei firme de consultanță care să dezvolte strategia și instrumentele aferente; 2. Identificarea unei echipe locale responsabile cu implementarea strategiei și realizarea unui plan de promovare; 3. Implementarea strategiei. 	Buget local/Fundații finanțatoare/ Programe de finanțare specifice/ Contribuții proprii	UAT Vișeu de Sus / ADCVS	2023
Elaborarea unei strategii de valorificare turistică a izvoarelor minerale	<ol style="list-style-type: none"> 1. Contractarea unei firme de consultanță care să dezvolte strategia și instrumentele aferente; 2. Identificarea unei echipe locale responsabile cu implementarea strategiei și realizarea unui plan de management; 3. Implementarea strategiei: identificarea punctelor forte, identificarea oportunităților de finanțare etc). 	Buget local/Fundații finanțatoare/ Programe de finanțare specifice/ Contribuții proprii	UAT Vișeu / ADCVS / Alte ONG-uri cu profil turistic	
Elaborarea unei strategii de integrare a producției agro-zootehnice locale în sistemul turistic	<ol style="list-style-type: none"> 1. Contractarea unei firme de consultanță care să dezvolte strategia și instrumentele aferente; 	Buget local/Fundații finanțatoare/ Programe de finanțare	UAT Vișeu / ADCVS / Alte ONG-uri cu profil turistic	2023

SURSE DOCUMENTARE

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Identificarea unei echipe locale responsabile cu implementarea strategiei și realizarea unui plan de management; 3. Realizarea unei colaborări cu producători locali; 4. Implementarea strategiei: identificarea punctelor forte, identificarea oportunităților de finanțare etc). 	specifice/ Contribuții proprii		
Realizarea unui brand al localității Vișeu de Sus (Mica Eleveție sau Orașul Floare de Colț)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Contactarea unei firme specializate care să dezvolte un brand și un plan de promovare; 2. Identificarea surselor de finanțare pentru inițiativele locale și conceperea unui plan de fundraising și sponsorizări; 3. Concepere materialelor și a strategiilor de promovare; 4. Conceperea unui calendar de evenimente. 	Surse proprii/ Sponsorizări	UAT Vișeu, ADCVS	2023
Elaborarea unui program de clasificare a pensiunilor	<ol style="list-style-type: none"> 1. Elaborarea programului de clasificare a pensiunilor. 2. Implementarea programului. 	Buget local/Fundații finanțatoare/ Programe de finanțare specifice/ Contribuții proprii	UAT Vișeu de Sus	2023

SURSE DOCUMENTARE

<p>Conceperea unui program de promovare și branding pentru oferta turistică locală</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Contactarea unei firme specializate care să dezvolte un brand și un plan de promovare; 2. Identificarea surselor de finanțare pentru inițiativele locale și conceperea unui plan de finanțare; 3. Concepere materialelor și a strategiilor de promovare; 4. Conceperea unui calendar de evenimente. 	<p>Surse proprii/ Sponsorizări</p>	<p>UAT Vișeu, ADCVS</p>	<p>2023</p>
<p>Stimularea creării posibilităților de a face rafting pe Valea Vaserului, cu posibilitate de continuare pe Valea Vișeului</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea unui studiu de oportunitate; 2. Promovarea oportunităților de afaceri asociate înființării unui club de rafting pe raza orașului, în primul rând în mediul local, și ulterior în mediile de afaceri naționale și internaționale; 3. Realizarea investiției. 	<p>Bugetul Local/ Fonduri europene / Surse private/ Alte surse</p>	<p>UAT Vișeu de Sus</p>	<p>2024</p>
<p>Organizarea unor campionate de pescuit sportiv (la păstrăv) pe Valea Vaserului</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identificarea unor parteneri locali/asociații/ONG-uri pentru derularea campionatelor; 2. Realizarea unui concept și identificarea unor surse de finanțare; 3. Promovarea evenimentelor în mediile adecvate; 4. Desfășurarea campionatelor. 	<p>Buget Local / sponsorizări / Alte surse</p>	<p>UAT Vișeu de Sus ADCVS</p>	<p>2026</p>

SURSE DOCUMENTARE

<p>Revitalizarea plutăritului pe Valea Vaserului în scop turistic și introducerea acestuia în lista de obiective locale</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Preluarea amplasamentului barajului unde se realiza transportul materialului lemnos de către primărie; 2. Identificarea unor surse de finanțare și depunerea cererii de rambursare; 3. Refacerea și amenajarea zonei ca obiectiv turistic. 	<p>Bugetul Local/ Fonduri europene / Alte surse</p>	<p>UAT Vișeu de Sus</p>	<p>2027</p>
<p>Atragerea unei investiții în turismul hipic (parte integrantă a ofertei turistice locale)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea unui studiu de oportunitate; 2. Identificarea terenului/locației pentru viitorul domeniu hipic și reglementarea regimului juridic al acestuia; 3. Promovarea oportunităților de afaceri asociate înființării unui domeniu hipic pe raza orașului, în primul rând în mediul local, și ulterior în mediile de afaceri naționale și internaționale; 4. Realizarea investiției. 	<p>Bugetul Local/ Fonduri europene / Surse private/ Alte surse</p>	<p>UAT Vișeu de Sus</p>	<p>2027</p>
<p>Crearea unui parc de Aventură pe Valea Vaserului (posibilitate de realizare în regim de PPP)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea unui studiu de fezabilitate; 2. Realizarea unui studiu de fezabilitate; 3. Atragerea unui investitor sau identificarea surselor de finanțare. 	<p>Surse proprii, Finanțare privată – Parteneriat Public Privat</p>	<p>UAT Vișeu de Sus, partener selectat</p>	<p>2024</p>

SURSE DOCUMENTARE

Crearea unui program de stimulare și dezvoltare a turismului etnic (în special german și evreiesc)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identificarea unor parteneri (consultanți, asociații, ONG-uri) pentru derularea programului; 2. Conceperea programului și identificarea unor surse de finanțare; 3. Derularea programului. 	Fonduri proprii/ sponsorizări/ finanțări specifice/ alte fonduri	UAT Vișeu de Sus / Asociația pentru Dezvoltare Comunitară Vișeu de Sus	2025
Introducerea în circuitul turistic a obiectivului: "Barajul de la Miraj", și dezvoltarea infrastructurii de agrement asociate acestui obiectiv	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea unui studiu de fezabilitate / Analiza de necesitate și oportunitate; 2. Realizarea unui studiu de fezabilitate; 3. Promovarea proiectului spre finanțare din sursă publică sau în parteneriat public – privat; 4. Implementarea proiectului. 	Fonduri europene / Finanțare privată	UAT Vișeu de Sus / Asociația pentru Dezvoltare Comunitară Vișeu de Sus	2024
Includerea în circuitul turistic al Cimitirului German de la Miraj.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea unui studiu de fezabilitate / Analiza de necesitate și oportunitate; 2. Realizarea unui studiu de fezabilitate; 3. Promovarea proiectului spre finanțare din sursă publică sau în parteneriat public – privat; 4. Implementarea proiectului. 	Fonduri europene / Finanțare privată	UAT Vișeu de Sus / Asociația pentru Dezvoltare Comunitară Vișeu de Sus	2024
Dezvoltarea infrastructurii turistice în Poiana Novăț	<ol style="list-style-type: none"> 1. Studiu de fezabilitate realizat; 	Fonduri europene/	UAT Vișeu	2027

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Identificarea unor surse de finanțare și întocmirea cererii de finanțare; 3. Derularea lucrărilor de amenajări. 	Fonduri proprii/ sponsorizări/ finanțări specifice/ alte fonduri		
--	---	--	--	--

Domeniu cheie de intervenție 2.2.2. . Valorificarea resurselor naturale locale

Proiect	Plan de acțiune / Subactivități	Surse estimative de finanțare	Instituție / Parteneri	Data estimativă de finalizare
Atragerea unei investiții în valorificarea apei minerale pentru consum	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identificarea și contactarea unui partener specializat în valorificarea izvoarelor minerale; 2. Realizarea unei strategii de încurajare a înființării și exploatării resursei de ape minerale din localitate. 3. Implementarea strategiei. 	Fonduri europene/ Fonduri guvernamentale/ Fonduri proprii/ sponsorizări/ finanțări private/ alte fonduri	UAT Vișeu de Sus	2023
Realizarea unei evaluări bio-chimice a principalelor izvoare de ape minerale din arealul orașului Vișeu de Sus	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Efectuarea evaluării parametrilor izvoarelor minerale. 	Fonduri guvernamentale/ Fonduri proprii/ sponsorizări/ Fonduri proprii/ sponsorizări/	UAT Vișeu de Sus	2023

		finanțări specifice/alte fonduri		
Punerea în valoare a izvoarelor de la Șuligu – în scop balnear (pentru tratamentul anumitor afecțiuni) și apă pentru consum (borcutul de Șuligu)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea unei strategii de atragere a investitorilor în segmentul de valorificare a izvoarelor; 2. Adoptarea unei HCL care să reglementeze un set de facilități pentru investitori; 3. Crearea unei mape de prezentare care să promoveze facilitățile și elementele de avantaj competitiv pentru realizarea unei astfel de investiții; 4. Promovarea oportunității în mediile private de afaceri la nivel județean sau național. 	Bugetul local / surse proprii / alte surse	UAT Vișeu de Sus/ Asociația pentru dezvoltare comunitară Vișeu de Sus	Activitate permanentă
Realizarea unui plan de valorificare a fructelor de pădure a ciupercilor și florei spontane de la nivelul regiunii Vișeu de Sus	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea unei strategii de atragere a investitorilor în segmentul de valorificare a fructelor de pădure; 2. Adoptarea unei HCL care să reglementeze un set de facilități pentru investitorii strategici; 3. Crearea unei mape de prezentare care să promoveze facilitățile și elementele de avantaj competitiv pentru realizarea unei astfel de investiții; 4. Promovarea oportunității în mediile private de afaceri la nivel județean sau național. 	Bugetul local / surse proprii / alte surse	UAT Vișeu de Sus / Asociația pentru dezvoltare comunitară Vișeu de Sus	2025

SURSE DOCUMENTARE

<p>Înființarea unui târg săptămânal de produse locale tradiționale, bio și eco.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identificarea și cooptarea partenerilor privați și instituționali interesați în dezvoltarea proiectului; 2. Adoptarea unei HCL care să reglementeze funcționarea târgului; 3. Identificarea locației și amenajarea spațiului destinat târgului; 4. Promovarea inițiativei la nivel regional, național și internațional. 	<p>Fonduri proprii / sponsorizări / finanțări specifice</p>	<p>UAT Vișeu, ADCVS</p>	<p>Activitate permanentă</p>
<p>Realizarea unui proiect de energie verde pe bază de biomasă care să deservească necesitățile de energie ale orașului, cu prioritate necesarul public, dar și locuințe private; analizarea realizării acestuia în Parteneriat Public Privat</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea unui studiu de oportunitate; 2. Realizarea unui studiu de fezabilitate; 3. Identificarea unei surse de finanțare, pregătirea documentației necesare depunerii cererii de finanțare sau realizarea unui parteneriat public privat; 4. Derularea investițiilor. 	<p>Fonduri europene/ Fonduri proprii/ finanțări specifice/ alte fonduri</p>	<p>UAT Vișeu de Sus</p>	<p>2026</p>
<p>Realizarea unui program pentru încurajarea și sprijinirea constituirii asociațiilor și cooperativelor agricole</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identificarea unei firme de consultanță specializată în probleme de dezvoltare, asociere, punere pe piață de produse etc; 2. Stabilirea unui program de asistență și consultanță pentru inițiativele de asociere ale locuitorilor la care să 	<p>Surse proprii/ contibuțiile asociațiilor</p>	<p>UAT Vișeu de Sus</p>	<p>2025</p>

	participe potențiali beneficiari, consultanți și reprezentanți ai Primăriei și ai Consiliului Local.			
--	--	--	--	--

Domeniu cheie de intervenție 2.2.3. Valorificarea obiectivelor de interes turistic ale Orașului Vișeu de Sus

Proiect	Plan de acțiune / Subactivități	Surse estimative de finanțare	Instituție / Parteneri	Data estimativă de finalizare
Inițierea unui proiect pentru punerea în valoare a cimitirului evreiesc	<ol style="list-style-type: none"> 1. Elaborarea cererilor de finanțare și depunerea proiectului; 2. Implementarea proiectului, realizarea investiției. 	Fonduri europene/ fonduri guvernamentale/ programe specifice/ surse proprii/ sponsorizări	UAT Vișeu de Sus	2027
Realizarea unei strategii de branding pentru gastronomia locală	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pregătirea documentației necesare înregistrării brand-ului și depunerea acesteia la OSIM; 2. Identificarea criteriilor pentru acordarea certificării pentru produsele alimentare din zonă: miere, brânzeturi, mezeluri, gemuri, conserve etc; 3. Crearea unui ghid pentru certificare; 4. Acordarea certificării producătorilor tradiționali; 	Buget local / Fundații finanțatoare/ Programe de finanțare specifice/ Contribuții proprii	ADCVS (Asociația pentru Dezvoltare Comunitară Vișeu de Sus) și UAT Vișeu de Sus / Antreprenorii locali	2024

SURSE DOCUMENTARE

	5. Monitorizarea respectării de către producători în continuare a criteriilor produselor tradiționale și analiza eventualelor sesizări.			
Înființarea, construirea și amenajarea „Muzeului Deportării” pe amplasamentul vechii gări a orașului	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea unui studiu de fezabilitate. 2. Identificarea unor surse de finanțare și întocmirea cererii de finanțare; 3. Întocmirea documentației tehnice necesare; 4. Derularea lucrărilor de construcție, amenajări și dotare a muzeului. 	Fonduri europene/ Fonduri proprii/ sponsorizări/ finanțări specifice/ alte fonduri	UAT Vișeu de Sus	2025
Amenajarea traseelor turistice și promovarea acestora.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identificarea unor surse de finanțare. 2. Amenajarea traseelor turistice. 3. Promovarea traseelor turistice din oraș. 	Buget local / sponsorizări/	UAT Vișeu de Sus	2024
Strategie în vederea exploatării atuuului geografic – Vișeu de Sus – Centrul Europei	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identificarea unui consultant sau a unui ONG în cu activități în domeniul planificării strategice care să asiste reprezentanții UAT Vișeu de Sus; 2. Conceperea strategiei de valorificare a atuuului geografic. 3. Identificarea unor surse de finanțare și întocmirea cererii de finanțare; 4. Implementarea strategiei. 	Fonduri europene/ Fonduri proprii/ sponsorizări/ finanțări specifice/ alte fonduri	UAT Vișeu de Sus	2024

3. Societate

Obiectiv strategic 3.1. Creșterea calității vieții tuturor locuitorilor orașului și sprijinirea categoriilor cu risc de excluziune sau defavorizate

Domeniu cheie de intervenție 3.1.1. Investiții în capitalul uman

Proiect	Plan de acțiune / Subactivități	Surse estimative de finanțare	Instituție / Parteneri	Data estimativă de finalizare
Realizarea unor programe de calificare sau recalificare a locuitorilor orașului pentru adaptarea acestora la condițiile și cererile pieței	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identificarea unor parteneri pentru desfășurarea unor programe de calificare/ recalificare și reconversie; 2. Identificarea unor surse de finanțare și întocmirea cererii de finanțare; 3. Implementarea programelor de calificare/ recalificare. 	Fonduri europene/ Fonduri proprii/ sponsorizări/ finanțări specifice/alte fonduri	UAT Vișeu de Sus, ADCVS	Activitate permanentă

Domeniu cheie de intervenție 3.1.2. Îmbunătățirea serviciilor de asistență medicală și socială pentru locuitorii orașului

Proiect	Plan de acțiune / Subactivități	Surse estimative de finanțare	Instituție / Parteneri	Data estimativă de finalizare
---------	---------------------------------	-------------------------------	------------------------	-------------------------------

SURSE DOCUMENTARE

Reorganizarea, reabilitarea și modernizarea spitalului orașenesc	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea unui studiu de fezabilitate; 2. Identificarea unor surse de finanțare și întocmirea cererii de finanțare; 3. Întocmirea documentației tehnice necesare; 4. Derularea lucrărilor de reabilitare și modernizare a spitalului. 	Ministerul Sănătății/ Fonduri europene	UAT Vișeu de Sus	2025
Construire și dotare cu echipamente medicale Corp Nou Clădire Spital – Bloc operator, ATI, Saloane spitalizare, Farmacie, Centrala termică, Laborator central și Birouri administrative, Administrativ, bloc alimentar	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea unui studiu de fezabilitate; 2. Identificarea unor surse de finanțare și întocmirea cererii de finanțare; 3. Întocmirea documentației tehnice necesare; 4. Derularea lucrărilor de reabilitare și modernizare a spitalului. 			2025
Dezvoltarea unei strategii de atragere a personalului medical înalt calificat în orașul Vișeu de Sus	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identificarea unor parteneri (asociații, ONG-uri, medici) pentru conceperea strategiei; 2. Conceperea strategiei; 3. Derularea strategiei. 	Nu e cazul	UAT Vișeu de Sus	2023
Dezvoltarea unei strategii de atragere a unor investiții pentru construirea unei clinici private de recuperare	<ol style="list-style-type: none"> 1. Adoptarea unei HCL care să reglementeze un set de facilități pentru investitorii strategici; 2. Crearea unei mape de prezentare care să promoveze facilitățile și elementele de avantaj competitiv pentru realizarea unei astfel de investiții; 	Bugetul local / surse proprii / alte surse	UAT Vișeu / ADCVS	2023

	3. Promovarea oportunității în mediile private de afaceri la nivel județean sau național.			
Înființarea unui centru de zi pentru persoanele vârstnice care să asigure servicii curative și de recuperare	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea unui studiu de pre/fezabilitate. 2. Identificarea unor surse de finanțare și întocmirea cererii de finanțare; 3. Întocmirea documentației tehnice necesare; 4. Derularea lucrărilor de construcție, amenajări și dotarea centrului; 5. Identificarea unei echipe competente care să deservească centrul și conceperea unui plan de management. 	Fonduri europene/ Fonduri proprii/ sponsorizări/ finanțări specifice/ alte fonduri	UAT Vișeu de Sus	2026

Domeniu cheie de intervenție 3.1.3. Desfășurarea unor programe pentru persoanele vulnerabile și risc de excluziune socială

Proiect	Plan de acțiune / Subactivități	Surse estimative de finanțare	Instituție / Parteneri	Data estimativă de finalizare
Crearea unor servicii sociale pentru categorii de persoane defavorizate la nivelul administrației locale	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identificarea unor parteneri (instituții, asociații, ONG-uri, asistenți sociali) care pot fi cooptați în această acțiune; 2. Dezvoltarea serviciului social pentru persoane defavorizate; 	Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale/ DJASPC Maramureș/	UAT Vișeu de Sus	2024

	3. Demararea acțiunilor de asistență și suport.	Fonduri europene		
Inițierea unui program de prevenire și asistență pentru persoanele care suferă de diferite dependențe, în special alcoolism, și pentru victimele violenței domestice	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea unui program de acțiuni de sprijinire a persoanelor vulnerabile. 2. Identificarea unor surse de finanțare. 3. Derularea programului de prevenire și asistență. 	Bugetul local / surse proprii / alte surse	UAT Vișeu / ADCVS	2024

Obiectiv strategic 3.2. Coeziune socială și integrare generațională

Domeniu cheie de intervenție 3.2.1. Dezvoltarea unor programe inovative și atragerea unor investiții pentru facilitarea accesului generațiilor tinere la educație

Proiect	Plan de acțiune / Subactivități	Surse estimative de finanțare	Instituție / Parteneri	Data estimativă de finalizare
Dezvoltarea unui program care să aibă ca scop reabilitarea, modernizarea și dotarea grădinițelor cu mobilier și materiale didactice	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea unui Studiu de fezabilitate și Proiect Tehnic; 2. Elaborarea cererilor de finanțare și depunerea proiectului; 3. Implementarea programului, realizarea investițiilor. 	Fonduri europene/ fonduri guvernamentale / programe specifice/ surse	UAT Vișeu, Inspectoratul Școlar Județean Maramureș	2024

		proprii/ sponsorizări		
Promovarea învățământului profesional în rândul tinerilor și dezvoltarea unui program de orientare strategică a învățământului către domenii tehnice (industrie prelucrătoare) sau către înființarea unei școli de arte și meserii	<ol style="list-style-type: none"> 1. Crearea unui parteneriat cu ONG-uri locale și reprezentanți ai mediului de afaceri pentru identificarea domeniilor în care personalul calificat este insuficient. 2. Realizarea unei mape de prezentare cu oportunitățile de angajare în aceste domenii. 3. Prezentarea oportunităților în rândul tinerilor din localitate. 	Fonduri europene/ fonduri guvernamentale / programe specifice/ surse proprii/ sponsorizări	UAT Vișeu, Asociația pentru Dezvoltare Comunitară Vișeu de Sus	2025
Modernizarea și dotarea spațiilor de învățământ pentru facilitarea unei educații performante asistate prin digitalizare	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea Studiului de Fezabilitate; 2. Depunerea Cererii de Finanțare; 3. Implementarea proiectului. 	Fonduri europene/ fonduri guvernamentale / programe specifice/ surse proprii/ sponsorizări	UAT Vișeu de Sus	2025
Conceperea unei strategii privind atragerea profesorilor competenți în localitate	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identificarea unor parteneri (asociații, ONG-uri, școli) pentru conceperea strategiei; 	Fonduri guvernamentale	UAT Vișeu de Sus	2024

SURSE DOCUMENTARE

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Conceperea strategiei și identificarea unor surse de finanțare; 3. Derularea strategiei. 	/Fonduri proprii/ sponsorizări		
Înființarea unei școli de meserii la nivelul Orașului Vișeu de Sus, realizată în parteneriat sau colaborare cu operatorii economici care să deservească trei direcții majore de instruire și calificare (turism, zootehnie și industria lemnului)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identificarea unor parteneri (operatori economici, formatori, școala) pentru identificarea nevoilor locale; 2. Identificarea unor surse de finanțare; 3. Obținerea avizelor și acordurilor necesare; 4. Înființarea școlii de meserii, adaptată nevoilor locale. 	Fonduri guvernamentale /Fonduri proprii/ sponsorizări/ finanțări specifice/alte fonduri	UAT Vișeu de Sus, Inspectoratul Școlar Județean Maramureș, Școlile din Vișeu, Asociația pentru Dezvoltare Comunitară Vișeu de Sus	2026
Construirea unui bazin de înot școlar	<ul style="list-style-type: none"> • Realizarea unui Studiu de fezabilitate și Proiect Tehnic; • Elaborarea cererilor de finanțare și depunerea proiectului; • Implementarea proiectului, realizarea investiției. 	Fonduri europene/ fonduri guvernamentale / programe specifice/ surse proprii/ sponsorizări	UAT Vișeu de Sus, Inspectoratul Școlar Județean Maramureș	În lucru
Construirea unei creșe cu program prelungit în orașul Vișeu de Sus		PNRR, POR 2021-2027	UAT Vișeu de Sus, Inspectoratul	2026

	<ul style="list-style-type: none"> • Realizarea unui Studiu de fezabilitate și Proiect Tehnic; • Elaborarea cererilor de finanțare și depunerea proiectului • Implementarea proiectului, realizarea investiției. • 		Școlar Județean Maramureș	
Modernizare si dotare Liceul Tehnologic in orasul Viseu de Sus , jud. Maramures	<ul style="list-style-type: none"> • Realizarea unui Studiu de fezabilitate și Proiect Tehnic; • Elaborarea cererilor de finanțare și depunerea proiectului • Implementarea proiectului, realizarea investiției. 	PNRR, POR 2021-2027	UAT Vișeu de Sus, Inspectoratul Școlar Județean Maramureș	2025
Construirea unui Centru pentru tineret.	<ul style="list-style-type: none"> • Realizarea unui Studiu de fezabilitate și Proiect Tehnic; • Elaborarea cererilor de finanțare și depunerea proiectului • Implementarea proiectului, realizarea investiției. 	PNRR, POR 2021-2027	UAT Vișeu de Sus, Inspectoratul Școlar Județean Maramureș	2027

Domeniu cheie de intervenție 3.2.2. Revitalizarea vieții culturale a orașului

Proiect	Plan de acțiune / Subactivități	Surse estimative de finanțare	Instituție / Parteneri	Data estimativă de finalizare
Construire Bibliotecă Orășenească, P+1, Vișeu de Sus, Maramureș	Exista SF	PNRR, POR sau surse proprii	UAT Vișeu, ADCV, Unitățile culturale din Vișeu	2027
Realizarea unui program de evenimente în cadrul Muzeului și al Centrului de Meșteșuguri Vișeu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identificarea unui responsabil cu programul. 2. Elaborarea unui program de evenimente. 3. Identificarea surselor de finanțare. 4. Promovarea evenimentelor și desfășurarea acestora. 	Fonduri proprii/ sponsorizări/ finanțări specifice/ alte fonduri	UAT Vișeu, ADCV, Unitățile culturale din Vișeu	2025
Crearea unui program care să pună în valoare comunitatea și identitatea germană existentă la nivelul orașului Vișeu de Sus.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Încheierea de parteneriate cu asociațiile culturale germane din localitate. 2. Conceperea unei strategii de promovare a culturii germane din localitate; 3. Implementarea strategiei. 	Fonduri europene/ Fonduri proprii/ sponsorizări/ finanțări specifice/ alte fonduri	UAT Vișeu de Sus, ADCVS, Unitățile de învățământ și cele culturale din Vișeu de Sus	2025

Domeniu cheie de intervenție 3.2.3. Inițierea unui demers de creștere a gradului de implicare a cetățenilor în viața comunității și a coeziunii sociale

Proiect	Plan de acțiune / Subactivități	Surse estimative de finanțare	Instituție / Parteneri	Data estimativă de finalizare
Înființarea unui club în care tinerii să-și petreacă timpul liber (Valea Vinului)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identificarea și cooptarea tinerilor din localitate dispuși să se înscrie în asociație; 2. Selecționarea persoanelor cu competențe și motivație în acest domeniu pentru a se ocupa de această asociație; 3. Realizarea unui plan de management multianual și identificarea unor surse de finanțare. 	Fonduri europene/ Fonduri proprii/ sponsorizări/ finanțări specifice/ alte fonduri	UAT Vișeu de Sus, ADCVS	2027

Obiectiv strategic 3.3. Consolidarea relației autorităților publice locale cu cetățenii

Domeniu cheie de intervenție 3.3.1. Îmbunătățirea comunicării dintre autoritățile publice locale și cetățeni

Proiect	Plan de acțiune / Subactivități	Surse estimative de finanțare	Instituție / Parteneri	Data estimativă de finalizare
Dotarea primăriei cu echipamente și tehnică de calcul moderne care să permită desfășurarea activității	1. Întocmirea unui necesar de echipamente și tehnică de calcul moderne pentru dotarea primăriei Vișeu de Sus;	Fonduri europene/ Fonduri proprii/ finanțări	UAT Vișeu de Sus	2024

personalului angajat în condiții optime;	<ol style="list-style-type: none"> 2. Realizarea unui proiect/cerere de finanțare în situația identificării unor surse de finanțare externe; 3. Desfășurarea procedurilor de achiziție publică; 4. Dotarea primăriei cu echipamentele și tehnica de calcul achiziționate. 	specifice/ alte fonduri		
Digitalizarea serviciilor administrației locale UAT -Vișeu de SUS. Realizarea unui program de informatizare a administrației publice	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identificarea unui responsabil cu activitatea de informatizare a serviciilor primăriei. 2. Promovarea posibilității de a beneficia de astfel de servicii către populație. 	Buget propriu	UAT Vișeu de Sus	2027

Domeniu cheie de intervenție 3.3.2. Îmbunătățirea și modernizarea infrastructurii autorității publice locale pentru ca aceasta să poată avea capacitatea de a răspunde nevoilor actuale

Proiect	Plan de acțiune / Subactivități	Surse estimative de finanțare	Instituție / Parteneri	Data estimativă de finalizare
---------	---------------------------------	-------------------------------	------------------------	-------------------------------

Dezvoltarea unui program de întâlniri ale administrației publice cu comunitatea	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizarea unui program de întâlniri și promovarea acestora către locuitorii orașului; 2. Derularea întâlnirilor. 	Nu este cazul	UAT Vișeu de Sus	Dec 2022
Realizarea unui program pentru valorizarea elitelor plecate din localitate și întărirea relațiilor dintre comunitate și aceste persoane	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identificarea unei companii de consultanță pe probleme de comunicare strategică; 2. Realizarea unei strategii moderne și actualizate de comunicare împreună cu aceasta; 3. Implementarea strategiei, refacerea și actualizarea tuturor metodelor de comunicare cu cetățenii. 	Fonduri europene/ Fonduri guvernamentale /Fonduri proprii/ sponsorizări/ finanțări specifice/ alte fonduri	UAT Vișeu de Sus	Dec 2023
Realizarea unei strategii de comunicare și relații publice a autorităților publice locale cu cetățenii.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identificarea unei companii de consultanță pe probleme de comunicare strategică. 2. Realizarea unei strategii moderne și actualizate de comunicare împreună cu aceasta. 3. Implementarea strategiei, refacerea și actualizarea tuturor metodelor de comunicare cu cetățenii. 	Fonduri europene/ Fonduri guvernamentale /Fonduri proprii/ sponsorizări/ finanțări specifice/ alte fonduri	UAT Vișeu de Sus	Decembrie 2023

Surse documentare Vișeu

1. Planul de Amenajare a Teritoriului Județean (PATJ) Maramureș
2. Fișe de informații completate de Primăria Vișeu de Sus
3. Interviuri cu persoanele cheie din comunitate
4. CD Listă Firme Profesional 2013
5. Planul Urbanistic General al orașului Vișeu de Sus
6. Alexandru Filipașcu - Istoria Maramureșului
7. Ioan Mihaly de Apsa, 1900, Diplome maramureșene din sec. XIV-XV
8. Gabriela Andreea Mureșan - *Effectiveness of the Disadvantaged Area Policy. Brief Assessment. Case Study: Borșa – Vișeu Disadvantaged Area*, în Journal of Settlements and Spatial Planning, 2013

Surse online

1. www.insse.ro (Institutul Național de Statistică)
2. www.recensamantromania.ro (Recensământul Populației și al Locuințelor 2011, rezultate definitive)
3. <http://www.rga2010.djsct.ro/> (Recensământul General Agricol 2010)
4. www.primariaviseu.info
5. www.ghidulprimariilor.ro
6. www.cj.maramures.ro
7. www.autogari.ro
8. <http://www.onrc.ro/romana/statistici.php>
9. <http://www.infomm.ro/ro/detalii/valea-vaserului-un-recurs-inspre-natura-originara>
10. <http://www.viseu.mmnet.ro/turism.html>

